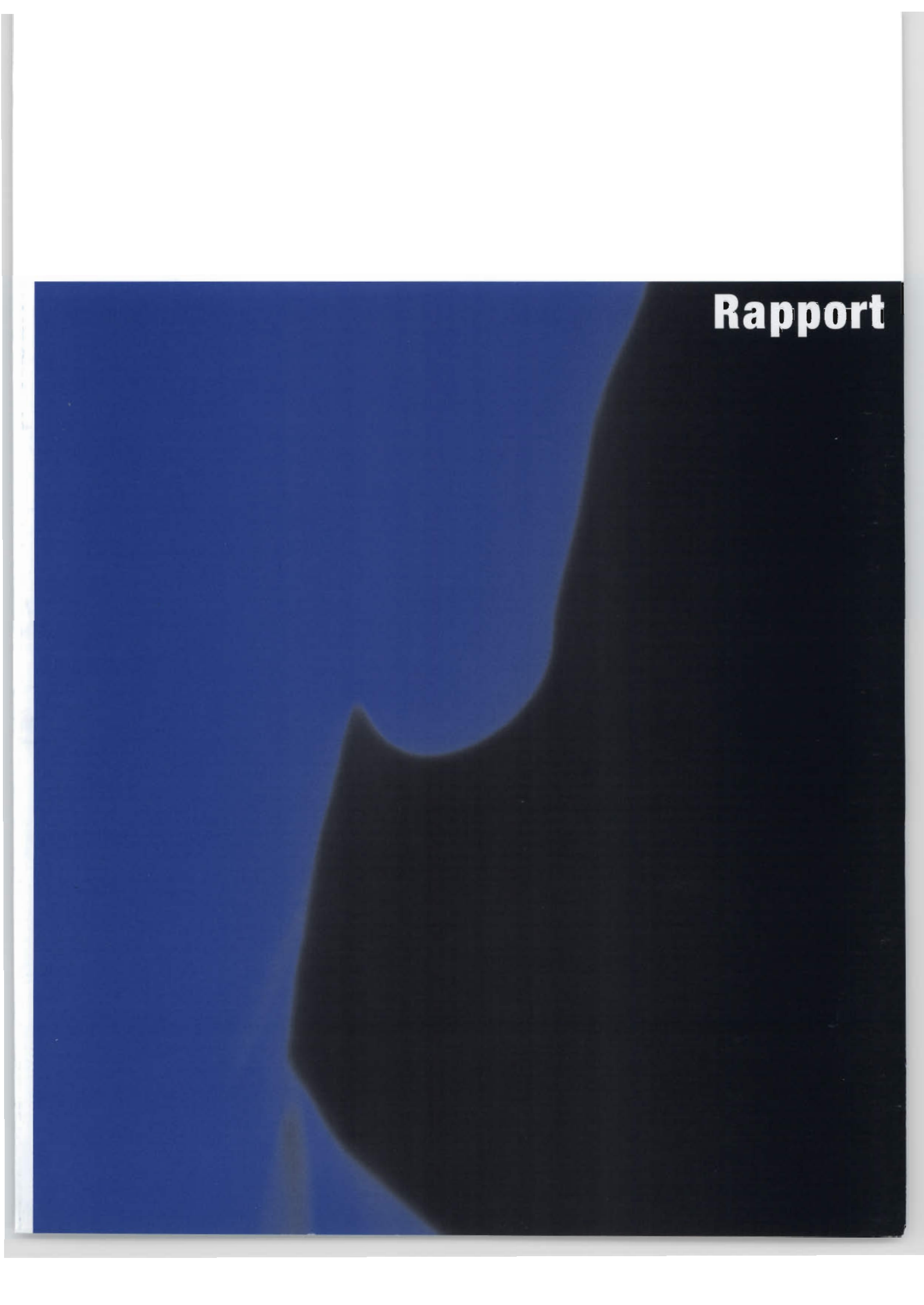
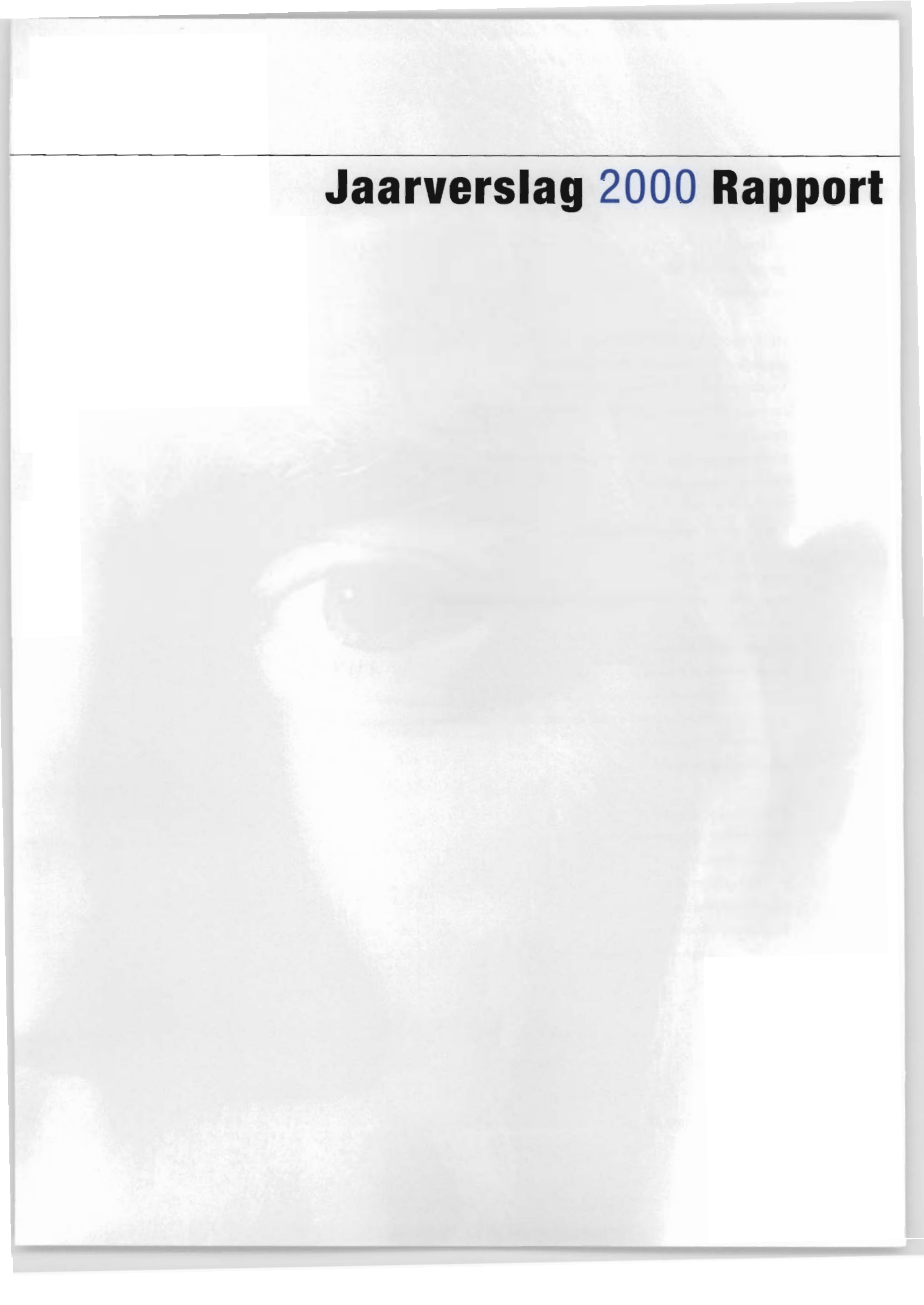

Jaarverslag 2000

Rapport

The image is a full-page abstract graphic. It features a solid blue background on the left and a solid black background on the right. A white, wavy, irregular line separates the two colors, starting from the bottom left and curving upwards towards the right. In the top right corner, the word "Rapport" is written in a bold, white, sans-serif font.

Jaarverslag 2000 Rapport

Inhoudsopgave

DE KERN 5

Koersvast in woelige tijden

Van het Bestuur

ABP IN EEN STERK BEWEGENDE WERELD 18

Veranderende wettelijke kaders op pensioengebied

Taakafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars

Samenloop Wet privatisering ABP (WPA) en Wet BPF

Europese richtlijn

Scheiding gezamenlijke betaling AOW en aanvullend pensioen

Medezeggenschap pensioenfonds

SUWI-ontwikkelingen

Ontwikkelingen in onze financiële omgeving

ONZE KOERS 25

Strategie met betrekking tot de pensioenregeling en het vermogensbeheer

Het pensioencontract

De pensioenverplichtingen

De beoogde solvabiliteitsmarge

De verdeling van de lusten en de lasten

De beleggingsportefeuille in relatie tot de pensioenverplichtingen

Het strategisch beleggingsbeleid

Het actief beleggingsbeleid

STRATEGIE IN UITVOERING 31

Gedifferentieerd productenpakket

Hoog serviceniveau

Hoog beleggingsrendement

Lage uitvoeringskosten

Kritische succesfactoren

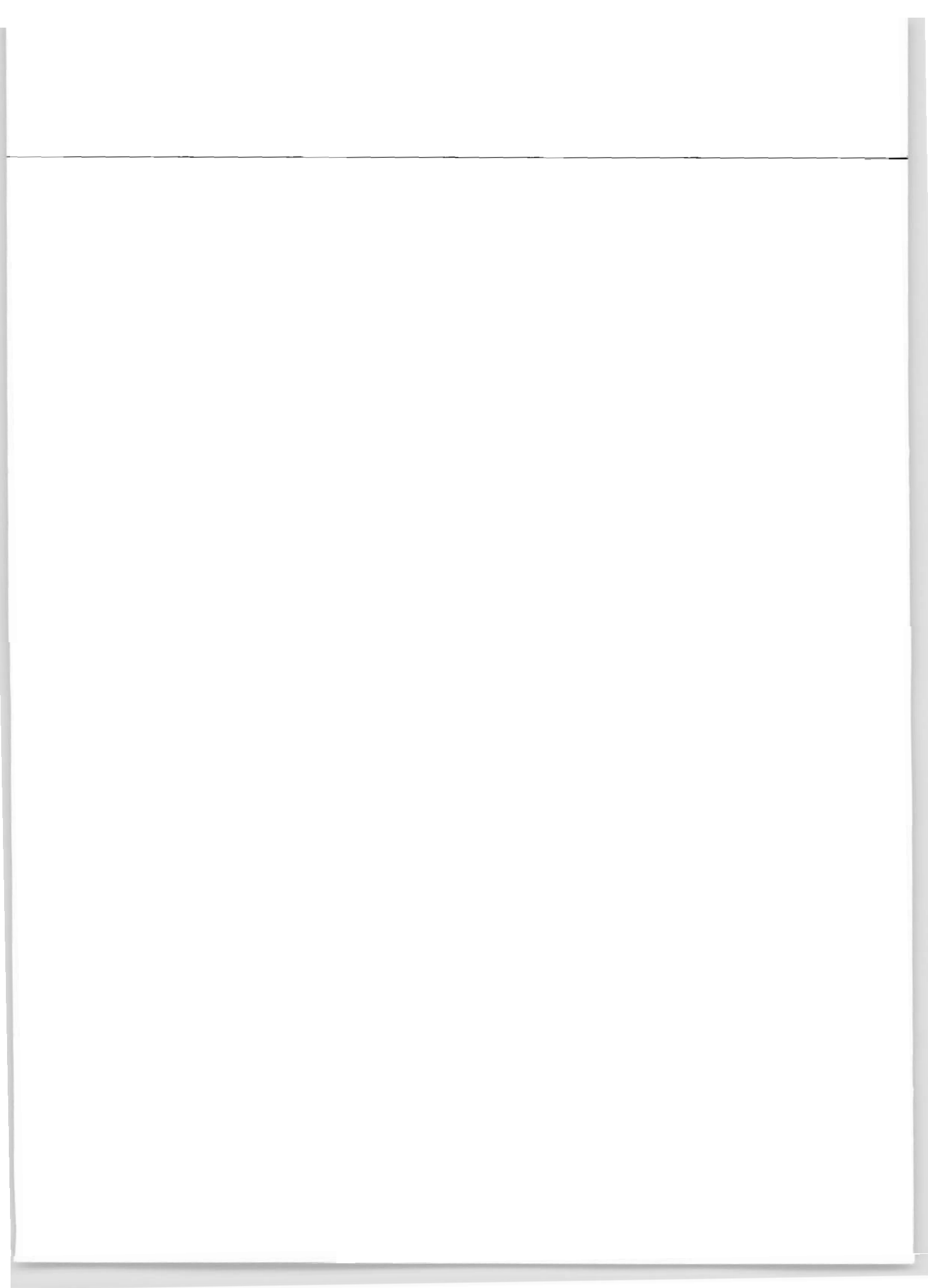
Informatie- en Communicatietechnologie

HRM

Tot slot 45

Personalia 70

Afkortingen en begrippen 72

De Kern 2000

Koersvast in woelige tijden

Al enkele jaren is de wereld van pensioenen en sociale zekerheid sterk in beweging. ABP acht het van het grootste belang juist ook in deze woelige tijden koersvast te blijven.

Missie van ABP is en blijft derhalve het huis te zijn van en voor werkgevers en werknemers in overheid en onderwijs op het terrein van oudedagsvoorziening en inkomensvervangende producten en diensten. ABP kiest voor een positionering als zelfstandig adviseur en aanbieder van haar diensten aan deze doelgroep.

De doelstellingen zijn direct afgeleid uit de ABP-missie. Vanuit een geïntegreerde visie op maatschappelijke ontwikkelingen, een zelfde oriëntatie op de klanten, één product- en marktstrategie; kortom, vanuit één concern werkt ABP/USZO aan de realisatie van:

- Een gedifferentieerd producten- en dienstenpakket op collectieve basis met ruimte voor gerelateerde (sub-)sectorale en individuele maatwerkoplossingen, voorzover ondersteund door sociale partners in de bedrijfstak Overheid en Onderwijs.
- Een hoge waardering van opdrachtgevers, deelnemers en gepensioneerden van de kwaliteit van de dienstverlening.
- Een duurzaam hoog beleggingsrendement.
- Lage en transparante uitvoeringskosten, te realiseren door een effectieve en doelmatige inzet van mensen en middelen.

Meerjarenoverzicht*financiële gegevens (in f miljoen)*

	2000	1999	1998	1997	1996
aanwezig vermogen	327.098	322.023	278.551	252.292	224.666
vastrentende waarden	158.397	165.490	170.747	170.442	163.202
zakelijke waarden	159.705	158.243	102.449	81.060	63.251
netto vlottend actief	8.996	-1.710	5.355	790	-1.787
herwaarderingsreserve zakelijke waarden	38.538	43.123	28.535	22.021	15.738
beschikbaar vermogen	288.560	278.900	250.016	230.271	208.928
voorziening opgebouwde rechten	247.580	229.709	218.388	206.220	193.283
ouderdoms-, nabestaandenpensioenen	237.296	220.995	211.367	200.342	188.633
invaliditeitspensioen en herplaatsingstoelage	5.781	5.620	5.300	5.107	4.650
flexibel pensioen en uittreden	4.503	3.094	1.721	771	-
marge	40.980	49.191	31.628	24.051	15.645
dekkingsgraad (in %)	116,9	122,0	114,8	112,0	108,3
beleggingsresultaat	7.906	46.708	29.227	30.683	25.070
rekenrente, indexatie en loondrift	-19.028	-14.710	-13.693	-13.456	-12.413
premies	6.897	6.413	6.158	5.640	4.234
pensioenopbouw	-7.720	-7.383	-7.174	-6.923	-5.407
uitkeringen, kosten en overige	-9.728	-9.649	-9.126	-8.697	-8.521
vrijval uitkeringen, kosten en overige	8.877	10.772	8.699	7.442	3.896
fondsresultaat	-12.796	32.151	14.091	14.689	6.859
w.v. mutatie herwaarderingsreserve	-4.585	14.588	6.514	6.283	4.301
w.v. mutatie marge	-8.211	17.563	7.577	8.406	2.558

De ontwikkeling van de fondspositie verschilt in het jaar 2000 wezenlijk van die in 1999. Na jaren van goede beleggingsresultaten (en bijbehorende dotaties aan de herwaarderingsreserve zakelijke waarden) is het beleggingsresultaat over 2000 laag. De dalende aandelenkoersen hebben er toe geleid dat de herwaarderingsreserve met f 4,6 miljard is gedaald. Daarbij groeien de verplichtingen gestaag door: oprenting en indexatie gaan over steeds grotere bedragen.

De geringe groei van het aanwezig vermogen, de afnemende herwaarderingsreserve en de toenemende voorziening opgebouwde rechten resulteren in een daling van de marge en daarmee in een lagere dekkingsgraad. Deze is gedaald van 122% per ultimo 1999 naar 117% aan het eind van het verslagjaar. Hoewel de dekkingsgraad daarmee nog 7%- punten boven de in 1996 vastgestelde norm ligt, dient daarbij te worden overwogen dat sedertdien het risicoprofiel van het fonds is verhoogd doordat een aanzienlijk groter deel van het vermogen is belegd in zakelijke waarden.

Ontwikkeling premies en rendementen

	2000	1999	1998	1997	1996
<i>premiepercentage</i>					
ouderdom en nabestaanden (incl. reparatie anw-hiaat)	13,60	13,40	13,40	12,60	11,60
bovenwettelijke invaliditeit, hoog	1,60	1,40	1,40	2,00	1,85
bovenwettelijke invaliditeit, laag	1,35	1,15	1,15	1,75	1,60
flexibel pensioen en uittreden	2,00	2,00	2,20	2,30	—
 contractloonontwikkeling (in %)	 3,4	 2,9	 2,6	 2,1	 1,5
 <i>rendementen (in %)</i>					
totaal rendement beleggingen (= direct + indirect)	3,2	10,0	12,9	11,9	11,8
vastrentend	8,9	- 0,5	10,5	6,7	8,5
aandelen	- 3,9	40,0	19,5	37,1	28,5
onroerend goed	22,9	12,6	3,3	17,1	15,8

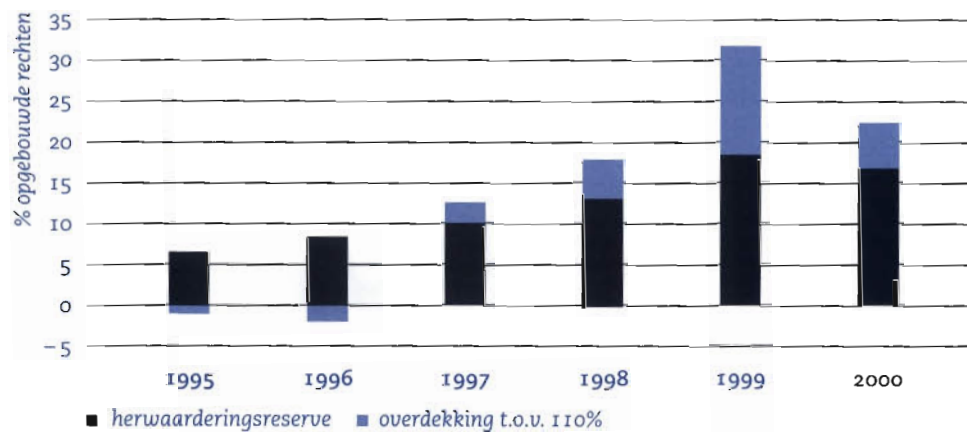
Personen (aantallen ultimo)

	2000	1999	1998	1997	1996
in actieve dienst	935.000	916.000	904.000	895.000	887.000
met vut	11.000	19.000	25.000	35.000	41.000
met wachtgeld	36.000	44.000	52.000	58.400	62.000
slapers	641.000	643.000	658.000	638.200	610.000
gepensioneerden	590.000	573.000	553.100	539.200	522.000
met ouderdomspensioen	287.000	281.000	276.000	270.000	264.000
met nabestaandenpensioen	180.000	178.000	175.000	173.000	170.000
met bovenwettelijk invaliditeitspensioen	82.000	86.000	86.000	91.000	88.000
met flexibel pensioen en uittreden	41.000	28.000	16.100	5.200	-
medewerkers in dienst bij abp (incl. gedetacheerd bij uszo diensten)	3.418	3.525	2.661	2.566	2.342
in dienst bij deelnemingen (excl. NIB Capital)	191	220	141	25	33
aantal aangesloten werkgevers	5.421	5.596	5.799	5.717	6.068

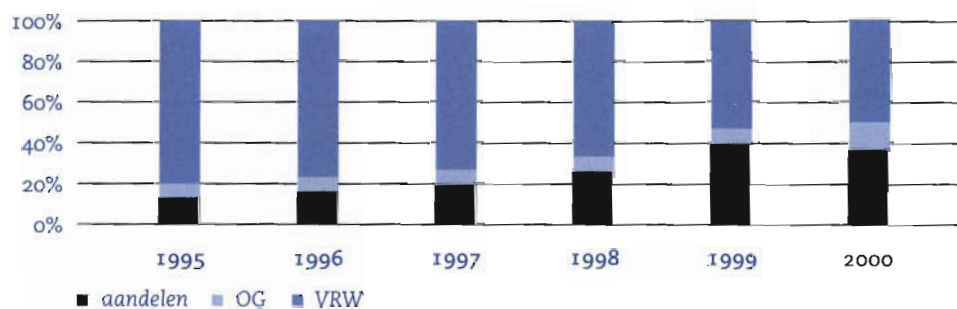
Herwaarderingsreserve en overdekking als % opgebouwde rechten abp 1995-2000

De herwaarderingsreserve zakelijke waarden wordt gebruikt als buffer tegen forse koersschommelingen van zakelijke waarden. Dit teneinde hevige fluctuaties in de jaarlijks vast te stellen premies te beperken en de financiële positie van het fonds te beschermen. Samen met de overdekking boven de normdekkingsgraad van 110% zorgt de herwaarderingsreserve voor een toereikende financiële positie van ABP, hoewel deze positie ten opzichte van 1999 door de marktontwikkelingen met 8% is ingekrompen. Dat is in de volgende grafiek in beeld gebracht. Bij de berekening van de dekkingsgraad zijn invaliditeitspensioen en herplaatsingstoelage buiten beschouwing gelaten.

Herwaarderingsreserve en overdekking als % opgebouwde rechten abp 1995-2000

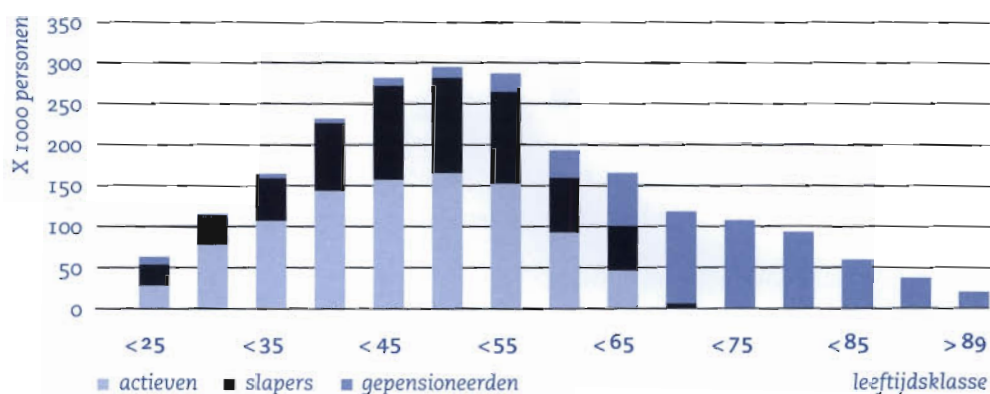

Beleggingsmix 1995-2000

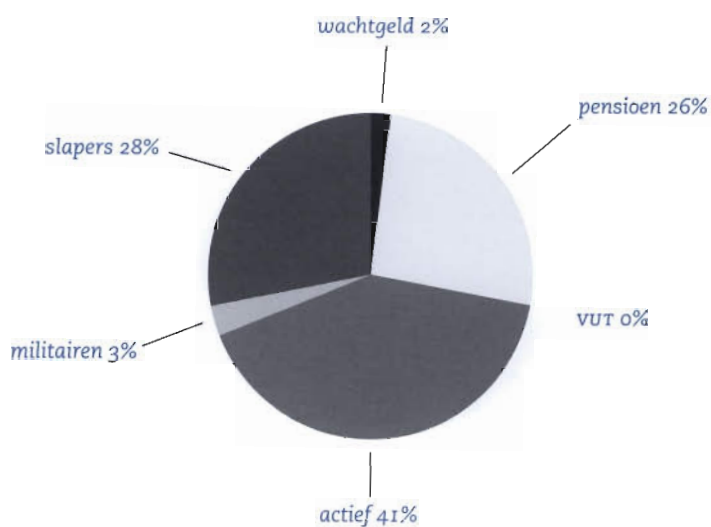
Bestandsopbouw naar 5 jaarsleeftijdsklasse – ultimo 2000

De gemiddelde leeftijd van actieven en slapers ligt rond de 45-49 jaar. De na-oorlogse geboortegolf gaat over circa 15 jaar met pensioen. Het aantal actieven omvat personen in actieve dienst, vut'ers en wachtgelders.

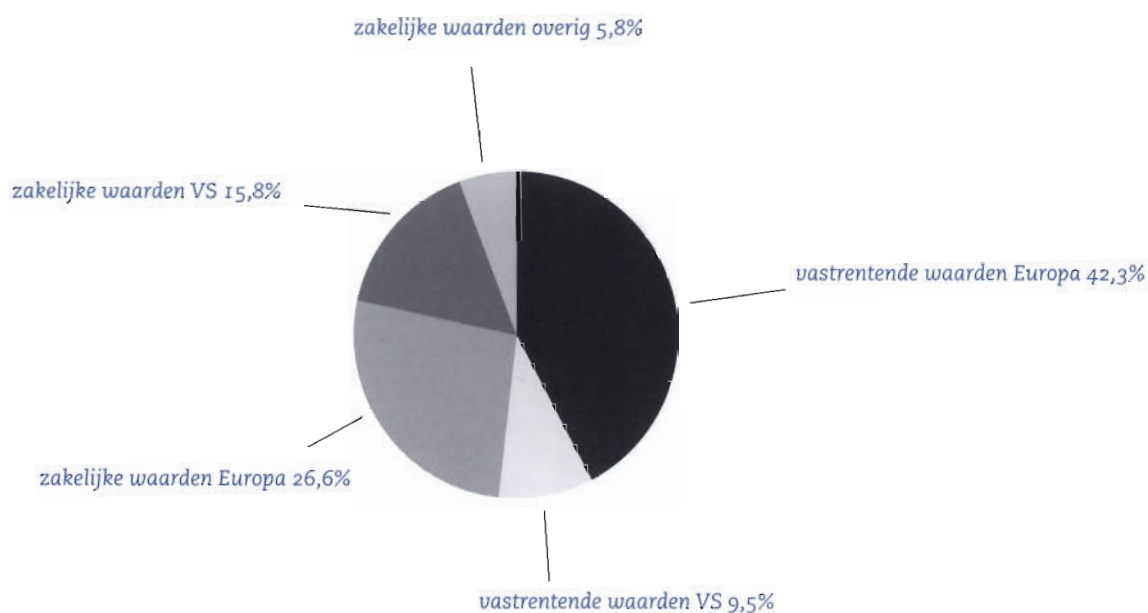
Bestandsverdeling ultimo 2000 in %

Het bestand bevat 2,2 miljoen deelnemers en is als volgt verdeeld:

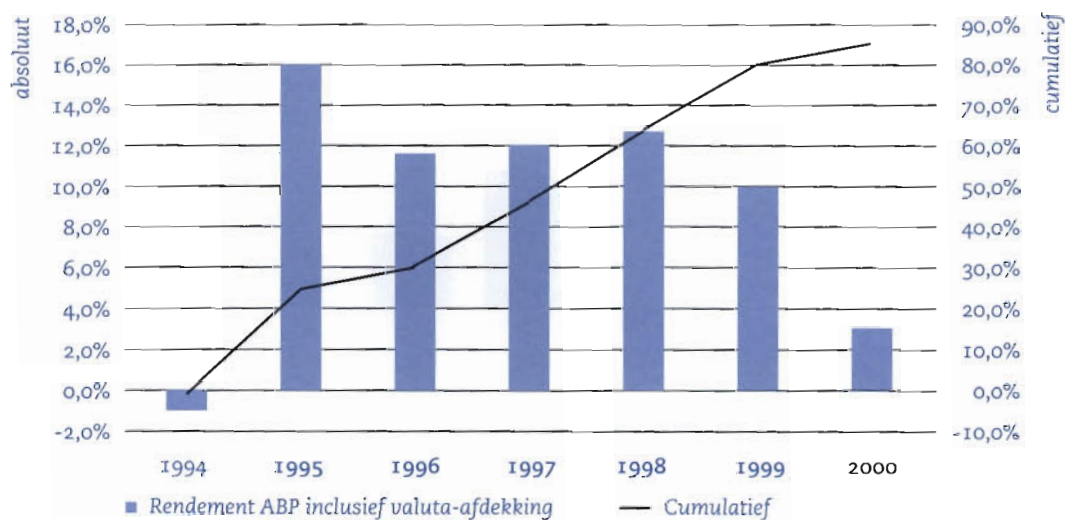
Geografische spreiding beleggingen per assetregio in % ultimo 2000

In Europa als thuisbasis is zo'n 70% van het vermogen belegd, waarvan 42,3%-punt in vastrentende waarden en 26,6%-punt in zakelijke waarden.

Absoluut rendement ABP per jaar en cumulatief over de jaren 1994 – 2000

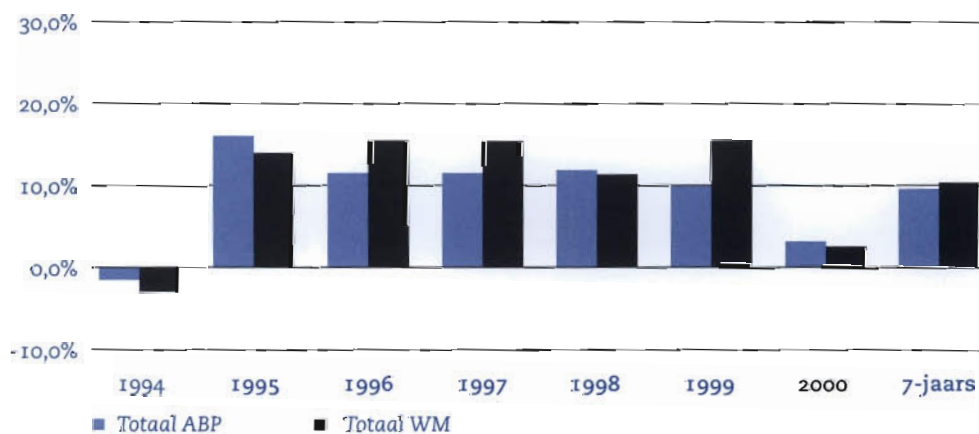
Ten opzichte van de goede rendementen sinds 1995 is het rendement 2000 achter gebleven.

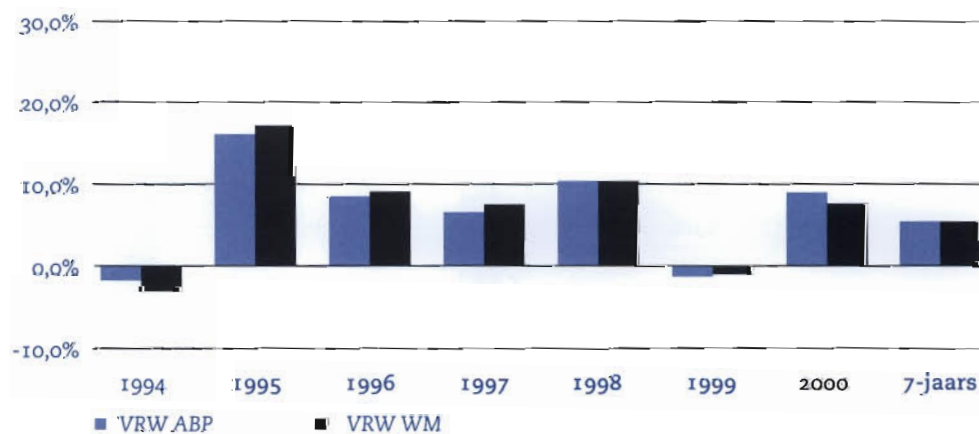
Rendementen ten opzichte van de WM-portefeuille over de periode 1994 – 2000 (in %)

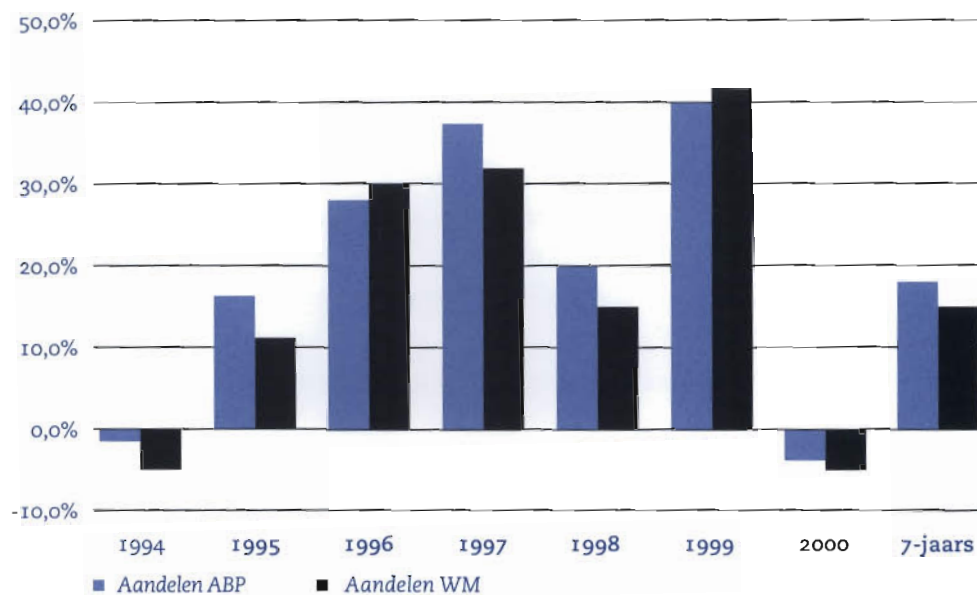
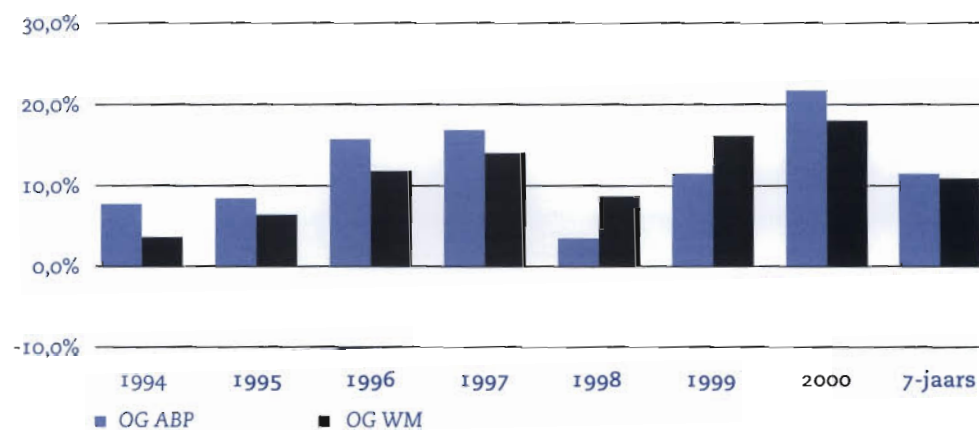
De prestaties van beleggingen dienen over een langere periode te worden gemeten om conclusies hieraan te kunnen verbinden. Over de periode 1994 – 2000 is ABP iets onder het WM-rendement gebleven, omdat het percentage aandelen in de ABP-portefeuille lager is dan in de WM-portefeuille en juist aandelen het hoogste 7-jaars rendement opleverden. Op assetniveau scoort ABP zowel voor aandelen als voor onroerend goed een 7-jaars rendement dat boven het WM-rendement ligt en voor vastrentende waarden het WM-rendement evenaart.

Rendement ABP incl. valutahedge t.o.v. WM-Universum

Rendement Vastrentend t.o.v. WM-Universum Vastrentend

Rendement Aandelen t.o.v. WM-Universum Aandelen**Rendement OG t.o.v. WM-Universum OG**

Van het Bestuur

Het Bestuur heeft op 11 april 2001 de jaarrekening over 2000 vastgesteld, mede op grond van de verklaringen van de accountant PricewaterhouseCoopers NV en de actuaire Watson Wyatt Brans & Co.

Het Bestuur van een bedrijfstakpensioenfonds is verantwoordelijk voor de financiële positie en de solvabiliteit van het pensioenfonds. Daarbij gaat het om een adequate afstemming van vermogen en verplichtingen. Dit in de wetenschap dat de verplichtingen van jaar op jaar steeds sterker zullen groeien, ongeacht de omvang van de beleggingsresultaten welke van jaar tot jaar zeer kunnen fluctueren. Dit blijkt voor het jaar 2000 waarin de sterke groei van de verplichtingen niet kon worden opgevangen door het beleggingsresultaat. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat voor het fonds van f12,8 miljard.

Ijkpunt voor de beoordeling van de financiële positie van ABP is de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Deze dekkingsgraad (116,9%) is met 5,1%-punt verminderd ten opzichte van ultimo 1999 (122%), maar ligt nog wel boven de norm van 110%. Daarnaast bedraagt de herwaarderingsreserve zakelijke waarden, die gebruikt wordt als buffer voor koersschommelingen van aandelen en onroerend goed 16% van de opgebouwde rechten.

In de beoordeling van de financiële positie dient met name met de grote volatiliteit in de fondsresultaten over de afgelopen jaren in het oog te worden gehouden. De daling van de aandelenkoersen en de lage reële rente gecombineerd met het beleid van premiestabiliteit heeft in 2000 gezorgd voor een forse afname van het fondsresultaat (- f 45 mrd) en dientengevolge van de dekkingsgraad. Aangezien volatiliteit hoort bij aandelenkoersen en reële rente zal ook het fondsresultaat in de toekomst volatiel blijven. Tegen deze achtergrond is een normdekkingsgraad van 110% niet echt veilig. In het verslagjaar heeft het Bestuur het strategisch beleggingsplan voor de jaren 2001 tot en met 2003 vastgesteld. Ultimo 2002 zal ABP een mix tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden hebben gerealiseerd die past bij de verplichtingen en het risicoprofiel van het pensioenfonds, te weten een involvering in zakelijke waarden van 60% en in vastrentende waarden van 40%. Daarmee zal de historische achterstand die er op het moment van privatisering van ABP per 1 januari 1996 was, geheel zijn ingelopen.

De invulling van de beleggingsstrategie ligt op schema. Ultimo 2000 lag het percentage zakelijke waarden iets boven de strategische taakstelling van 46%.

Bepalend voor het realiseren van de beleggingsstrategie zijn de financiële positie, het risicoprofiel en een toekomstvast financieringssysteem. Gelet op de financiële positie, het risicoprofiel en de nieuwe regelgeving voor de jaarverslaggeving, heeft het Bestuur het huidige financieringssysteem – het synthesesmodel – in het afgelopen jaar herijkt. Met behoud van het gedachtengoed van het synthesesmodel is – na overleg met de Pensioen- en Verzekeringskamer – een voorgenomen besluit geformuleerd voor aanpassing van het model, dat nog voor advies wordt voorgelegd aan de Raad van Advies van ABP en voor een verklaring van geen bezwaar aan het Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO) en de Centrales van Overheidspersoneel. Als het voorgenomen besluit van het Bestuur definitief kan worden gemaakt, zullen vermogen en verplichtingen vanaf het jaar 2001 op economische waarde worden gewaardeerd en zal expliciete rapportage over de risicopositie plaatsvinden. Gestreefd wordt daarbij naar een maximale kans op onderdekking van 10%, binnen 5 jaar toegroeiend naar een kans op onderdekking van 5% (beide bij een horizon van 3 jaar).

Sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid hebben hun overleg over de toekomstige inrichting van de pensioenvoorziening binnen de bedrijfstak overheid en onderwijs nog niet afgerond. Het Bestuur vertrouwt erop

dat dit overleg in het jaar 2001 zal leiden tot een pensioenvoorziening binnen overheid en onderwijs die voor de niet beïnvloedbare risico's van in ieder geval ouderdom en overlijden gebaseerd zal blijven op solidariteit in de bedrijfstak. Intussen gaat ABP door met het winnen van duurzaam vertrouwen van sociale partners binnen overheid en onderwijs in de uitvoeringsorganisatie ABP. Koersvastheid in het realiseren van de eerder aangeduide missie en doelstellingen is daarbij van groot belang.

Het Bestuur heeft in het jaar 2000 de bestaande 'Code voor zorgvuldig beleggingsbeleid' aangepast aan de actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De Code vormt het uitgangspunt voor een zorgvuldig beleggingsbeleid ten behoeve van de (gewezen) deelnemers in het pensioenfonds en ten opzichte van de samenleving waarin ABP zich beweegt. Voorop staat een zo hoog mogelijk rendement ten behoeve van de deelnemers binnen de door het Bestuur vastgestelde risicokaders.

Hiervan uitgaande zal ABP er naar streven dat criteria van sociale, ethische en milieutechnische aard worden geïntegreerd in het beleggingsproces. ABP zal zich verzetten tegen beleggingsdwang en beleggingsrestricties; deze doen immers afbreuk aan een optimale beleggingsopbrengst. Voor sociaal geïnitieerde beleggingen en doelinvesteringen is slechts plaats indien deze ook beantwoorden aan de door ABP geformuleerde rendementseisen. ABP is zich bewust van de maatschappelijke rol die zij als grote belegger vervult. Die rol brengt ABP tot uiting in haar zorgvuldigheid van handelen. ABP is daarbij te allen tijde bereid verantwoording af te leggen over haar beleggingsgedrag en de gevolgen die dit heeft voor samenleving, milieu, werknemers en mensenrechten.

De 'Code voor zorgvuldig beleggingsbeleid' bevat voorts de uitgangspunten voor het vervullen van de aandeelhoudersrol ('Corporate Governance'). In dit licht zal de Code in 2001 worden herzien.

Het Bestuur heeft met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen i.o. (UWV) goede afspraken kunnen maken over handhaving van het ene loket voor de werkgevers en werknemers binnen overheid en onderwijs, zowel voor wettelijke als bovenwettelijke regelingen, ook na de totstandkoming van het UWV per 1 januari 2002. Deze afspraken worden in het jaar 2001 geconcretiseerd in samenwerkingsovereenkomsten.

Het Bestuur heeft in het verslagjaar de beleidsregels van de Pensioen- en Verzekeringskamer ex artikel 5 van de Pensioen- en Spaarfondsenwet ingevoerd voor ABP. Deze beleidsregels zien toe op een expliciete toetsing van deskundigheid en betrouwbaarheid van Bestuur en Directieraad van ABP. De door de Pensioen- en Verzekeringskamer gevraagde schriftelijke uiteenzetting over die deskundigheden is in de vorm van een profiel van Bestuur en Directieraad en een deskundigheidsplan aan de Pensioen- en Verzekeringskamer aangeboden. Daarbij zijn de omvang van ABP en de hieruit voortvloeiende verantwoordelijkheden uitgangspunt geweest.

Het Bestuur dankt de Directieraad, de Raad van Advies, de Beleggingscommissie, de Commissie van Beroep, de Gemeenschappelijke Ondernemingsraad en de medewerkers voor de inzet in 2000 en hun bijdrage aan de ontwikkeling van ABP/USZO.

Heerlen, april 2001

Namens het Bestuur, prof.dr. B. de Vries

Rapport

ABP in een sterk bewegende wereld

De wereld van pensioenen en sociale zekerheid is en blijft turbulent. Deelnemers geven er blijk van meer flexibiliteit te willen en sociale partners vernieuwen het arbeidsvoorwaardenbeleid. ABP werkt intensief mee om aan deze ontwikkelingen vorm te kunnen geven.

In het verslagjaar zijn enkele belangwekkende publicaties verschenen die licht werpen op de betekenis van pensioenfondsen, dus ook van ABP.

De studie getiteld 'intergenerationele solidariteit en individualiteit in de tweede pensioenpijl', van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, onderbouwt kwantitatief dat defined benefit systemen efficiënter zijn, in die zin dat men bij benadering een factor 2 tot 3 minder neerwaarts pensioenrisico loopt dan bij een volledige individuele opbouw. De Raad sluit een combinatie van defined benefit en defined contribution niet uit.

Nyfer publiceerde het rapport 'Marktwerking in de pensioensfeer, een recept met bijwerkingen'. Nyfer concludeert dat introductie van marktwerking de overgang van een pensioenfondsenmarkt naar een verzekeringsmarkt inhoudt. Dat is niet te verkiezen omdat een volledig defined contribution systeem minder aantrekkelijk is in termen van rendement en risico. Wel is volgens het rapport een beperking van het pensioen denkbaar tot bijvoorbeeld 70% over de eerste f. 80.000,- van het laatstverdiende salaris. Voor het overige deel van het salaris kan dan worden volstaan met een individuele opbouw van pensioen.

Ook het Centraal Planbureau concludeert in het verslagjaar in zijn rapport 'Solidariteit, keuzevrijheid en transparantie', dat intergenerationele risicospreiding meer zekerheid biedt en daardoor leidt tot individuele welvaartswinst. In zijn rapport stelt het CPB verder vast dat een toename van de keuzevrijheid door uitbreiding van de derde pijler onder de huidige omstandigheden riskant is en wel omdat er voistrekt onvoldoende transparantie is in deze derde pijler.

ABP onderschrijft de algemene conclusie uit de drie rapporten dat 'defined benefit' als steiel superieur is.

Veranderende wettelijke kaders op pensioengebied

Taakafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars

De overheid erkent de waarde van de verplichtstelling voor pensioenfondsen, maar zoekt tegelijkertijd naar een zo nauw mogelijke afbakening van hun werkgebied om de concurrentie te bevorderen. Dit blijkt uit de inmiddels doorgevoerde wijziging in de wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (de Wet Bpf) en de lopende adviesaanvraag aan de SER over een nieuwe pensioenwet (herziening van de PSW). ABP is zich bewust van het feit dat de verplichtstelling van bedrijfstakpensioenfondsen en de taakafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars van nature bij elkaar horen.

Echter, het handhaven van de intergenerationele solidariteit zou niet moeten betekenen dat de concurrentiebevordering daarop is gericht. Voor het in stand houden van deze intergenerationele solidariteit is het noodzakelijk dat pensioenfondsen kunnen inspelen op de behoefte van sociale partners aan meer flexibiliteit en keuzevrijheid.

Mededingingsbelangen zouden volledig moeten samenvallen met consumentenbelangen. De Wet Bpf mag er dus niet toe leiden dat deelnemers niet meer integraal worden geïnformeerd over de aanspraken die zij hebben opgebouwd in de collectieve regeling en in aanvullende producten en diensten. Een integrale benadering van de vaak gecompliceerde pensioenopbouw zou daardoor in toenemende mate onder druk komen te staan.

Bovendien zou hiermee voorbij gegaan worden aan het feit dat er een grote maatschappelijke waardering bestaat voor een op solidariteit gebaseerde pensioenvoorziening, inclusief de bereidheid om daarvoor een doorsneepremie te betalen. Deze waardering zou naar de mening van ABP als vertrekpunt voor het structureren van het pensioenterrein moeten gelden.

Binnen de kaders van wet- en regelgeving blijft ABP koersvast. ABP kiest ervoor als zelfstandig fonds specifiek voor de doelgroep van overheid en onderwijs een zo volledig mogelijke oudedagsvoorziening en andere inkomensvervangende producten te leveren. De collectieve pensioenvoorziening vormt daarbij de kern en de één-loket gedachte staat daarbij voor werkgevers en werknemers in de bedrijfstak overheid en onderwijs voorop.

ABP bereidt zich voor op invoering van de wijziging van de wet Bpf. Volgens die wet zal per 1 juli 2001 de gezamenlijke informatieverstrekking van ABP pensioenfondsen en ABP Verzekeringsgroep NV in de vorm van één inzichtelijke Pensioen- en Spaarbrief worden gescheiden in twee aparte overzichten. In het pensioenoverzicht zullen geen verwijzingen meer worden opgenomen naar producten van ABP Verzekeringsgroep NV die eventuele pensioenhiaten kunnen dichten. ABP zet zich er voor in de transparantie en samenhang voor zijn deelnemers, met name door tussenkomst van de werkgevers, zoveel mogelijk te blijven waarborgen. Internet toepassingen zullen hierbij een belangrijke rol gaan vervullen. ABP stelt zich ten doel deelnemers zodanig te faciliteren dat zij zelf hun integrale overzicht van opgebouwde aanspraken in de collectieve regeling en in aanvullende producten en diensten kunnen samenstellen. ABP zal aan andere verzekeraars dan ABP Verzekeringsgroep NV de mogelijkheid bieden hierop aan te sluiten. Zo kunnen ABP-deelnemers ook bij andere verzekeraars opgebouwde rechten in hun overzicht betrekken. Transparantie van verzekeringsproducten op gelijke wijze als pensioenproducten is hierbij een vereiste.

In de loop van 2001 zal het Bestuur van ABP besluiten over de positionering en juridische vormgeving van ABP Verzekeringsgroep NV. Dit in overeenstemming met de bepaling in de wet Bpf, dat – indien het pensioenfonds meer dan 30% van de aandelen van een dochter bezit – het fonds niet dezelfde naam en label mag voeren als die dochter. Dit verbod zal vanaf 1 januari 2002 gelden.

Samenloop Wet Privatisering ABP (WPA) en Wet Bpf

Bij de privatisering van ABP per 1 januari 1996 is in de WPA geregeld dat vanaf 1 januari 2001 de Wet Bpf van toepassing zou zijn op ABP. De verplichte deelneming op grond van de WPA zou vanaf die datum worden aangemerkt als een verplichte deelneming op grond van de Wet Bpf. Sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid hebben het overleg over de toekomstige inrichting van de pensioenvoorziening bij overheid en onderwijs echter nog niet afgerond. Om die reden is in de Wet Bpf alsnog bepaald dat deze wet met ingang van een nader (bij Koninklijk Besluit) te bepalen tijdstip pas op ABP van toepassing zal zijn. De uiterste datum die sociale partners in dit verband hebben afgesproken is 1 januari 2003.

Europese richtlijn

Op 11 oktober 2000 heeft de Europese Commissie de ontwerprichtlijn voor pensioeninstellingen naar buiten gebracht. Dit voorstel inzake "De coördinatie van wetten, regelingen en administratieve bepalingen gerelateerd aan instellingen voor pensioenvoorzieningen" werkt een aantal toezichts- en beleggingsregels uit voor pensioeninstellingen in de Europese Unie. Veel van de bepalingen komen overeen met de huidige Nederlandse situatie.

De ontwerprichtlijn creëert niet een nieuw (centraal) toezichts- en beleggingsregime voor pensioeninstellingen, maar tracht de nationale toezichts- en beleggingsregimes te coördineren en meer op elkaar te laten aansluiten.

Hoewel de Commissie zelf in een aantal stukken het belang van meer kapitaaldekking benadrukt, wordt in de richtlijn geen enkele aanzet gegeven om kapitaaldekking te bevorderen. Wel lijkt het er op dat de lidstaten met kapitaaldekkingssystemen regels krijgen opgelegd – waar zij overigens al aan voldoen – terwijl de systemen op basis van omslag ongemoeid worden gelaten.

Verder wordt ook het probleem van de diversiteit in de fiscale behandeling van pensioenen in de verschillende lidstaten van de EU niet aangepakt.

Scheiding gezamenlijke betaling AOW en aanvullend pensioen

Pensioenfondsen mogen met ingang van 1 januari 2002 niet langer de AOW-uitkering gelijktijdig met het aanvullend pensioen uitkeren. Een daartoe strekkend wetsvoorstel is eind 2000 door het parlement aangenomen. De AOW-uitkeringen zullen vanaf 1 september 2001 rechtstreeks door de Sociale Verzekeringsbank zelf worden uitbetaald. Doel van deze maatregel is het doorbreken van de directe relatie tussen de ontwikkeling van de bruto AOW-bedragen en de hoogte van het aanvullend pensioen. De overheid stelt zich op het standpunt dat deze relatie (de 'inbouwsystematiek') ertoe leidt dat de indexering lager uitvalt dan bij pensioenregelingen waar wettelijke en aanvullende pensioenen apart worden geïndexeerd. Daarnaast wordt de transparantie over wie verantwoordelijk is voor wijzigingen in de uitkering gezien als een bijkomend positief effect.

ABP juicht deze maatregel van de overheid niet toe, zowel uit oogpunt van de één-loket gedachte voor de gepensioneerden, als vanwege het wegvallen van de tot nog toe aangeboden aanvullende service naar onze klanten ter vermijding van eventuele naheffingen van de fiscus. Sinds jaar en dag verzorgt ABP een geïntegreerde uitkering van AOW en aanvullend pensioen. De maatregel zal - zeker in de aanvangsperiode - aanleiding geven tot vele klachten en vragen en vergt een grote investering in adequate communicatie met de gepensioneerden. Ook al is dit in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de Sociale Verzekeringsbank, ABP zal zijn gepensioneerden gericht en uitgebreid informeren over de ontkoppeling van de betaling van AOW en aanvullend pensioen.

In het kader van het overleg tussen sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid over de toekomstige inrichting van de pensioenvoorziening bij overheid en onderwijs, vindt overleg plaats over de vraag of de systematiek van franchisevaststelling en indexatie van de pensioenen moet worden gewijzigd,

respectievelijk de koppeling van de franchise aan de ontwikkeling van de AOW moet worden los gelaten. Het Bestuur van ABP heeft in overleg met sociale partners in ieder geval besloten met ingang van 1 januari 2001 de aanpassing van de franchise en de indexatie niet meer twee keer per jaar, maar één keer per jaar te doen plaatsvinden. Daarmee wordt het steeds weer dreigende 'zaagtandeffect' - het niet synchroon lopen van de stijging van de AOW en de indexatie van de aanvullende pensioenen - geminimaliseerd.

Medezeggenschap pensioenfondsen

Bij de privatisering per 1 januari 1996 is de Raad van Advies van ABP ingesteld. De Raad is samengesteld uit 36 vertegenwoordigers van werkgeverszijde en 36 vertegenwoordigers van werknemerszijde, van wie tenminste 1/3 gepensioneerden.

ABP hecht zeer aan dit adviesorgaan van werkgevers en werknemers/gepensioneerden en is verheugd over het feit dat deze Raad in het Convenant tussen de Samenwerkende Ouderenorganisaties en de Stichting van de Arbeid over medezeggenschap van pensioenfondsen gelijk gesteld is met een deelnemersraad op grond van de PSW.

Om dit belang te onderstrepen heeft het Bestuur de adviesbevoegdheden van de Raad van Advies in het verslagjaar volledig in overeenstemming gebracht met die van een deelnemersraad. Ook is aan de Raad klachtrecht toegekend. Aangezien de Verzekeringskamer zich niet bevoegd achtte als klachteninstantie voor de Raad van Advies op te treden, heeft ABP met instemming van de Raad een eigen klachteninstantie ingesteld. In lijn met de aanbevelingen in het Convenant over faciliteiten aan deelnemersraden, is aan de Raad van Advies een opleidingsprogramma aangeboden en zijn aanvullende afspraken gemaakt over informatieverstrekking aan en communicatie met de achterbannen van de Raad.

De Raad van Advies heeft in 2000 positief advies uitgebracht over een aantal belangwekkende onderwerpen, waaronder het strategisch beleggingsplan 2001-2003, de aangepaste Code voor zorgvuldig beleggingsbeleid en het terugbrengen van de franchise-aanpassing en indexatie van twee naar één keer per jaar. ABP ziet de evaluatie van het Convenant over de medezeggenschap van pensioenfondsen met vertrouwen tegemoet.

SUWI-ontwikkelingen

In de beleidsbrief van januari 2000 over 'de nieuwe uitvoeringsstructuur voor sociale zekerheid en integratie' heeft de overheid de kentering van marktwerking naar een volledige publieke uitvoering voor de werknemersverzekeringen WAO en WW vastgelegd.

Ook ten aanzien van de SUWI-ontwikkelingen - de totstandkoming van de CWI's en het UWV - blijft ABP koersvast. Het éne loket voor werkgevers en werknemers in overheid en onderwijs voor de wettelijke en bovenwettelijke en aanvullende regelingen zal worden gehandhaafd. Daartoe zullen in het jaar 2001 samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten met het UWV, naar analogie van de huidige samenwerkingsrelatie tussen ABP en USZO BV. ABP besteedt de premie- en gegevensincasso van het pensioenfonds uit aan het UWV, zodat de werkgevers alle premies en gegevens van de wettelijke en bovenwettelijke sociale zekerheidsregelingen en van het aanvullend pensioen in één stroom kunnen aanbieden. In UWV-verband zullen de wettelijke en bovenwettelijke sociale zekerheidsuitkeringen voor de werknemers binnen

overheid en onderwijs qua uitvoering geïntegreerd blijven. ABP zal namens de opdrachtgevers van de bovenwettelijke en naastwettelijke werkloosheidsregelingen en de suppletieregelingen het contractmanagement ten aanzien van het UWV uitvoeren. ABP is zelf opdrachtgever aan het UWV voor de uitvoering van het bovenwettelijke invaliditeitspensioen en de herplaatsingtoelage.

De intake van onze cliënten en de keuringen voor de WAO kunnen in CWI-verband gebeuren, in meer dan 100 kantoren in het land.

Reïntegratie van arbeidsongeschikten en werklozen is in de SUWI-plannen een private aangelegenheid.

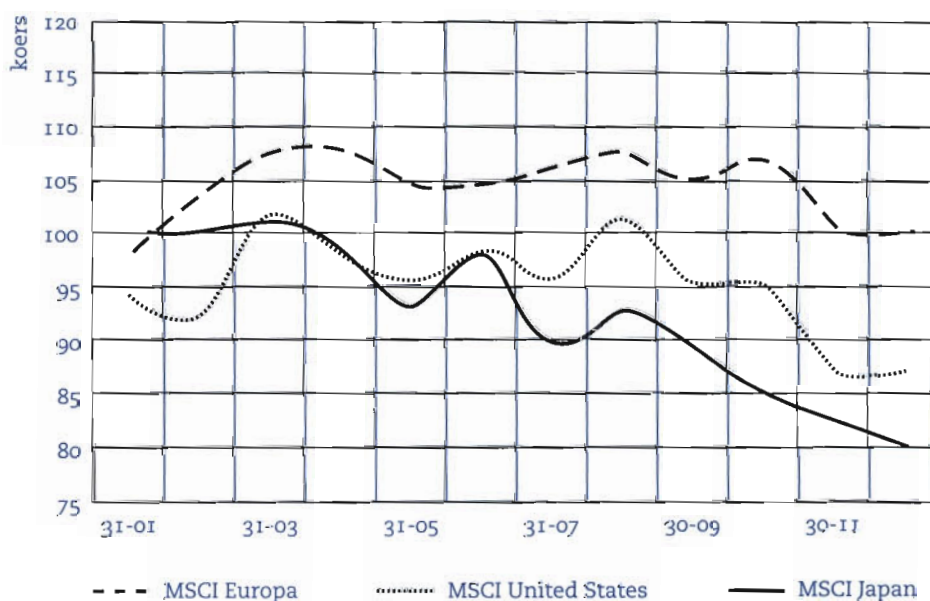
ABP Reïntegratie ontwikkelt zich naar een bedrijf dat voor de werknemers en de werkgevers in overheid en onderwijs de keten van reïntegratie, in-, door- en uitstroom van personeel volledig uitvoert. Dit is temeer van belang nu de werkgevers in overheid en onderwijs voor de werkloosheid volledig eigen risicodragers blijven.

Ontwikkelingen in onze financiële omgeving

Het jaar 2000 was voor de financiële markten een jaar van grote bewegingen. Dit kan het best geïllustreerd worden aan de hand van de aandelenmarkten. Op basis van een groot optimisme onder beleggers stegen de aandelenkoersen in de eerste maanden van 2000 tot recordhoogten om daarna in de loop van het jaar weer fors te dalen.

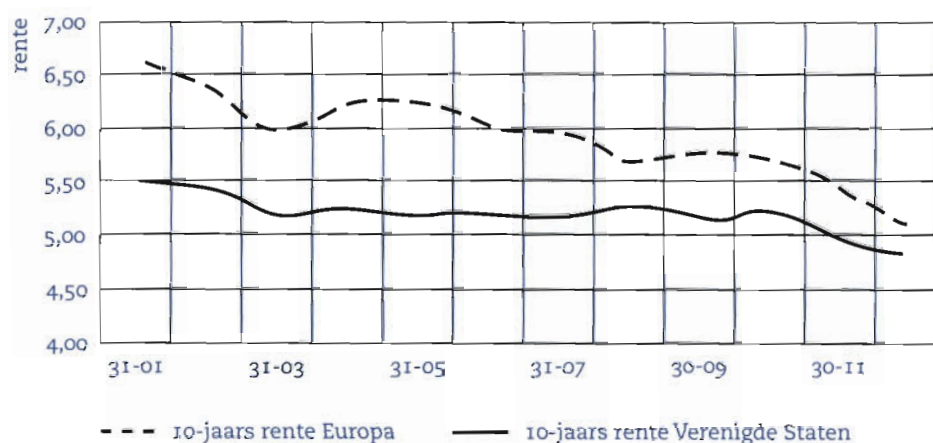
De brede aandelenindices vertoonden een zijwaartse beweging doordat 'old economy' aandelen als vluchthaven fungeerden voor ICT-aandelen, maar ook deze konden zich niet onttrekken aan de sombere stemming. De belangrijkste graadmeters in de Verenigde Staten, de Standard & Poors 500 index en de Dow Jones Industrial Average, sloten het jaar respectievelijk 10% en 6% lager af. De door ABP als referentiemaatstaf gebruikte MSCI Europe Index daalde bijna met 4%.

Ontwikkeling Aandelenindices 2000

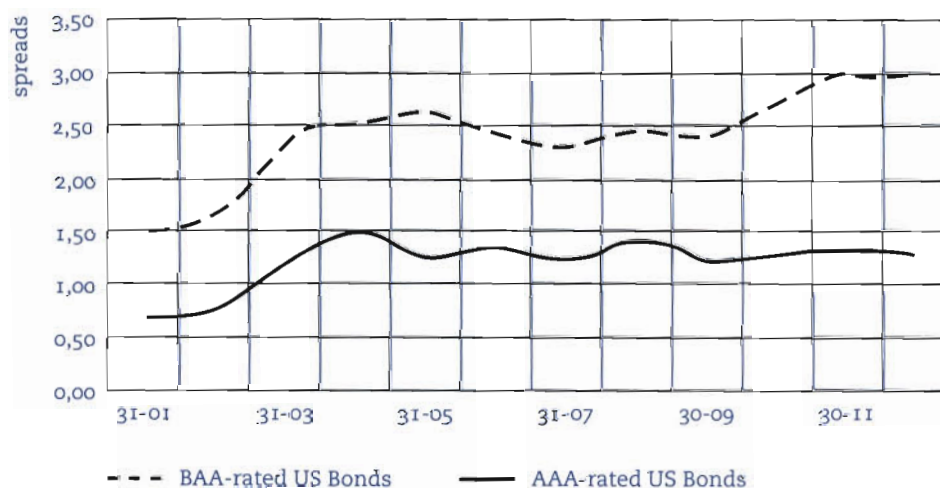

Een andere vluchthaven waren staatsobligaties, die dan ook sterk in prijs stegen. Bedrijfsobligaties lieten daarentegen slechts een lichte koersstijging zien, doordat de rente op bedrijfsobligaties minder snel daalde dan de rente op staatsobligaties. Bijgevolg nam de risicopremie (credit spread) verder toe en bereikte deze in de loop van het jaar extreme waarden. Dit is tekenend voor de oplopende risico-aversie die de financiële markten in de loop van 2000 lieten zien.

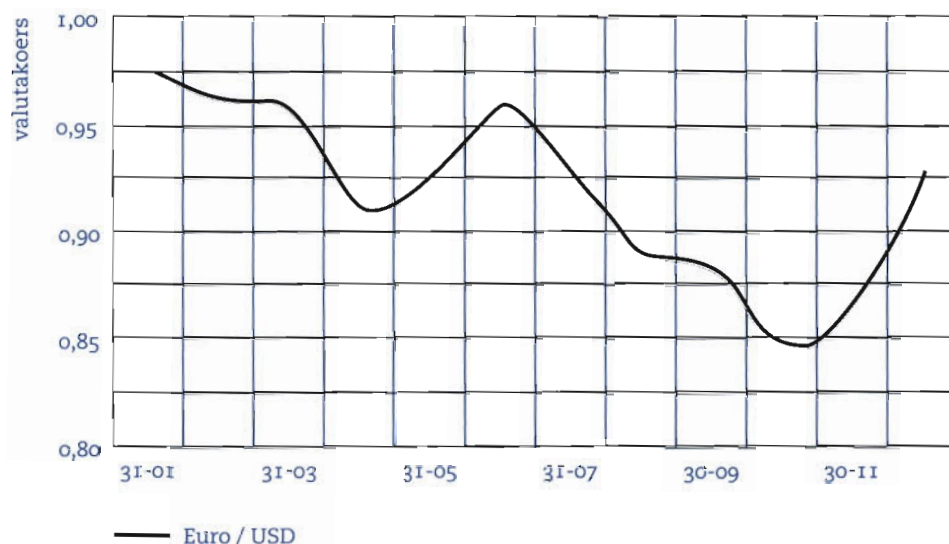
Ontwikkeling 10-jaars rente 2000

Ontwikkeling spreads Verenigde Staten 2000

Ontwikkeling valuta 2000

Tegen alle verwachtingen in daalde de euro in 2000 verder in waarde. De aanhoudende groeiverschillen met de VS werden hiervoor als reden aangedragen evenals de hogere productiviteitsgroei en de sterk gestegen olieprijs. In oktober vond een kentering plaats, omdat de tekenen van een groeivertraging in de VS steeds pregnanter werden. De Euro won aan het einde van het jaar weer terrein ten opzichte van de Amerikaanse dollar en sloot op een koers van 0,94. Dit is nog steeds lager dan het beginniveau 2000 van 1,00.

De hoge volatiliteit op financiële markten vond plaats in een economische omgeving die in de eerste helft van 2000 alle kenmerken van een hoogconjunctuur vertoonde en in de tweede helft onder zijn eigen succes bezweek. Het derde kwartaal vormde hierbij achteraf gezien een duidelijk omslagpunt. Factoren als oplopende olieprijs, krapte op de arbeidsmarkten, een aanhoudende stijging van de dollar en afnemende winsten bleken uiteindelijk knelpunten voor een blijvend hoge mondiale economische groei. Het optimisme over het zogenaamde 'new economy' scenario, waarin hoge economische groei (3,5-4%) en lage inflatie (< 2%) de wereldeconomie zouden domineren, sloeg over in realisme en tegen het einde van 2000 overheerste zelfs pessimisme. Dit had alles te maken met de verwachting van de beleggers ten aanzien van de landing van de economie en de financiële markten. Hierbij kunnen twee scenario's worden onderscheiden. Bij een zachte landing van de economie zal na een gezonde mondiale groeivertraging de economische groei tegen het einde van 2001 weer een opwaartse trend vertonen richting het lange termijn gemiddelde. De winstverwachtingen van beleggers keren terug naar meer realistische niveaus. De aandelenmarkt zal in dit scenario gedurende 2001 een hoge volatiliteit laten zien en per saldo iets hoger dan of minstens gelijk aan het beginniveau eindigen.

Een harde landing betekent een meerjarige recessie met verder dalende winsten en beurskoersen. In dit scenario zullen de meeste beleggingen in 2001 een slechte performance laten zien.

Het new economy scenario met een hoge economische groei, hoge productiviteit, een lage inflatie en per saldo hoge reële beleggingsopbrengsten moet niet helemaal afgeschreven worden. Een economische groei

en een productiviteit die op langere termijn hoger ligt vanwege investeringen in ICT, is op middellange termijn nog steeds een realistisch scenario. Voor 2001 is een voortzetting van de hoge economische groei en een sterke stijging van de winst echter niet realistisch.

In het hoofdstuk Strategie in uitvoering, paragraaf Hoog beleggingsrendement wordt de wijze weergegeven waarop ABP binnen deze roerige marktomgeving heeft geopereerd en welke rendementen hierbij zijn gerealiseerd.

Onze koers

In dit hoofdstuk zet ABP zijn koers uiteen. Eerst wordt de strategie ten aanzien van de pensioenregeling en het beleggingsbeleid geschetst. Daarna wordt in de paragraaf strategie in uitvoering verantwoording afgelegd over de in 2000 behaalde resultaten en worden de belangrijkste voornemens voor 2001 uiteengezet.

Strategie met betrekking tot de pensioenregeling en het vermogensbeheer

Dankzij de solidariteit in het bedrijfstakpensioenfonds ABP kunnen de deelnemers risico's opvangen die op financiële markten moeilijk verzekeraar zijn (inflatierisico, rendementsrisico, lang leven risico). Om deze rol adequaat te kunnen invullen, voert ABP een beleid waardoor de verschillende generaties zich verbonden blijven voelen via ABP. Immers, zo is de verevening van risico's tussen deelnemers in één generatie en tussen verschillende generaties van deelnemers gewaarborgd. Een belangrijk onderdeel van dit beleid is de bewaking van de financiële positie van ABP op de korte en lange termijn. Op de korte termijn gaat het om waarborging van verworven aanspraken; op de lange termijn om de continuïteit van de pensioenregeling. Voor dit laatste is een stabiele premie van belang, waarvoor het aanhouden van voldoende financiële reserves voorwaarde is.

Solidariteit in collectieve regelingen voor de pensioenopbouw, samen met het aanhouden van financiële reserves, betekent dat het risico van een tegenvallende pensioenuitkering aanmerkelijk kleiner is dan bij individuele regelingen. Dit neemt niet weg dat de risico's voor ABP toenemen. De rijping van het bestand van deelgerechtigden, het toenemende belang van risicodragende beleggingen en de gewinning aan een hoog aspiratieniveau zijn de achterliggende oorzaken.

De verwachte beleggingsopbrengsten bedragen ongeveer driekwart van de totale inkomsten. Fluctuaties in het beleggingsrendement, die versterkt worden door het toenemende belang van aandelenbeleggingen, kunnen daardoor steeds moeilijker in de premiestelling worden opgevangen. Bovendien is door de beperkte loonstijging en de hoge rendementen in de laatste jaren de welvaartsvastheid van de pensioenuitkeringen een vanzelfsprekendheid geworden.

Zorgen voor de continuïteit van de pensioenregeling binnen een riskanter wordende omgeving betekent voor ABP dat het integraal risicobeheer van het fonds centraal staat. Dit risicobeheer moet ervoor zorgen dat de continuïteit van de regeling wordt gewaarborgd tegen zo laag en zo stabiel mogelijke pensioenpremies. Op de eerste plaats moet er duidelijkheid zijn rond het pensioenbeleid en het beleggingsbeleid

en over het indexatie- en premiebeleid. Daarvoor is van belang om expliciet te maken welke risico's verschillende stakeholders in het fonds willen lopen. Meer beleggingsrisico betekent een hoger verwacht rendement en lagere premies. Maar betekent ook de noodzaak om hogere financiële reserves aan te houden teneinde schommelingen in de dekkingsgraad van het fonds te kunnen opvangen. Bij het bepalen van het beleid heeft ABP te maken met verschillende afwegingen. Deze komen in de volgende paragrafen aan bod.

Het pensioencontract

Het beleid van ABP is gericht op het nakomen van een welvaarts vaste pensioentoezegging. Dit wil zeggen dat de pensioenrechten worden geïndexeerd op basis van de algemene loonontwikkeling bij de overheid. Bij een gezonde financiële positie van het ABP is deze indexatie gewaarborgd. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen waarbij de financiële positie van het fonds deze indexatie niet toelaat. Als een dergelijke bestissing zou moeten worden genomen, zal deze met grote waarborgen omgeven zijn, zoals een plicht tot het vragen van advies aan de Raad van Advies.

Verder wordt ingespeeld op de behoefte aan een gedifferentieerd producten- en dienstenpakket. Dit leidt tot (sub)sectorale en gerelateerde individuele maatwerkoplossingen binnen de collectieve regeling. Uitgangspunt is dat deze aanvullingen niet ten laste mogen komen van het collectief. Marktconforme waardering van deze producten aangevuld met een expliciete risico-analyse worden ingezet om de soliditeit van de basisregeling te bewaken.

De pensioenverplichtingen

ABP kiest voor de nabije toekomst voor een economische waardering van zowel beleggingen als pensioenverplichtingen; dat wil zeggen een waardering die zoveel mogelijk aansluit bij de actuele waardering op financiële markten. Pensioenverplichtingen worden echter niet of in onvoldoende mate vrij verhandeld, zodat de waarde van deze verplichtingen niet direct uit de prijsvorming op de markten kan worden afgeleid. Gezien het beoogde welvaarts vaste karakter van de verplichtingen zal ABP de actuele reële rente kiezen als basis voor de waardering.

Voor de beoogde overgang naar economisch waarderen en expliciete risico-analyse is echter een aanpassing van het premiemodel nodig. In het afgelopen jaar is hiertoe een studie verricht die inmiddels heeft geleid tot een advies tot herijking van het premiemodel. Over de voorgestane aanpassingen van het premiemodel vindt in 2001 overleg plaats met de Pensioen- en Verzekeringskamer, de Raad van Advies van ABP en de sociale partners in de Pensioenkamer. Besluitvorming is voorzien vóór ultimo 2001.

Dit jaarverslag is nog opgesteld op basis van de "oude" waarderingsgrondslagen (vastrentende waarden tegen aflossingswaarde, zakelijke waarden na aftrek van de herwaarderingsreserve en de pensioenverplichtingen gediscoteerd tegen een vaste rekenrente van 4%).

De beoogde solvabiliteitsmarge

De solvabiliteit op korte termijn zal bij economische waardering als voldoende worden beoordeeld als het aanwezige surplus tenminste even groot is als de minimaal noodzakelijk geachte solvabiliteitsmarge.

Deze marge is bedoeld om het neerwaartse risico in de financieringsopzet op te vangen. ABP accepteert op dit moment een 10% kans op een tekort in een horizon van 3 jaar. Bij deze kans past, bij de beoogde strategische involvering in zakelijke waarden van 60%, een solvabiliteitsmarge van 30% van de pensioenverplichtingen. Echter, deze kans op onderdekking dient te worden teruggebracht naar 5%, waarvoor een periode van 5 jaar wordt genomen. Daarvoor moet de marge (in deze periode van 5 jaar) worden verhoogd naar 40% van de verplichtingen. De marge ultimo 2000 bij economische waardering bedraagt 22%.

De verdeling van de lusten en lasten

In het voorgestane aangepaste premiemodel blijft sprake van synthese van de premiestelling voor de lange termijn en het premiebeleid gericht op de korte termijn solvabiliteit.

ABP onderscheidt eerst de zo te noemen lange termijn kostprijspremie. Deze premie is te beschouwen als de benodigde jaarlijkse premie voor de financiering van de pensioenopbouw in de komende 35 jaar. De kostprijspremie wordt bepaald op basis van de risicovrije reële rentevoet. De aldus bepaalde premie wordt verlaagd voor een tweetal effecten. Ten eerste wordt geanticipeerd op het verwachte reële beleggingsrendement, dat hoger is dan de reële rente. Ten tweede wordt rekening gehouden met het rendement op de solvabiliteitsmarge.

De lange termijnpremie houdt geen rekening met de ontwikkeling van de feitelijke solvabiliteitspositie van het fonds. Voor de solvabiliteitspositie op korte termijn wordt aanvullend beleid gevoerd aan de hand van de korte termijn premie. Het verschil tussen de gewenste marge en de feitelijke marge wordt in een periode van 10 jaar gecorrigeerd via de korte termijn premie. Zolang de solvabiliteitsmarge kleiner is dan 30% van de verplichtingen zal bij werkgevers en werknemers een korte termijn premie worden geheven. Indien de marge zich bevindt in de range 30%-40% wordt géén korte termijn premie in rekening gebracht.

De beleggingsportefeuille in relatie tot de pensioenverplichtingen

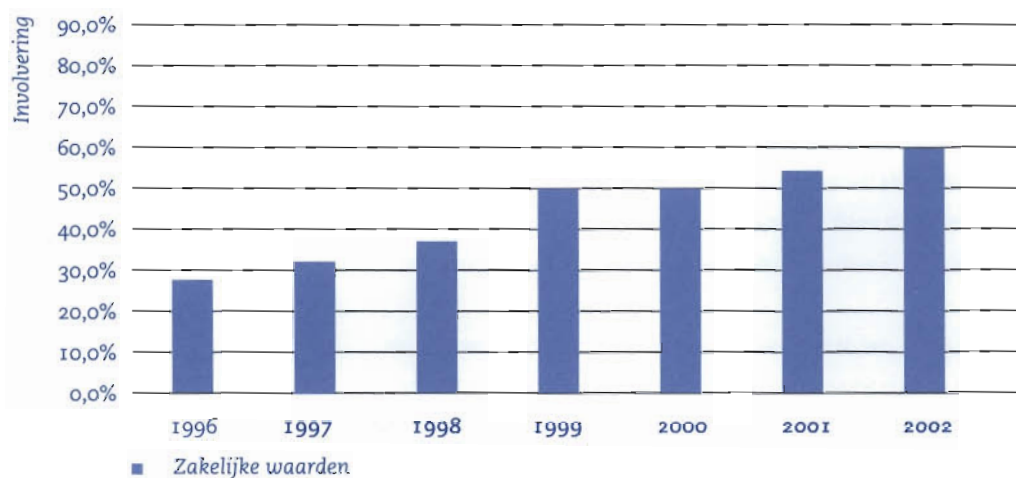
Beleggingen waarvan het rendement direct gekoppeld is aan de ontwikkeling van de lonen sluiten het beste aan bij de structuur van de pensioenverplichtingen. Deze vermogenstitels zijn op de financiële markten echter niet voorhanden. Indexleningen zijn beleggingstitels die inmiddels wel verhandeld worden en waarvan het rendement gekoppeld is aan de reële rente en de inflatie. Deze beleggingen, idealiter gekoppeld aan de Nederlandse reële rente en inflatie, sluiten het best aan bij het risicoprofiel van de pensioenverplichtingen van ABP. In het jaarverslag 2001 zullen verplichtingen contant worden gemaakt tegen een dergelijke reële rente, en niet meer tegen de "standaard" van 4%.

Het strategisch beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid is gericht op het verkrijgen van een zo hoog mogelijk beleggingsrendement binnen acceptabele risicokaders. Een optimale beleggingsmix en een optimale (internationale) diversificatie van de beleggingsportefeuille leggen de basis voor de realisatie van het strategisch beleid. Dit beleid draagt bij aan de waarborging van de lange termijn doelstellingen van ABP – een gemiddeld lage en stabiele premie en het te allen tijde kunnen nakomen van de pensioenverplichtingen.

Na de verzelfstandiging van ABP in 1996 is gestart met een verdere uitbreiding van het percentage zakelijke waarden in de portefeuille. Deze uitbreidingsstrategie zal ook voor de komende jaren gelden. Doelstelling is het bereiken per ultimo 2002 van een involvering in zakelijke waarden van 60%, waarvan 52% in aandelen en 8% in onroerend goed. Onderstaande grafiek brengt de realisatie van de uitbreidingsstrategie in beeld.

Zakelijke waarden in % van de beleggingsportefeuille ultimo jaar

De uit de beleggingsstrategie voortvloeiende vermogenssamenstelling benadert daardoor de gemiddelde beleggingsmix van de Nederlandse pensioenfondsen. Afwijkingen van dit gemiddelde worden veroorzaakt door verschillen in financiële draagkracht. In de navolgende tabel wordt een overzicht gegeven van de vermogenssamenstelling per ultimo 2000.

In % van het totaal belegd vermogen ultimo 2000

	Europa	Regio Ver- enigde staten	Rest van de wereld	Totaal
Asset categorie				
Aandelen	20,8%	12,9%	5,3%	39,0%
Onroerend Goed	5,8%	2,9%	0,5%	9,2%
Vastrentende waarden	42,3%	9,5%	0,0%	51,8%
Totaal	68,9%	25,3%	5,8%	100,0%

De uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid maakt een consequente beheersing van de beleggingsrisico's noodzakelijk. Dit gebeurt door spreiding van risico's in combinatie met het afdekken daarvan.

Naast spreiding van de beleggingen over de verschillende regio's (Europa, Verenigde Staten en rest van de wereld) en bedrijfstakken, wordt een deel van het valutarisico ten opzichte van de US dollar afgedekt.

Het totale risicobeslag wordt binnen ABP gemeten in termen van de standaardafwijking van het totale rendement op jaarbasis. Met behulp van risicometingssystemen wordt op basis van de feitelijke posities het risicobeslag gemeten en toebedeeld naar verscheidene factoren. De uitbreiding naar meer zakelijke waarden zal leiden tot een geleidelijke verandering van het rendementsrisicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Het feitelijke risico is daarbij niet alleen afhankelijk van de gekozen beleggingssamenstelling maar ook van de wijzigingen in de volatiliteit van de financiële markten.

Het actief beleggingsbeleid

Naast de uitbreiding van zakelijke waarden is het strategisch beleggingsbeleid gericht op het behalen van extra rendement door actief beheer van de portefeuille. Actief beheer moet leiden tot een gemiddeld hoger fondsrendement. Daarbij is het uitgangspunt dat een kleiner extra risico wordt genomen om eenzelfde rendementsverbetering te realiseren als bij een verhoging van het percentage zakelijke waarden het geval zou zijn. Actief beleid dwingt dus tot het zoeken naar potentieel renderende activiteiten of strategieën die zowel laag met elkaar correleren als met het risico van de strategische beleggingsmix. Dit past bij het ervaringsgegeven dat spreiding (diversificatie) over zoveel mogelijk actieve keuzes en stijlen op het niveau van de totale beleggingsportefeuille resulteert in een hoger rendement alsmede een risicodempend effect. Het actief beleggingsbeleid steunt op drie pijlers: complexe en illiquide beleggingen, actieve selectie van individuele zakelijke en vastrentende beleggingen en het uitbuiten van tijdelijke onevenwichtigheden in financiële markten.

De eerste pijler bestaat uit beleggingen in complexe en illiquide producten zoals private equity (deelnemingen in het eigen of risicodragend vermogen van niet-beursgenoteerde ondernemingen), bedrijfsobligaties en gestructureerde financieringen aan ondernemingen en particulieren.

In % van het totaal belegd vermogen ultimo 2000

	Europa	Regio Verenigde Staten	Rest van de wereld	Totaal
Private equity	0,5%	0,8%	0,2%	1,5%
Bedrijfsobligaties en gestructureerde financieringen	15,0%	3,0%	0,0%	18,0%
Totaal	15,5%	3,8%	0,2%	19,5%

In de voorafgaande tabel is de omvang van deze beleggingen, als percentage van het totaal belegd vermogen, weergegeven voor 2000. Voor de komende jaren wordt voor private equity een uitbreiding tot ongeveer 4% van het totale belegde vermogen voorzien. Het management van de portefeuilles structured finance, bedrijfsleningen Europa en private equity is toevertrouwd aan NIB Capital Asset Management en NIB Capital Private Equity.

De tweede pijler is actieve selectie van individuele zakelijke en vastrentende beleggingen binnen de afzonderlijke fondsen. Centraal in het management staat de marktportefeuille. Afwijkingen ten opzichte van de marktportefeuille zijn een gevolg van over- of onderwegingen van individuele landen, sectoren en individuele ondernemingen. Ondanks de over- of onderwegingen is het beleid gericht op goed gespreide portefeuilles die qua risicoprofiel dicht bij de marktportefeuille liggen. Naast een actieve titelselectie is ons beleid ook gericht op actieve sectorselectie.

In onderstaande tabel wordt, voor de aandelenportefeuille Europa, de procentuele afwijking tussen de weging van een aantal grotere sectoren in de benchmark (MSCI Europa) versus de weging in onze portefeuille weergegeven. De wegingen geven de situatie per ultimo 2000 weer.

Onze visie op een sector is het resultaat van de macro-economische ontwikkelingen, de waardering van de sector, het momentum van de sector en nog enkele sectorspecifieke factoren.

Aandelen Fonds Europa

	% weging in benchmark	% weging van ABP
Sectoren		
Banken	14,5	14,9
Telecom	12,3	12,3
Farmaceutische industrie	10,6	10,5
Energie	8,4	8,1
Verzekeringen	8,3	9,2
Technologie	7,5	7,5
Voedsel & Tabakswaaren	4,8	5,2
Overige sectoren	33,6	32,3
Totaal	100,0	100,0

Tenslotte vormt het uitbuiten van tijdelijke onevenwichtigheden tussen of binnen financiële markten de derde pijler van het actief beleggingsbeleid. Deze activiteiten beheizen onder andere het tijdelijk meer of minder afdekken van valuta's, tijdelijke wijzigingen in de regio-allocatie en arbitragemogelijkheden tussen financiële deelmarkten. Het beleid is erop gericht om tot een grotere spreiding van meer kleine tactische posities te komen, onder andere via de inschakeling van gespecialiseerde vermogensbeheerders.

Strategie in uitvoering

De doelstellingen van ABP zijn: een gedifferentieerd productenpakket, hoge service, hoog beleggingsrendement en lage uitvoeringskosten. In deze paragraaf komen de voornemens voor 2001 en de resultaten over 2000 aan bod.

Gedifferentieerd productenpakket

Met ingang van 1 juni 2001 wordt de pensioenregeling voor Defensie integraal onderdeel van het ABP-pensioenreglement. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering wordt daarmee per die datum door het Ministerie van Defensie overgedragen aan ABP.

De sociale partners in de sector Provincies zijn voor de werknemers bij de provincies en sectorvolgers een aanvulling op de FPU overeen gekomen. De zogeheten FPU Provincies biedt werknemers die voor 15% of meer van hun werktijd met FPU gaan een aanvulling op de FPU en een bijdrage in de pensioenopbouw tijdens de FPU-periode.

Een bijzonder aspect van de regeling is de mogelijkheid (een deel van) de aanvulling bij deeltijd uittreden en de bijdrage in de pensioenopbouw bij deeltijd uittreden door te schuiven en later tot uitbetaling te laten komen; te weten vanaf het moment van volledige uittreding. Op deze wijze kan de FPU bij volledige uittreding worden aangevuld.

Oogmerk van de sociale partners bij de op 1 oktober 2000 ingegane regeling is met name het bevorderen van de arbeidsparticipatie van de oudere werknemers.

Binnen de sector Politie is reeds in 1999 afgesproken dat het verplichte functioneel leeftijd ontslag per 1 januari 2001 vervangen zou worden door een kapitaalgedekte aanvullende FPU-regeling. Deze aanvullende flexibele uittredingsregeling (afup) bestaat uit een algemeen deel en een specifiek deel. Het algemeen deel wordt opgebouwd in 35 jaren en geldt in beginsel voor alle werknemers in de sector Politie. Het voorziet in extra opbouwjaren voor FPU die het de politieambtenaren mogelijk moet maken om op 61-jarige leeftijd uit te treden met een uitkering van 70% van het eindloon (inclusief FPU). Het specifieke deel is alleen van toepassing op de werknemers met een 'zware functie' en wordt gelijktijdig met het algemene deel opgebouwd in 25 jaren. De som van FPU algemeen en specifiek moet het deze werknemers mogelijk maken op 60-jarige leeftijd uit te treden met een uitkeringspercentage van 80% van het eindloon.

In het jaar 2000 is het product Extra Pensioen ontwikkeld. Het wordt op 1 juni 2001 op de markt gebracht. ABP Extra Pensioen biedt individuele deelnemers de mogelijkheid bij te sparen voor een eerder ingaande of hogere FPU, of voor een hoger pensioen.

Kern van het productconcept is de mogelijkheid voor de deelnemers in de ABP-pensioenregeling om bij te sparen voor hun pensioen. Dit kan op een maximaal flexibele wijze. De inleg wordt uitsluitend begrensd door het fiscaal toegestane maximum. Deze inleg rendeert met het ABP-rendement. Ter dekking van de kosten wordt een lage doch dekkende inhouding op het rendement gedaan ter grootte van een jaarlijks

door het Bestuur vast te stellen percentage. Bij pensionering of voortijdig overlijden wordt het aanwezige saldo, dat gegarandeerd wordt voor minimaal de som van de ingelegde bedragen, aangewend voor een aanvulling op de uitkering die verkregen wordt vanuit de collectieve regeling. De hoogte van de Extra Pensioen uitkering wordt vastgesteld op basis van sekseneutrale factoren en jaarlijks geïndexeerd met de algemene loonstijging binnen overheid en onderwijs. Bij uitdiensttreding wordt het aanwezige saldo, dat minimaal gelijk is aan de som van de ingelegde bijdragen, met de waarde-overdracht meegenomen in de totale overdrachtswaarde.

In het verslagjaar zijn voorbereidingen getroffen voor de oprichting van het Spaarfonds ABP in de loop van 2001. Het Spaarfonds zal paritair worden bestuurd door werkgevers en werknemers binnen overheid en onderwijs. De uitvoering komt voor wat betreft de administratie in handen van het Centrum Maatwerk Administraties en voor wat betreft het vermogensbeheer in handen van ABP Financial Services. Naast de wettelijke deblokkeringsmogelijkheden biedt het Spaarfonds zijn klanten de mogelijkheid te deblokken ten gunste van ABP Extra Pensioen. Cliënten die hoger risico willen lopen, kunnen sparen in effecten.

Steeds frequenter wordt door sociale partners gesproken over cafetariamodelen. In dergelijke keuze-modellen worden arbeidsvoorwaarden in tijd (uren) en geld (eenmalige uitkeringen of een deel van het salaris) geruild voor andere arbeidsvoorwaarden in tijd (bijv. sabbatical leave) of geld (extra pensioenopbouw e.d.). Ook bieden steeds meer CAO's de mogelijkheid om op jaarbasis te kiezen voor een 36-, 38- of 40-urige werkweek.

Werkgevers kunnen op die manier beter tegemoet komen aan uiteenlopende wensen, behoeften en omstandigheden van werknemers. Werknemers kunnen meer verantwoordelijkheid nemen voor het optimaal inzetten van hun arbeidsvoorwaarden voor loopbaandoelenden of een goede afstemming tussen arbeids- en zorgtaken.

ABP biedt werkgevers ondersteuning bij het in kaart brengen van de pensioentechnische, fiscale en/of sociale zekerheidsconsequenties van dergelijke keuzes en de uitvoering daarvan.

ABP Reïntegratie verbreedt haar productenpakket van producten op het gebied van reïntegratie van arbeidsongeschikten en wachtgeïders naar producten op het gebied van in-, door- en uitstroom van personeel en arbeidsbemiddeling.

Door een toegesneden producten- en dienstenpakket worden onze werkgevers in de gelegenheid gesteld de problematiek rond zorg en mobiliteit van personeel, gericht en samenhangend aan te pakken.

Hoog serviceniveau

Het belangrijkste onderdeel, in het kader van de doelstelling hoog serviceniveau, is een kwalitatief goede uitvoering van onze uitkeringsprocessen, zowel bij ABP als bij USZO. Met grote tevredenheid constateerde USZO BV dat het, als enige uitvoeringsinstelling, over 1999 de rechtmatigheidsnorm voor de WAO-uitkeringen (maximaal 1%-fouten) heeft gerealiseerd. Ook over 2000 zal deze norm worden gehaald. De tijdigheid van de toekenning van de WAO-uitkeringen heeft in 2001 de hoogste prioriteit, hoewel de achterstandsverwerking wordt belemmerd door de hoge instroom.

De wachtgelduitvoering voldoet aan de door de opdrachtgevers gestelde prestatie-indicatoren. In een recent gehouden benchmark-onderzoek in opdracht van de Minister van OC&W is USZO-WW als nummer één gekwalificeerd op het gebied van efficiency en effectiviteit en als nummer twee qua resultaten.

Hoog serviceniveau betekent ook dat er sprake moet zijn van een juiste informatieverstrekking aan alle deelnemers, gepensioneerden en werkgevers.

Het Call Center en de werkgevers helpdesk werken sinds 2000 volledig geïntegreerd voor ABP en USZO.

De service aan de deelnemers wordt uitgebreid. Het pensioenoverzicht wordt vanaf 2001 ook via Internet on line aan onze cliënten aangeboden, als onderdeel van front office automatisering. Een E-businessplan ligt hieraan ten grondslag. Dit plan vormt ook de basis voor een zodanige invulling van de Wet Bpf dat deelnemers zelf hun integraal overzicht van opgebouwde rechten in de collectieve regeling en in individuele aanvullingen daarop kunnen samenstellen.

Het endorsement- en distributiebeleid vormt eveneens een belangrijk onderdeel van de doelstelling hoge service. In 2000 zijn op dit terrein vorderingen gemaakt op weg naar een volledig op elkaar afgestemde keten van productconceptontwikkeling tot en met lancering. De eenheid ABP Advies vormt hierin de spil. Het accountmanagement is inhoudelijk adviseur van onze klanten en geen verkoper. De kracht van ABP/USZO zit in endorsement van onze sociale partners en grote werkgevers. Dit houdt in dat ABP/USZO alleen producten en diensten levert voor de doelgroep en alleen als ze gevraagd of ondersteund worden door sociale partners en grote werkgevers.

Kernpunten van ons marketing- en distributiebeleid zijn: specialistische advisering gebaseerd op het behoeft patroon van onze klanten, samenhang in het producten- en dienstenpakket en een goede prijs-kwaliteitverhouding van onze offertes voor vrijwillige producten en diensten.

Uitgangspunt voor het serviceniveau vormt onder andere het aantal bezwaar- en beroepschriften. De Commissie van Beroep van ABP heeft in 2000 een aantal processen verder verbeterd, vooral gericht op een snelle afdoening van de bezwaar- en beroepschriften en het terugdringen van de aantallen. In de loop van 2001 zullen de effecten daarvan zichtbaar worden.

Hoog beleggingsrendement

In de paragraaf 'Ontwikkelingen in onze financiële omgeving' zijn de belangrijkste kenmerken van het beleggingsjaar 2000 beschreven: dalende aandelenkoersen, lagere rente, een toename van de risico-premie voor bedrijfsobligaties en een per saldo lagere euro.

Onderstaand wordt beschreven de wijze waarop de beleggingen van ABP in dit woelige jaar hebben gerendeerd en wat onze belangrijkste beleggingsbeslissingen waren.

Rendement

Het ABP beleggingsresultaat over 2000 is als volgt:

Assetcategorie	Rendement	WM-Universum	Vershil
Aandelen	- 3,9%	- 5,2%	+ 1,3
Vastrentende waarden	8,9%	7,8%	+ 1,1
Onroerend goed	22,9%	18,9%	+ 4,0
Totaal	3,2%	2,6%	+ 0,6

Het totaal is bepaald op basis van tijdgewogen gemiddelden¹.

Het totale beleggingsrendement over 2000 (inclusief valuta hedge) bedroeg 3,2%. Het gemiddelde rendement over de afgelopen 7 jaar is ruim 9%.

Het absolute rendement is daarmee beduidend lager dan het gemiddelde over de voorgaande jaren.

De belangrijkste oorzaak hiervoor is de daling van de koersen op de aandelenmarkten met als belangrijkste componenten een correctie binnen de ICT-sector en voor beleggingen in het Verre Oosten en de opkomende markten. Voor het eerst sinds 1994 scoorden aandelen een negatieve return. Door een goede selectie van individuele schuldtitels en door een groeiende participatie in de markt van private equity lag het ABP rendement bijna 1%-punt hoger dan dat van de markt.

De beleggingen in vastrentende waarden lieten door de rentedaling in Europa en met name VS een relatief hoog rendement zien van circa 9%. De toename van de risicopremie voor bedrijfsobligaties had gezien onze langere termijn focus op dit deel van de vastrentende markt, in 2000 een negatieve invloed op onze relatieve performance. De overweging van de regio VS, de selectie van individuele titels en onze participatie in meer illiquide leningen hadden een positieve invloed op onze relatieve performance, waardoor per saldo ook de asset vastrentend hoger rendeerde dan de markt.

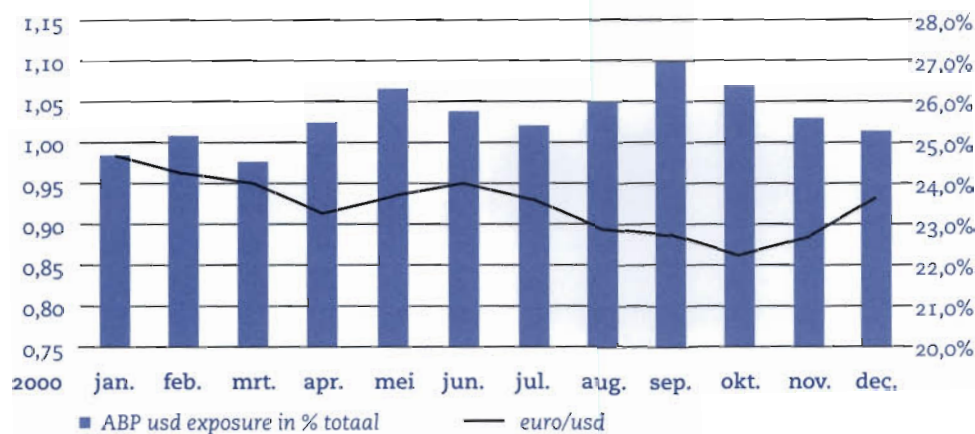
Onroerend goed had een extreem goed jaar met een performance van bijna 23%. Met name de Amerikaanse markt liet zeer hoge waardeinstijgingen zien.

Bij de valuta's bleef tegen de verwachting in de euro in 2000 zwak ten opzichte van de US-dollar. Zoals uit de volgende grafiek blijkt is de euro van de verhouding 1.0 aan het begin van 2000 verder gezakt tot het nivo van 0.94 op het einde van 2000, na in november zijn dieptepunt te hebben bereikt van 0.84.

De sterke dollar heeft gezien onze substantiële beleggingen in de VS dan ook in aanzienlijke mate bijgedragen aan het totale resultaat. Daar staat tegenover dat wij het wisselkoersrisico van de dollar voor 50% afdekken. Bij een stijging van de dollar heeft deze afdekking een negatief effect, dat in mindering wordt gebracht op het totale beleggingsresultaat.

¹ Dat wil zeggen dat tussentijdse resultaten conform presentatiestandaarden van de Vereniging van Beleggingsanalisten via meetkundige vermenigvuldiging aan elkaar zijn gekoppeld.

Koersontwikkeling Euro ten opzichte van de US Dollar en verdeling dollarexposure ABP gedurende 2000 (exclusief afdekking)

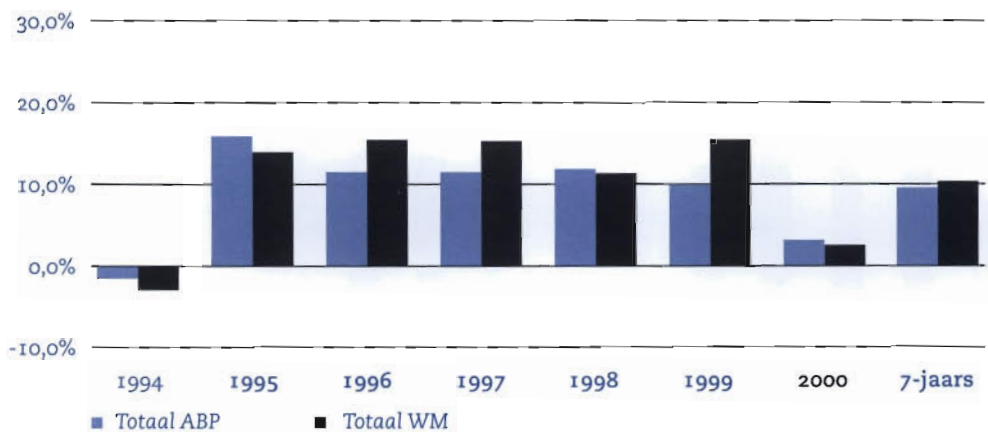
Resultaten ten opzichte van WM-Universum

Voor de beoordeling van de rendementen van ABP in vergelijking met andere pensioenfondsen kunnen de gerealiseerde rendementen per beleggingscategorie worden afgezet tegen de behaalde rendementen van het zogenaamde WM-Universum. Het WM-Universum bestaat uit het gemiddelde rendement van vrijwel alle Nederlandse pensioenfondsen. De portefeuilles van ABP en PGGM zijn daarin niet opgenomen vanwege hun omvang.

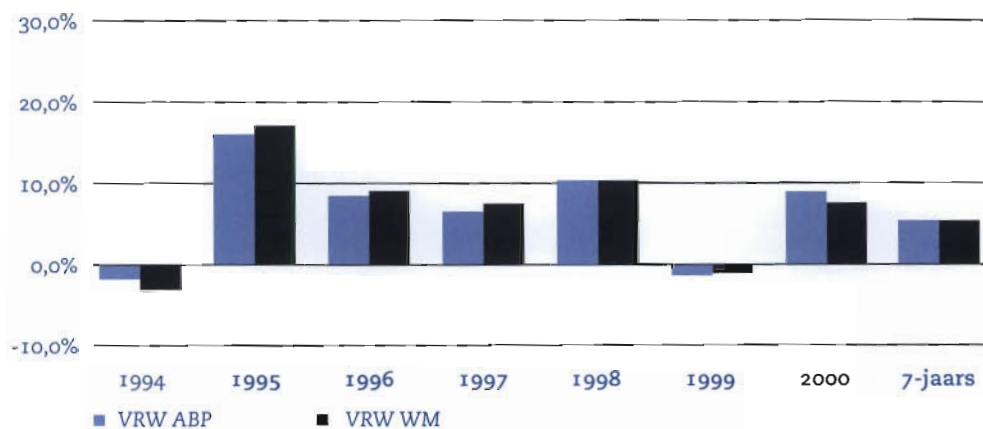
In het volgende diagram wordt de vergelijking per asset klasse in het jaar 2000 en over de afgelopen 7 jaar getoond.

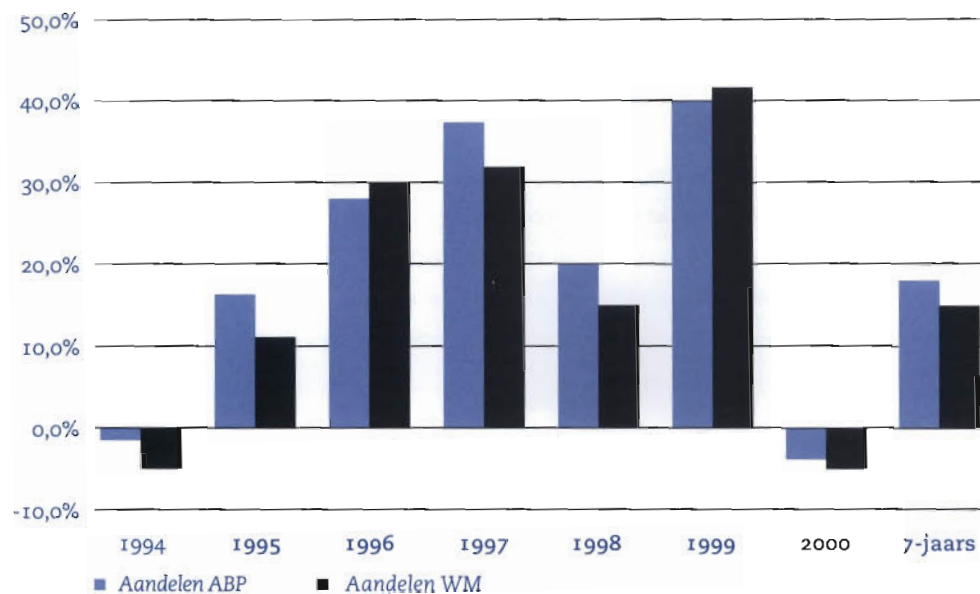
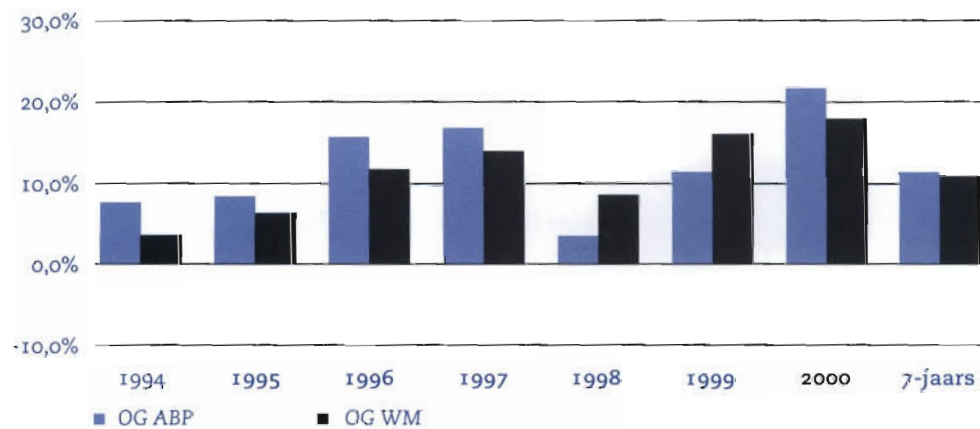
Over het jaar 2000 heeft ABP zowel voor de individuele assets als voor de totale portefeuille beter gepresteerd dan het WM-Universum. De rendementen op de aandelen en vastrentende waarden liggen met ruim 1%-punt royaal boven het WM-Universum, terwijl onroerend goed een outperformance van 4%-punt laat zien. Over de afgelopen 7 jaar scoort het ABP voor aandelen 2,2%-punt boven het Universum, onroerend goed ruim 0,6%-punt, terwijl het rendement op vastrentende waarden iets boven de performance van het Universum ligt.

Rendement ABP incl. valutahedge t.o.v. WM-Universum

Rendement Vastrentend t.o.v. WM-Universum Vastrentend

Rendement Aandelen t.o.v. WM-Universum Aandelen**Rendement OG t.o.v. WM-Universum OG**

Normportefeuille en benchmark 2000

Vanaf april 1998 geldt de vrijstellingsregeling Wet Bedrijfspensioenfondsen. Kort gezegd verschaft deze regeling de mogelijkheid van vrijstelling van deelname in een bedrijfspensioenfonds bij ontoereikende beleggingsperformance van dit pensioenfonds. De maatstaf die gebruikt wordt voor de performancetoets is de zogenaamde Z-score.

De Z-score bevat een aantal ingrediënten, te weten de eigen normportefeuille, een correctie voor het risico van de normportefeuille en een correctie voor de uitvoeringskosten. Zo ontstaat een waarde die laat zien hoe goed het pensioenfonds in staat is om aan het zelf opgelegde beleid te voldoen; het gaat hier dus om de kwaliteit van de uitvoering van de door het Bestuur van het fonds gekozen strategie.

De minimale Z-waarde die behaald moet worden om aan de performancetoets te voldoen is -1,28 en wordt over een periode van 5 jaar berekend.

Onderstaande tabel geeft de normportefeuille weer zoals die voor 2000 was vastgesteld.

Assets	Benchmark	Norm-percentage ¹	
Aandelen			40,6%
ABP Aandelenfonds Nederland	CBS Herbeleggingsmix	10,20%	
ABP Aandelenfonds Europa	MSCI Europe ²	35,00%	
ABP Aandelenfonds Noord Amerika	S&P 500 en TSE 60 ³	35,00%	
ABP Aandelenfonds Pom	MSCI Pacific Free en MSCI EMF ^{2, 3}	14,80%	
ABP Private Equity Fonds Wereld	MSCI Europe (45%) + MSCI US (55%) ²	2,70%	
ABP Participatiefonds	JP Morgan EMU GBI + 100 bp	2,30%	
		100,00%	
VRW			50,5%
ABP Rente Fonds Europa	JP Morgan EMU GBI	53,50%	
ABP Rente Plus Fonds Europa	Lehman Brothers Euro Aggregate index	11,00%	
ABP Structured Finance Fonds Europa	Lehman Brothers Euro Aggregate index	16,50%	
ABP Rente Fonds VS	Lehman Brothers US Aggregate index	14,40%	
ABP Rente Plus Fonds VS	Lehman Brothers US Aggregate index	4,60%	
		100,00%	
Onroerend Goed			8,9%
ABP Transit Account	ROZ/IPD (80%) + SSB Netherlands (20%)	50,00%	
ABP Vastgoed Fonds Europa	SSB Property Index Europe	15,00%	
ABP Vastgoed Fonds Noord Amerika	Morgan Stanley REIT Index	30,00%	
ABP Vastgoed Fonds Azië	SSB Property Index Azië	5,00%	
		100,00%	

1 dec. 2000 wegingen 2 net dividends 3 MCW (Market Capitalisation Weighted)

Het rendement van de normportefeuille over 2000 bedraagt 2,58%. Het feitelijk gerealiseerde rendement bedraagt 3,18%.

De excess return bedraagt 0,58% (multiplicatief). Deze excess return is tot stand gekomen bij een risiconiveau dat nauwelijks afwijkt van dat van de normportefeuille.

De Z-score over 2000 bedraagt plus 0,43 en vanaf 1 mei 1998: plus 0,54.

Risicomanagement

Uitgangspunt voor risicobeheersing binnen het vermogensbeheer is een integrale benadering van de bij het beleggingsproces betrokken risico's. Als uitvloeisel van het strategisch beleggingsplan 2001-2003 is een nieuw raamwerk ontwikkeld voor het proces van risico-allocatie. Bij de besluitvorming over actieve beleidskeuzes stuurt ABP op specifieke kengetallen zoals het absoluut totaalrisico (beweeglijkheid van het totale beleggingsrendement) en het actief risico ten opzichte van een specifieke benchmark. Primair wordt het totale portefeuillerisico zodanig beheerst dat dit niet significant afwijkt van het gekozen strategisch risicoprofiel. Voor actief beleggingsbeleid als geheel alsmede voor de verschillende onderdelen daarvan zijn risicobudgetten vastgesteld in de vorm van de maximale bijdrage aan het totale portefeuillerisico. De succesansen van de betreffende vorm van actief beleid bepalen de hoogte van het risicobudget. Elke intern gedefinieerde beleggingsportefeuille heeft een specifiek rendementsrisicoprofiel in termen van verwacht extra rendement en bijbehorend maximaal actief risico ten opzichte van een objectieve marktindex. In lijn met dit nieuwe raamwerk is voor het meten van de rendementsbijdrage van actief beleid een performancemaatstaf ontwikkeld. Hierbij vindt een correctie plaats voor het hogere totaalrisico als gevolg van actief beheer. Als uitgangspunt geldt dat actief beleid moet leiden tot een gemiddeld hoger fondsrendement, gecorrigeerd voor het gelopen extra risico.

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt steeds meer gebruik gemaakt van afgeleide instrumenten (derivaten) voor het afdekken van markt-, rente- en valutarisico's. Vanuit risico-oogpunt ziet ABP derivaten niet als op zich zelf staande beleggingen, maar beoordeelt deze in samenhang met de onderliggende primaire beleggingen. Deze integrale exposure moet passen binnen de vastgestelde risicokaders en richtlijnen. Daarnaast gelden voor het gebruik van derivaten extra eisen uit hoofde van het operationele risico-beheer. Alvorens nieuwe financiële instrumenten mogen worden ingezet moet aan een aantal randvoorwaarden zijn voldaan op het gebied van waardering (beschikbaarheid van objectief waarderingsmodel), risicometing (inpasbaar in bestaande risicosystemen), rapportage (posities, risico's en performance), administratieve organisatie (werkinstructies en procedures) en kennismanagement (kennis van eigenschappen, werking, waardering en risico's van het instrument).

Kredietrisicobeheer behelst het vaststellen van richtlijnen en het bewaken van zowel kredietrisico's op individueel debiteureniveau als op totaal portefeuilleniveau. Door middel van een evenwichtige spreiding over meer debiteuren en sectoren kan een aanzienlijke reductie van het totale debiteurenrisico gerealiseerd worden. In het verslagjaar zijn de richtlijnen voor maximale invloeringen in individuele ondernemingen verder aangescherpt. Bovendien is een nieuw systeem in gebruik genomen. Dit stelt ABP Vermogensbeheer in staat de effecten van genoemde risicospreiding op effectieve wijze te meten en te bewaken.

Op het gebied van operationeel risicomanagement is in 2000 de aandacht vooral uitgegaan naar het stroomlijnen van de bedrijfsprocessen en het opstellen van een nieuw handboek administratieve organisatie. Via een kennismanagementsprogramma is aandacht besteed aan de versterking van het risicobewustzijn en de risicomanagementcultuur binnen de gehele organisatie

Corporate governance

Pensioenfondsen zijn nauw betrokken bij de discussie rond corporate governance. Zij moeten vertrouwen kunnen hebben in stabiele en betrouwbare ondernemingsstructuren. Dat stelt pensioenfondsen in staat omvangrijke middelen voor een lange tijd aan ondernemingen ter beschikking te stellen. Om die reden voert ABP een actief corporate governance-beleid waarin zij eisen stelt aan transparantie, onafhankelijk toezicht, verantwoording en aandeelhoudersrechten. Zij werkt daarbij samen met andere Nederlandse pensioenfondsen in de Stichting Corporate Governance Onderzoek voor Pensioenfondsen (SCGOP).

ABP wil de kwaliteit van de corporate governance beoordelen op basis van beginselen die door gezaghebbende internationale organisaties worden opgesteld. Deze opstelling is een logisch gevolg van haar internationaal gespreide aandelenportefeuilles. Vanuit die optiek heeft ABP (in SCGOP-verband) onder meer gereageerd op de totstandkoming van het SER-advies inzake het structuurregime.

Voorts heeft ABP zich aangesloten bij het Global Institutional Governance Network ('GIGN'), een samenwerkingsverband van enkele grote pensioenfondsen uit Noord Amerika, Engeland, Zweden en Nederland. Zij wisselen informatie uit over hun eigen "thuismarkten" en willen elkaar behulpzaam zijn bij een effectieve en constructieve uitoefening van aandeelhoudersrechten.

ABP heeft in het verslagjaar een tiental algemene vergaderingen van aandeelhouders bezocht. Tijdens die vergaderingen is in het bijzonder aandacht gevraagd voor het risicobeheer en de verantwoording van optieregelingen als beloningsinstrument. In het verlengde daarvan heeft ABP zich in een juridische procedure met succes verzet tegen een excessieve vergoedingsregeling die een Nederlandse beleggingsmaatschappij had getroffen voor haar president-directeur, in het kader van een voorgenomen fusie.

In één situatie heeft ABP de ondernemingsleiding gevraagd zorgvuldig af te wegen of duurzaam zaken doen mogelijk is met een land waar de politieke orde gebaseerd is op terreur en onderdrukking. Bovendien heeft ABP gewezen op het risico van reputatieschade. De desbetreffende ondernemingsleiding heeft zich niet gevoelig getoond voor de argumenten van ABP. Dit zo zijnde heeft ABP uiteindelijk besloten tot verkoop.

Strategische beleggingsdoelen en partnerships

Het strategisch beleggingsbeleid behelst verhoging van het percentage aandelen, uitbreiding van het intern beheer van beleggingsportefeuilles, verdere internationale diversificatie en het opzoeken van deelmarkten met hogere rendementsperspectieven. Deze ambitieuze doelstellingen stellen hoge eisen aan de uitvoering. ABP heeft in deze gekozen voor een tweesporenbeleid. Hierbij ligt de nadruk enerzijds op versterking en uitbouw van het eigen apparaat en anderzijds op het aangaan van strategische partnerships.

De belangrijkste strategische partnership is die met NIB Capital en haar dochters NIB Capital Bank, NIB Capital Private Equity en NIB Capital Asset Management. Deze strategische relatie maakt het mogelijk vanuit een vooraanstaande en zeer professionele positie te opereren op de moeilijk toegankelijke markten van private equity en kredietrisico en daardoor te profiteren van aantrekkelijke beleggingsmogelijkheden. NIB Capital Bank biedt een full service concept op het gebied van corporate finance. Zij is met name gespecialiseerd op de terreinen van overnames, strategische consultancy, financiering met eigen, semi-eigen en vreemd vermogen, alsmede de advisering van overheden.

NIB Capital Private Equity richt zich op drie activiteiten: fondsinvesteringen, co-investeringen en directe investeringen. De activiteiten van fondsinvesteringen zijn qua omvang de grootste en richten zich op het namens de opdrachtgevers deelnemen in een brede groep van private equity partnerships. Daarbij wordt het hele gebied van 'early-stage venture' tot grote 'buy-out funds' bestreken. Op dit gebied is NIB Capital Private Equity verreweg de grootste Europese speler, met ABP en PGGM als grootste opdrachtgevers.

De activiteiten van directe investeringen zijn een voortzetting van het oude PARNIB en Alpinvest. Deze zijn vooral gericht op de Benelux en Duitsland en daarbinnen met name op middelgrote buy-outs alsook op kleine schaal venture capital. ABP neemt voor relatief bescheiden bedragen deel in deze directe investeringen. De derde activiteit bestaat uit co-investeringen en is een tussenvorm tussen fondsinvesteringen en directe investeringen. Ook hierin neemt ABP voor relatief bescheiden bedragen deel.

NIB Capital Asset Management is een gespecialiseerde beheerder die beleggingsproducten aanbiedt op het gebied van kredietrisico, al dan niet in oorspronkelijke dan wel gestructureerde vorm. De nadruk ligt daarbij op Europa, zowel waar het de klantenkring als producten betreft. ABP heeft het management van zijn Europese kredietportefeuilles en 'structured finance' portefeuilles ondergebracht bij NIB Capital Asset Management.

In het kader van de herstructurering is een aantal jaren geleden het Nederlandse onroerend goed van ABP verzelfstandigd in drie dochterondernemingen, zijnde Vesteda, Kantoren Fonds Nederland (KFN) en Winkel Beleggingen Nederland (WBN). Daarmee werd een eerste stap gezet ter uitvoering van een strategie die gericht is op de vorming van een internationaal gespreide, liquide portefeuille, bestaande uit minderheidsbelangen in vastgoedondernemingen.

Eind 2000 heeft een fusie plaatsgevonden tussen WBN en het beursgenoteerde VIB N.V. De fusie creëert een nieuwe toonaangevende vastgoedonderneming in Europa met een omvangrijke en kwalitatief hoogwaardige portefeuille, primair gericht op winkelcentra. ABP houdt een strategisch belang van 39% in deze onderneming, dat in de loop van een aantal jaren afgebouwd zal worden naar minder dan 25%. Met de fusie is op succesvolle wijze verdere invulling gegeven aan de beleggingsstrategie die zal resulteren in een beter gespreide vastgoedportefeuille, die nu nog een hoge concentratie in Nederland kent. Daarin past ook de oriëntatie van KFN en Vesteda op de mogelijkheden van verdere verzelfstandiging.

Samen met State Street Bank participeert ABP in een joint venture 'State Street Global Alliance' (SSGA) genaamd. SSGA investeert in jonge vernieuwende vermogensbeheerders, met een focus op hogere toegevoegde waarde en innovatieve beleggingsstrategieën. SSGA neemt een meerderheidsbelang in deze beheerders en ondersteunt deze op het gebied van bedrijfsontwikkeling en klantwerving.

De beheerders opereren met een grote mate van zelfstandigheid. Tot nu toe heeft SSGA deelnemingen in vier kleine beheerders. ABP heeft kleine beheersmandaten bij deze beheerders met de mogelijkheid deze bij gebleken succes aanzienlijk uit te breiden.

Lage uitvoeringskosten

Het bedrijf fit maken voor vernieuwing en de bevordering van creativiteit van alle medewerkers en leidinggevend. Dat was de achterliggende doelstelling van de kostenverlaging van 25%, in drie jaren te realiseren vanaf 1999. Het eerste deel (doelstelling 10%, realisatie 13%) is in 1999 gerealiseerd. Het tweede deel (8%) is volgens planning ultimo 2000 gerealiseerd. In het jaarplan voor 2001 is het laatste deel van 8% ingeboekt. Daarmee komt ABP steeds dichterbij de voor haar relevante benchmarks. Dankzij de voordelen van schaalgroottes, maar nog meer dankzij de inzet en creativiteit van onze medewerkers zullen ultimo 2001 de prestaties van ABP sterk verbeterd zijn. In het voorjaar van 2001 worden met het Bestuur afspraken gemaakt over de taakstelling op het gebied van kostenbeheersing vanaf 2002. De focus op resultaatgerichtheid en resultaatverbetering vormt daarbij het uitgangspunt.

ABP Pensioenen

In de bedrijfsvoering van ons Pensioenbedrijf zal ook in het jaar 2001 een aantal belangrijke verbeteringen worden doorgevoerd.

De uitbreiding van het productenpakket en de service moeten plaats vinden zonder stijging van de uitvoeringskosten. Sterker nog, de lijn waarmee in de afgelopen jaren een aanzienlijke daling van de uitvoeringskosten is bereikt, wordt doorgetrokken. Als referentiekader gebruikt het Pensioenbedrijf daarbij de internationale benchmark voor pensioenuitvoerders (de CEM-benchmark voor Pensioen Beheer). Verwacht wordt dat met name door verbeteringen in de automatisering van de pensioensystemen nog aanzienlijke besparingen mogelijk zijn. De afgelopen jaren is al geïnvesteerd in een structurele verbetering van de kwaliteit en flexibiliteit van onze polis-aanspraken-administratie. Daardoor is het nu mogelijk wijzigingen en toevoegingen in de pensioenproducten snel en tegen lage kosten te implementeren. In 2001 wordt deze lijn doorgetrokken in de richting van de pensioenbetaalsystemen. In dat jaar zullen naar verwachting twee oude betaalsystemen uit de lucht genomen kunnen worden. Dit leidt niet alleen tot een besparing in de kosten voor beheer en onderhoud van deze systemen, maar ook tot stroomlijning van de betrokken bedrijfsprocessen. Door deze verbeterde bedrijfsprocessen zal het mogelijk zijn een hogere kwaliteit en service te bieden met een afgeslankt personeelsbestand. ABP zal mede door deze investeringen een kostenniveau bereiken dat de toets van de CEM-benchmark goed kan doorstaan.

ABP Vermogensbeheer

Voor de komende periode staat het verder versterken van de marktgerichtheid hoog op de agenda van ABP Vermogensbeheer. Deze marktgerichtheid kent diverse uitingsvormen, waaronder het uitbreiden van het interne beheer van beleggingsportefeuilles, het versterken van de beleggingsresearch en het implementeren van een state-of-the-art systeemarchitectuur. Vanuit de missie van ABP Vermogensbeheer impliceert marktgerichtheid dat zij de vergelijking met de beste vermogensbeheerders ruimschoots kan doorstaan en daarmee tot de toonaangevende internationale vermogensbeheerders behoort.

De uitbreiding van ons interne beheer van beleggingsportefeuilles heeft naast verlaging van de kosten vooral tot doel de versterking van een professionele omgeving waarbinnen de beste managers en beleggingsprofessionals een uitdagende carrière wordt geboden. Daardoor is ABP in staat de kwaliteit van toegesneden beleggingsprocessen in eigen huis te borgen. Tevens ontstaat een nog betere binding met de markten.

Ook de kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de research past daarin. Research heeft vooral een toegepaste benadering. Dit betekent dat de inspanningen primair zijn gericht op het ondersteunen van de beleggingsprofessionals bij het leveren van outperformance ten opzichte van de gekozen benchmarks. Research onderhoudt een netwerk van intensieve contacten met de beste internationale beleggingsinstellingen en -professionals, als ook met universiteiten. Om een bijdrage te kunnen leveren aan het hoge kennisniveau en de kwaliteit van de research regelmatig te kunnen toetsen aan externe hoge standaards is een voorstel ontwikkeld voor de vorming van een Academic Advisory Board. Het is de bedoeling dat dit adviescollege bestaande uit enkele vooraanstaande wetenschappers, in de loop van 2001 wordt ingesteld.

Het herhuisvesten van de frontoffices heeft in het recente verleden reeds geleid tot het opzetten van een kantoor met een veertigtal professionals in New York. De herhuisvesting van de frontoffice in Amsterdam is vooral ingegeven door de wens tot het positioneren van het bedrijf in het financiële hart van Nederland, waar gemakkelijker toegang wordt verkregen tot de arbeidsmarkt van professionals.

Een stevig fundament voor een state-of-the-art systeemarchitectuur is het afgelopen jaar gelegd met de ingebruikneming van een backoffice-systeem dat wordt ondersteund door een geheel herontworpen proceslogistiek. Deze ondersteuning vindt plaats vanuit één database voor het gehele proces en is voorzien van ingebouwde stringente controles. Een andere vernieuwing is de vergevorderde implementatie van een systeem voor risicomangement dat zowel de beheersing van markt- als die van het kredietrisico bestrijkt. Risicomangement maakt daarbij gebruik van dezelfde centrale database. Tenslotte wordt momenteel gewerkt aan een paraplusysteem voor onze frontoffice waarbij (vanuit diezelfde centrale database) een totaaloplossing voor het portefeuillemanagement in alle facetten geboden wordt. Dit systeem zal eind 2001 operationeel zijn.

Kritische succesfactoren

Voor de realisering van de missie en doelstellingen van ABP vormen mensen, alsmede informatie- en communicatietechnologie de belangrijkste kritische succesfactoren. In de wereld van de financiële dienstverlening, waartoe ABP/USZO behoort, kunnen bedrijven zich alleen onderscheiden door de wijze waarop de mensen in die bedrijven vorm en inhoud geven aan de dienstverlening.

Informatie- en communicatietechnologie verhoogt de efficiency en de effectiviteit van de bedrijfsvoering en maakt het mogelijk maximale synergie in de bedrijfsprocessen en daarmee het ene loket ten behoeve van werkgevers en werknemers in onze bedrijfstak te realiseren.

Informatie- en Communicatietechnologie

In het verslagjaar is het concerninformatieplan voor ABP/USZO vastgesteld. Daarmee is invulling gegeven aan een overkoepelende informatiearchitectuur en verdere standaardisering van ICT-toepassingen. ABP gaat ervan uit dat de totstandkoming van het UWV nauwelijks of geen invloed zal hebben op de resultaten die met het concerninformatieplan worden beoogd, namelijk één loket voor de premie- en gegevens-incasso en voor de uitvoering van de uitkeringsverzorging. Door samenwerking kunnen ABP en UWV maximaal profiteren van de ICT-ontwikkelingen in de beide organisaties. ABP is in ieder geval bereid om vereenvoudigingen en standaards die UWV ontwikkelt over te nemen als dat in het belang is van de één-loket gedachte en daarmee van de klanten van ABP.

Dat er vooruitgang wordt geboekt op het gebied van ICT blijkt uit het feit dat ABP erin is geslaagd om in 2000 enkele grote systemen te ontwikkelen, het Europroject volgens planning te laten verlopen en de verzekerdenadministratie binnen ABP Pensioenen verder te optimaliseren.

De invoering van de Werkloosheidswet en de Ziektewet voor overheids- en onderwijspersoneel per 1 januari 2001, maakte het noodzakelijk voor de uitvoering van beide wetten ondersteunende systemen te bouwen.

Het WW-systeem is per 1 januari 2001 door ABP opgeleverd en overgedragen aan USZO BV. Door het overbrengen van de uitvoering van de bovenwettelijke en naastwettelijke werkloosheidsregelingen van USZO Diensten BV, een 100%-dochter van ABP, naar USZO BV zijn onze cliënten verzekerd van één uitkering voor zowel de wettelijke werkloosheidsregeling als de boven- resp. naastwettelijke regelingen.

Het Ziektewetsysteem is in opdracht van USZO BV eveneens in 2000 door ABP ontwikkeld en op 1 januari 2001 ingevoerd. De uitvoeringsorganisatie voor de Ziektewet is operationeel.

De eerste fase van het concernbrede uitkeringssysteem - BNU Services - is op 1 januari 2001 ingevoerd voor de WW- en de ZW-uitkeringen in samenhang met het betaalsysteem van CASO. In de loop van 2001 wordt BNU-services aangesloten op het in ontwikkeling zijnde betaalsysteem van ABP Pensioenen.

Het Europroject ligt op schema. Bij ABP Vermogensbeheer is de Euro reeds ingevoerd op 1 januari 1999.

De noodzakelijke programmatuuraanpassingen van de andere ABP/USZO-systemen zijn afgerond.

Het centrale conversietraject verloopt volgens planning.

HRM

Personeelsbestand

Uit eind 2000 waren 3.418 vaste en tijdelijke medewerkers werkzaam bij ABP (inclusief USZO Diensten BV).

Per 1 januari 2001 zijn in het kader van de invoering van de WW voor overheid en onderwijs en het waarborgen van het ene loket voor de wettelijke en boven- en naastwettelijke werkloosheidsuitkeringen 633 medewerkers overgegaan van USZO Diensten BV naar USZO BV.

Mensen boeien en binden

In de strategie van ABP spelen mensen de belangrijkste rol. Talenten van medewerkers en de ontwikkeling daarvan zorgen voor onderscheid tussen bedrijven. Leiderschap moet daarop gericht zijn. Bij leiderschap

gaat het vooral om het vermogen om mensen en medewerkers te boeien en te binden. De belangrijkste onderstroom daarin is, zin geven aan werken en aan de waarden van respect en vertrouwen.

Mobiliteit en opleiding zijn daarbij van groot belang. De begin 2000 gestarte loopbaanwinkel is een succes gebleken. De onconventionele selectie- en wervingsprocedure, waarbij er een matching plaatsvindt van aanbod van en vraag naar medewerkers, heeft over 2000 een mobiliteitspercentage van 8,4% opgeleverd. Sinds de start van de loopbaanwinkel op 1 maart 2000 zijn meer dan 400 vacatures gemeld en werden meer dan 300 medewerkers op hun verzoek intern in een andere functie geplaatst.

Mobiliteit blijft een belangrijk speerpunt voor 2001. Met de Gemeenschappelijke Ondernemingsraad zullen afspraken worden gemaakt over een mobiliteitscarroussel, waarbij medewerkers ook ongevraagd en zonder vacatures na een bepaalde periode automatisch horizontaal doorstromen naar andere functies.

Deze carroussel zal ook voor onze leidinggevenden op gang worden gebracht.

Mobiliteit en voortdurende ontwikkeling verhogen de creativiteit van mensen, opent nieuwe deuren en betekent dat bekende paden worden verlaten. Daardoor wordt werken een inspiratiebron en kan zelforganisatie tot ontplooiing komen. Dit leidt tot een beter evenwicht tussen sturing en zelforganisatie.

Medezeggenschap

2000 was het eerste volle jaar waarin de indirecte medezeggenschap heeft gefunctioneerd op basis van een gemeenschappelijke ondernemingsraad (GOR) voor het totale ABP/USZO concern en onderdeelcommissies per bedrijf. De Onderdeelcommissies hebben een pré-adviserende taak naar de GOR en behandelen voorts de aangelegenheden die op het niveau van het bedrijf waarvoor zij zijn ingesteld, kunnen worden afgedaan. Deze vorm van inrichting van de indirecte medezeggenschap is in het afgelopen jaar effectief en efficiënt gebleken en levert een constructieve bijdrage aan de realisering van onze doelstellingen.

Tot slot

Bestuur en Directieraad danken sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid, de opdrachtgevers van ABP, voor het gestelde vertrouwen in 2000.

Voorts een woord van dank aan de Raad van Advies voor de belangrijke adviezen die deze Raad in het afgelopen jaar heeft uitgebracht. De Raad heeft met grote voortvarendheid en deskundigheid de nieuwe adviesgebieden opgepakt. Dit verdient bewondering.

Dank zijn wij ook verschuldigd aan de Commissie van Beroep, aan de Beleggingscommissie van ABP en aan de Gemeenschappelijke Ondernemingsraad.

Tenslotte spreken Bestuur en Directieraad grote waardering uit voor de wijze waarop de medewerkers van ABP/USZO in het verslagjaar opnieuw blijf hebben gegeven van hun grote inzet voor ons bedrijf. Lof met name voor de medewerkers die de uitdaging hebben aangedurfd om - na vaak een groot aantal jaren in dezelfde functie te hebben gewerkt - de overstap te maken naar nieuwe uitdagingen, nieuwe taken.

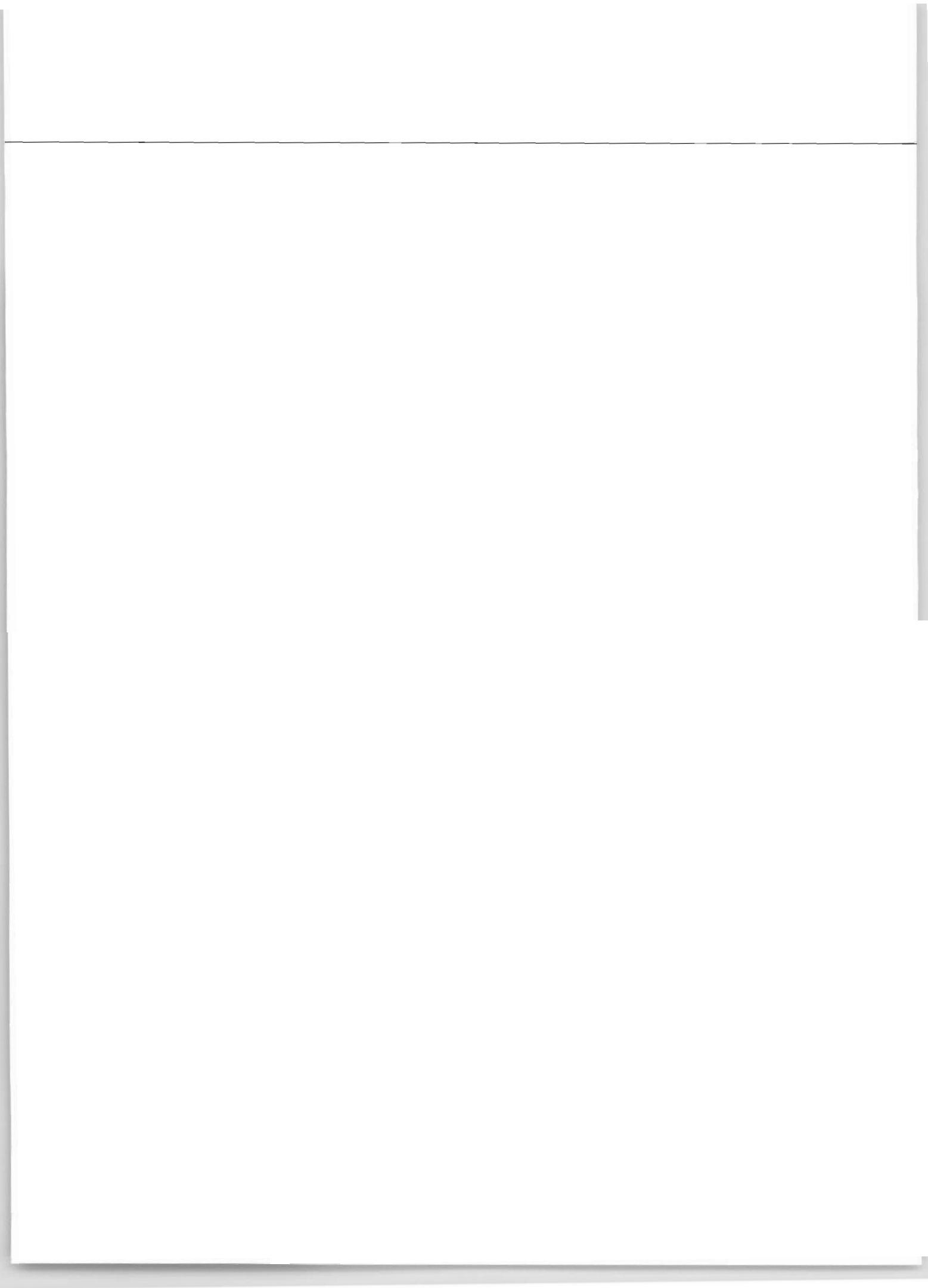
Zo kon de hele nieuwe organisatie voor de uitvoering van de Ziektewet met eigen medewerkers worden ingevuld. Ook de overgang van vele mensen van USZO Diensten BV naar USZO BV en daarmee naar het op 1 januari 2002 op te richten UWV laat zien dat mensen niet meer hechten aan oude zekerheden, maar bereid zijn nieuwe wegen in te slaan. Mensen maken van hun baan een loopbaan bij ABP en bij UWV en waarborgen daarmee het ene loket voor onze klanten binnen overheid en onderwijs.

Namens het Bestuur,
Prof.dr. B. de Vries, voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'B. de Vries', written in a cursive style.

Namens de Directieraad,
drs. J.W.E. Neervens, voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J.W.E. Neervens', written in a cursive style.

IR. LUUD MESTER

Kern succes ligt in de publiek/private combinatie

RECTEUR ARBEIDSONGESCHIKTHEID USZO

'Ik ben blij dat het zo is. USZO en ABP werken samen om de gezamenlijke klant en zijn werkgever tijd, geld en moeite te besparen. Zo verwerkt het callcenter van ABP Advies en Diensten jaarlijks zo'n 450.000 telefoontjes voor USZO. Hetzelfde geldt voor andere activiteiten zoals Marktcommunicatie die bijvoorbeeld onze brochurelijn enorm wist te verbeteren. Denk ook aan de Easi organiser voor werkgevers die nu wordt uitgebreid met besturingsmodules voor pensioenen maar tegelijkertijd ook voor arbeidsgeschiktheid. Easi ontwikkelt zich zo tot een nuttig hulpmiddel dat in één klap inzicht in de rijstebrijberg van regels over pensioenen en sociale zekerheid verschaft. Maar er is meer. ABP Advies heeft veel gedaan om de introductie van de WW succesvol te laten verlopen. Met ABP Pensioenen maken we gebruik van hun gegevens van de klanten voor de Invaliditeits- en de Herplaatsings Toelage. Het verzamelen en verwerken van gegevens gebeurt in één moeite voor alle bedrijfsonderdelen. Met het opzetten van een gezamenlijke bruto-netto excassstraat zijn we ver gevorderd. Bij al deze synchrone muziek slaat de klant de maat. Hij ontvangt bijvoorbeeld WAO plus zijn Invaliditeitspensioen of Suppletie gespecificeerd in één betaling. Hij hoeft voor informatie over deeltuitkeringen niet te gaan shoppen bij verschillende loketten. Ook op het punt van preventie en reïntegratie is er vruchtbare samenwerking. De kern van het succes ligt in deze praktische samenwerking, maar vooral ook in de publiek/private combinatie met name als het gaat om organisatie en informatie. Die maakt het allemaal mogelijk.'

Een natuurlijke partner is nog geen automatische partner

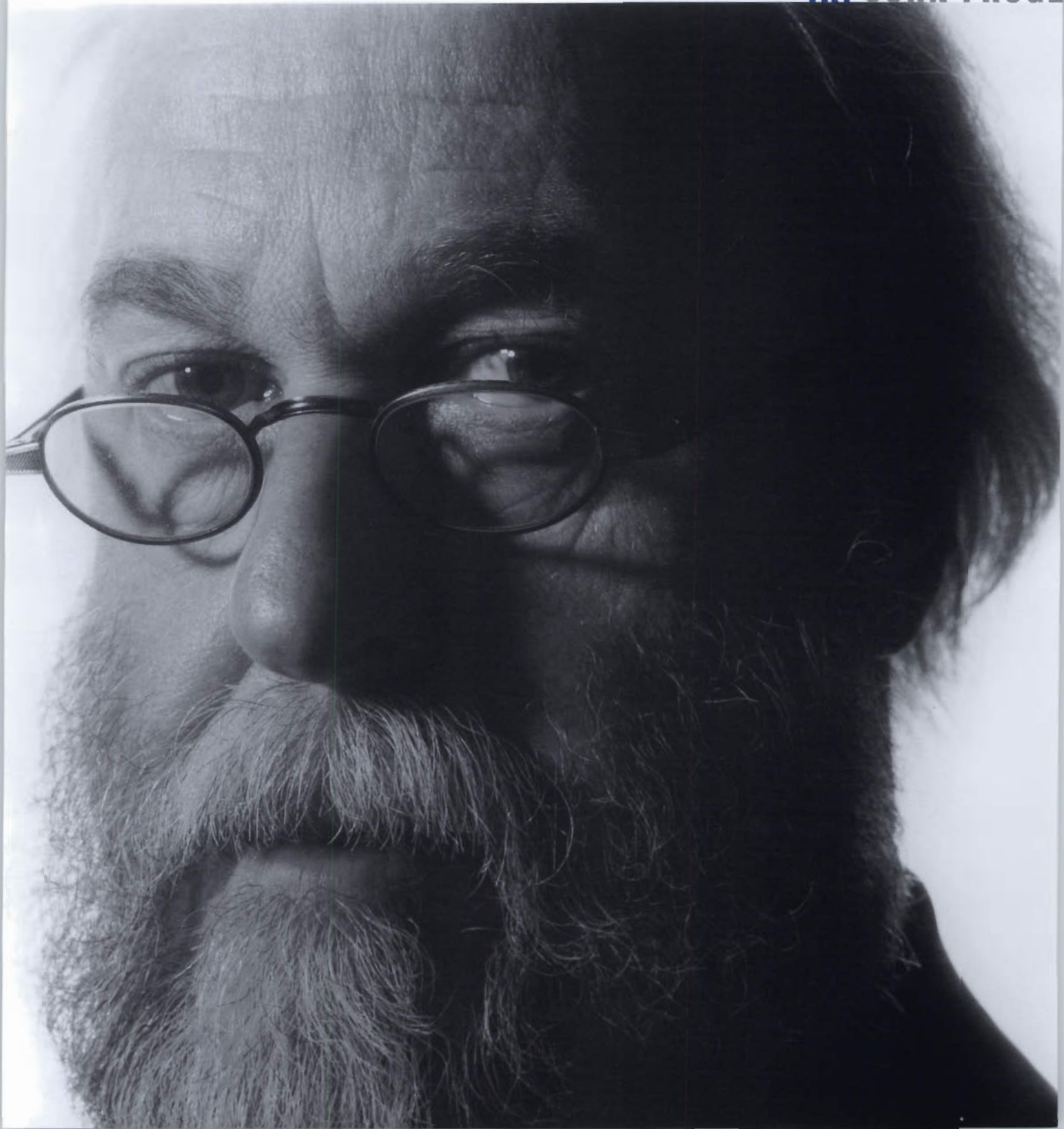
HOOFD UITVOERINGSORGANISATIE VERVANGINGSFONDS/PARTICIPATIEFONDS

'Wij voeren tal van activiteiten uit voor werkgevers in het onderwijs die op het eerste gezicht los van elkaar staan. Nadat ze in één organisatie zijn ondergebracht, zie je pas dat ze een bepaalde mate van samenhang vertonen. Dat nu is een groot voordeel. Onder de vlag van het Vervangingsfonds en het Participatiefonds zijn wij continu in gesprek met de opdrachtgever om voor hem broodnodig maatwerk te kunnen leveren. Omdat wij de sector al vele jaren als onze broekzak kennen zijn wij de natuurlijke partner, dat is iets anders dan een automatische partner. Door de synergie ontstaan grote voordelen voor het onderwijs. Voorwaarde is wel dat wij erin slagen het geheel steeds transparant te houden. Het gaat immers om een hele reeks activiteiten uitgevoerd door verschillende business-units. Ik noem maar de in- en excasso van premiegelden, kengetallen verzamelen en helpdesk door de Uitvoeringsorganisatie VF/PF, voorfinanciering door ABP Financial Services, inhoudelijke ondersteuning en facilitering door Diensten VF/PF en activeringsbeleid, stille reserves en zij-instromers door ABP Reïntegratie. Wij rekenen het tot onze verantwoordelijkheid al die deelactiviteiten op elkaar te laten aansluiten. Een recent project is er een voor scholen met een extra hoog verzuim. Wij leveren de namen van scholen en de cijfers, Diensten VF/PF stelt een plan van aanpak op en ABP Reïntegratie levert de zorgbemiddeling. Indien derde partijen gewenst zijn regelen we dat. Minder ziekteverzuim in het onderwijs betekent minder kosten en minder tekorten aan leerkrachten. Ook dat zijn employee benefits.'

RS. JOOST VAN DER WEIDEN

IR. JOHN FROGE

We hebben een potentieel in huis waar je wat mee kunt

GEMEEN DIRECTEUR CONCERN INFORMATION SYSTEMS

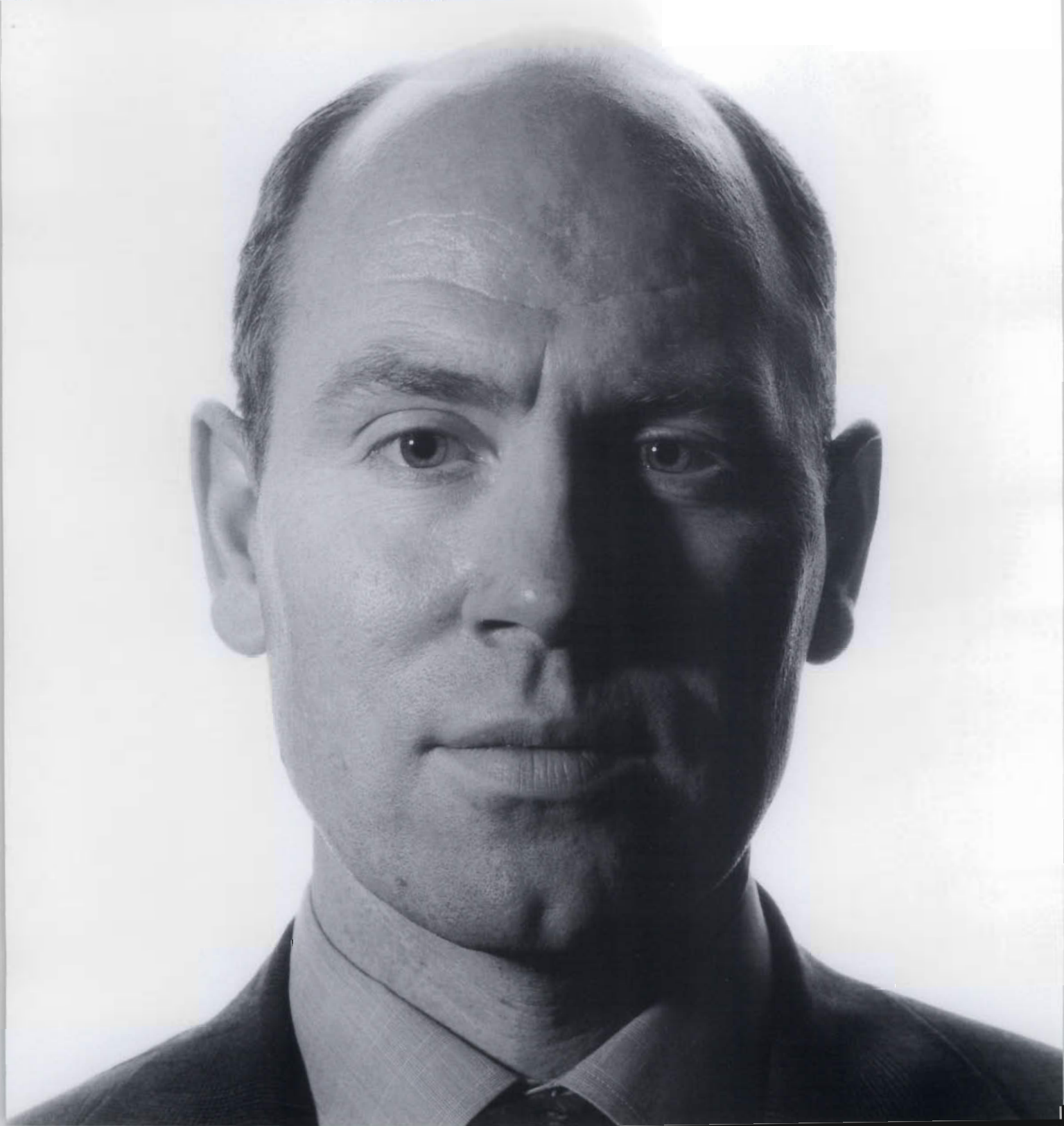
'Dit is voor ons een uitzonderlijk interessante periode. We hebben zojuist voor USZO hele grote systemen gebouwd voor de uitvoering van de nieuwe Ziektewet en de WW. Bij ABP Pensioenen wordt alles vernieuwd en ondergebracht in één allesomvattend systeem dat dit jaar gereed zal zijn. We werken thans aan een nieuw systeem voor Defensie. Inmiddels zijn onze mensen bedreven in het bouwen van computersystemen die op wens van de gebruiker eenvoudig en flexibel kunnen meegroeien met toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast werken we nu aan de introductie van de Pensioenbrief per internet. Dat is het begin van een lange reeks ontwikkelingen. Ik kan me voorstellen dat er voor werkgevers een soort extranet komt. Het ontstaan van de UWV met zo'n 22.000 medewerkers doet een beroep op ons aanpassingsvermogen. Op enig moment zal de UWV een eigen netwerk, infrastructuur, kantoorautomatisering en noem maar op nodig hebben. We hebben een potentieel in huis waar je wat mee kunt. Om te voorkomen dat de klant naar meerdere loketten moet - en bepaalde handelingen meermaals moeten worden verricht - willen we graag voor de deelnemers de verbinding tussen ABP en UWV overeind houden. Dat doen we door pensioenen, wettelijke en bovenwettelijke regelingen systeemtechnisch zoveel mogelijk op één lijn te houden. We moeten daarbij de verschillende opdrachtgevers het beste bieden. Dat kan alleen door intelligent mee te bewegen met alles wat er van ons wordt gevraagd en gelijktijdig de huidige systemen in de lucht houden. De denkrichting is helder, daar zetten we alle energie op in.'

Wij vullen de adviesfunctie van de klant in

LID DIRECTIETEAM ABP FINANCIAL SERVICES

'Onze klanten bij overheid en onderwijs hebben meer behoefte aan vermogensbeheer. Dat kan zijn voor het beheer van gelden van hun employee benefits zoals spaarloon en verlofsparen, maar ook voor reservepotjes en tijdelijke overschotten, bijvoorbeeld ontstaan door privatisering van energiebedrijven. De kern is dat die middelen geen pensioenvermogen zijn en dat betekent dat je het daarmee nooit mag mengen. Daarom is dochter Financial Services N.V. opgericht die op onze bekende zorgvuldige en verantwoorde wijze het geld belegt. Daarbij huren wij de aanwezige expertise van ABP Vermogensbeheer in. Wij vullen de - op de wet- en regelgeving van de klant - toegesneden adviesfunctie van ABP in door het bieden van oplossingen voor financiële vragen van werkgevers. Samen met hen kijken we naar de beste oplossing. De klant kiest in welke categorieën hij wenst te beleggen en zo welk risicoprofiel hij aanvaardbaar acht. Offerterondes zijn vervolgens heel normaal. De klant kiest uiteindelijk. Het gebeurt regelmatig dat klanten een bepaald deel van vermogen via Financial Services - waarbij ze dan van de schaalvoordelen kunnen profiteren - onderbrengen en een ander deel elders in de markt. Wat je noemt eerlijke concurrentie. Werkgevers bij overheid en onderwijs blijken voor ons te kiezen omdat ze weten dat we met een betrouwbaar en vakkundig advies komen. Inmiddels is uit de omvang van het beheerd vermogen gebleken dat Financial Services in een behoefte voorziet.'

ENIO VAN DER SCHAFT MBA

MR. MARJO PLUYMAEKER

Opdrachtgevers hebben geen behoefte aan verkopers

RECTEUR BUSINESS DEVELOPMENT EN MARKTCOMMUNICATIE

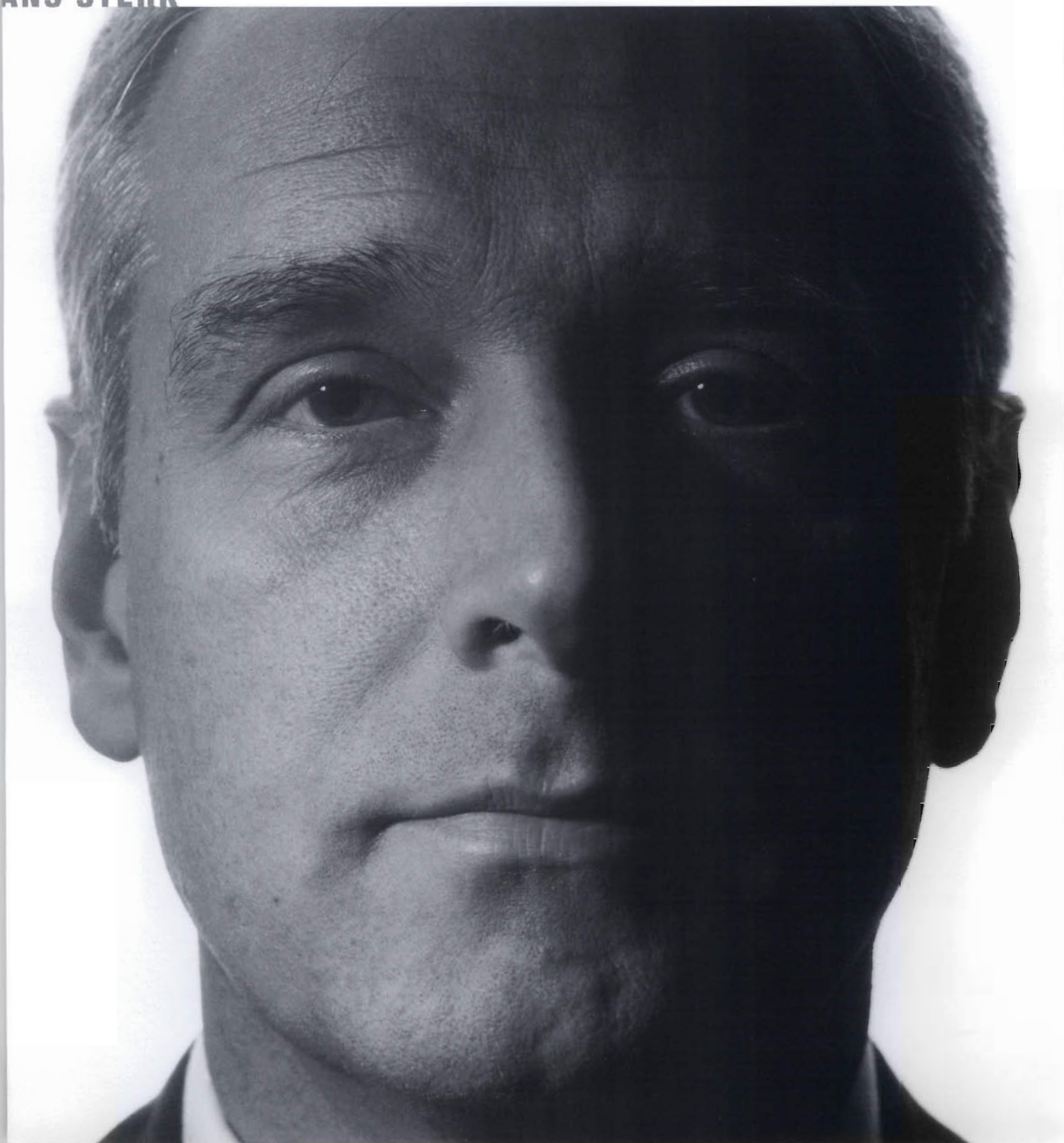
'Het laatste jaar is er veel veranderd. Het begrip endorsement is nu veel meer dan een term. Het kwam tot leven nu ABP uitsluitend nog producten ontwikkelt en levert als sociale partners er om vragen of als ze de producten ondersteunen - denk aan ABP Extra Pensioen. Er is bewust gekozen voor endorsement. Die logische keus vloeit voort uit onze missie. Hiermee blijven we dicht bij de doelgroep en al die producten houden verband met de arbeidsrelatie van de deelnemers en alle life events die onderweg op kunnen treden. Dat is van oudsher ABP werkterrein. Daarbij moeten wij op en top adviseur zijn voor de sociale partners. Die hebben absoluut geen behoefte aan verkopers. Onze mensen die de werkgevers bezoeken, of er sinds kort soms ook kantoor houden, moeten geen koffer vol producten bij zich hebben, maar een koffer vol wijsheid. Die dient om goed te kunnen adviseren en wel direct vanuit de behoefte van de klanten. Daarbij kunnen voor de vrijwillige producten ook elders offertes worden gevraagd om een goede beoordeling van de prijs/kwaliteit verhouding te verkrijgen. Onze collega's zullen zelfs soms adviseren een product elders uit de markt te betrekken. Onze eigen bedrijven als ABP Verzekeringen, Centrum Maatwerk Administraties, ABP Reïntegratie en Financial Services kunnen niet alles leveren en ook niet altijd de beste zijn. Ze kunnen uitsluitend succesvol operen als ze erin slagen de klanten daadwerkelijk te helpen. Alleen dan hebben ze bestaansrecht.'

Wet BPF voor ons een grote uitdaging

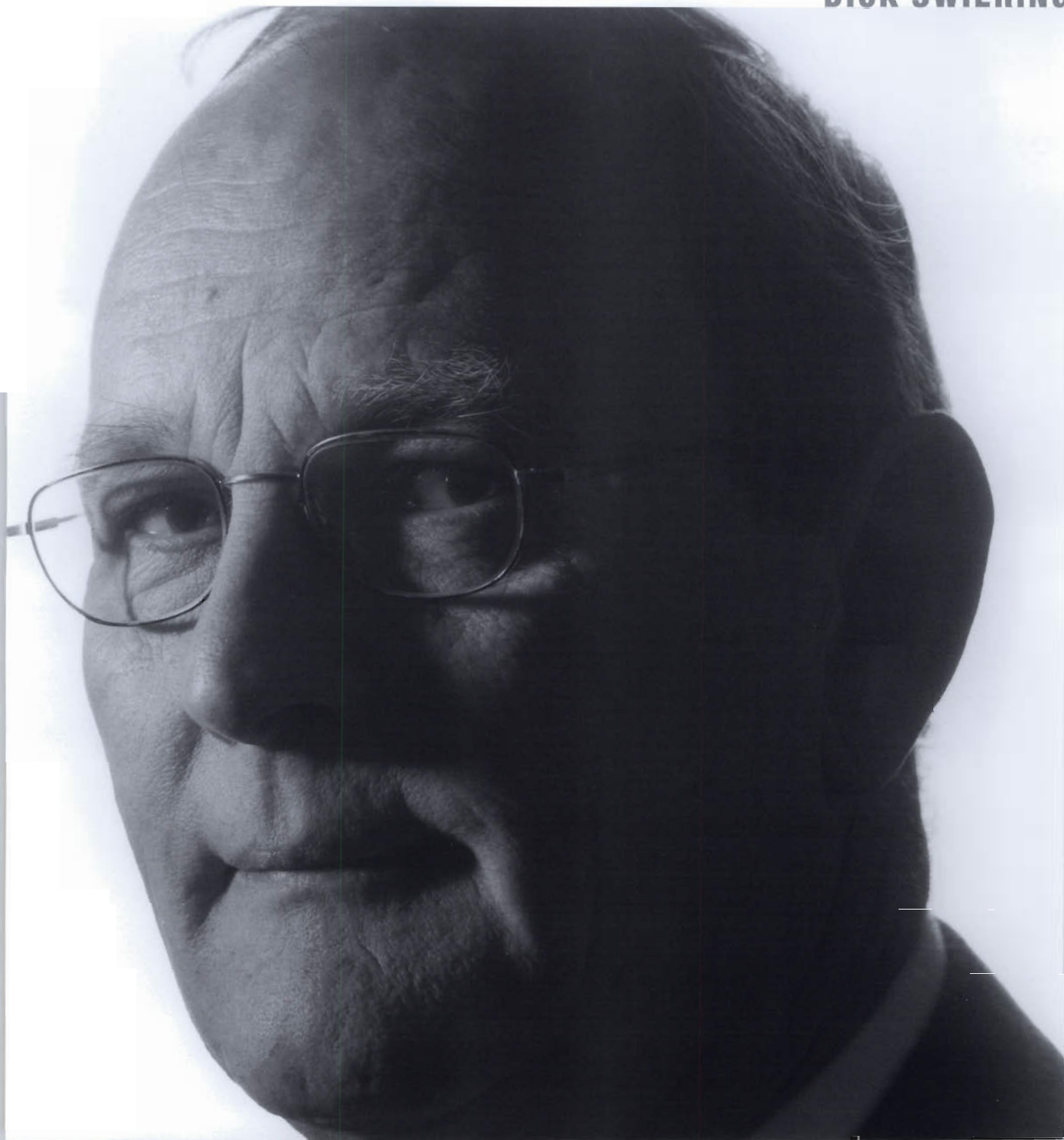
MANAGER ABP VERZEKERING

'De wijzigingen van de Wet BPF hebben directe gevolgen voor ABP Verzekeringen. Als er één bedrijf is dat voor de klant is opgericht, is het wel ABP Verzekeringen. Wij moeten in principe alles kunnen leveren waar de klant om vraagt. Niets meer en niets minder. De meeste verzekeringen zijn aanvullend op pensioenproducten en worden derhalve in combinatie aangeboden. Om een level playing field te creëren is het gebruik van pensioengegevens door anderen dan het pensioenbedrijf zelf, slechts mogelijk door middel van een expliciete machtiging van de deelnemer. ABP Verzekeringen zal nu bij elk verzoek, om met name deze aanvullende verzekeringsproducten, de deelnemer wijzen op de beperking die de wet stelt aan de gegevensverstrekking aan derden door het pensioenfonds. Overigens heeft de klant altijd al kunnen vergelijken. Die concurrentie is in feite de meerwaarde van ABP. Aan ons de taak ervoor te zorgen dat we deze waardering van de klant voor ons bedrijf en onze producten blijven verdienen. Wij zullen de klant overigens niet rechtstreeks benaderen met onze producten. Iets wat wij toch al niet meer deden. Meer dan voorheen zal de klant nu moeten vragen om informatie. Gevolg is dat er meer communicatie bij komt kijken. Wellicht zou het goed zijn om de klant vrij toegang te geven tot zijn complete financiële gegevens, waarbij het medium Internet uitkomst kan bieden. Tenslotte zijn er in Nederland al zo'n zes miljoen aansluitingen. De communicatie met de werkgevers blijft intact en wordt zelfs uitgebreid. Tenslotte zien wij de werkgever als dé facilitator richting werknemers op het terrein van employee benefits. ABP Verzekeringen wil langs deze weg haar klanten optimaal kunnen blijven bedienen. De grootste uitdaging in de nieuwe situatie voor ABP Verzekeringen is de transparantie voor de klant hoog te houden, ondanks de beperkingen. Gewoon omdat wij ons tot doel hebben gesteld dat de klant er zo min mogelijk hinder van mag ondervinden.'

ANS STERK

DICK SWIERING

Wij blijven helpen, maar dan multimediaal

LECTEUR ADVIES

'Mijn zorg is om één miljoen mensen zo goed mogelijk te laten begrijpen hoe hun financiële situatie er in de toekomst uitziet. Medische ontwikkelingen zijn van dien aard dat mensen alsmaar ouder worden. Hierdoor neemt het belang alleen maar verder toe. Het is van groot belang dat mensen zich onderweg niks laten aanpraten. Zitten er gaten in hun pensioenopbouw, dan moet iedereen dat weten en kunnen begrijpen wat je daar aan kunt doen. Ik wil niets liever dan dat het een weloverwogen besluit is. Wat mij betreft mag dat via ABP Verzekeringen, Centraal Beheer of wie dan ook. Dat is niet zo belangrijk. Als er maar samenhang is tussen iemands financiële planning en diens employee benefits. Nu wij de gegevens van pensioenen en die van aanvullende verzekeringen niet meer overzichtelijk op één blad papier mogen presenteren, blijven we zoeken naar wegen om die bovenstaande doelstelling waar te maken. Om eerlijk te zijn: het motiveert me des te meer. De tijd dat alles op papier moest, is langzaam voorbij. Wij zullen onze deelnemers blijven helpen, maar dan multimediaal. Door de omvang van onze doelgroep zijn er fantastische mogelijkheden. Het pensioenoverzicht 2000 is inmiddels online te raadplegen en wordt op de voet gevolgd door dat van 2001. Die gegevens kan men over een tijdje invoeren in de eigen financial planner. Zo stellen we iemand in staat zijn eigen scenario te maken. Het zal niet lang meer duren of de klant zal, net als in de Verenigde Staten, zelf elektronisch de meest uiteenlopende dingen regelen. Ook zullen we werkgevers van meer gegevens voorzien plus de mogelijkheden deze te bewerken zodat ze hun eigen conclusies voor hun HRM-beleid kunnen trekken.'

We gaan op zoek naar ondernemingen die bovengemiddeld presteren

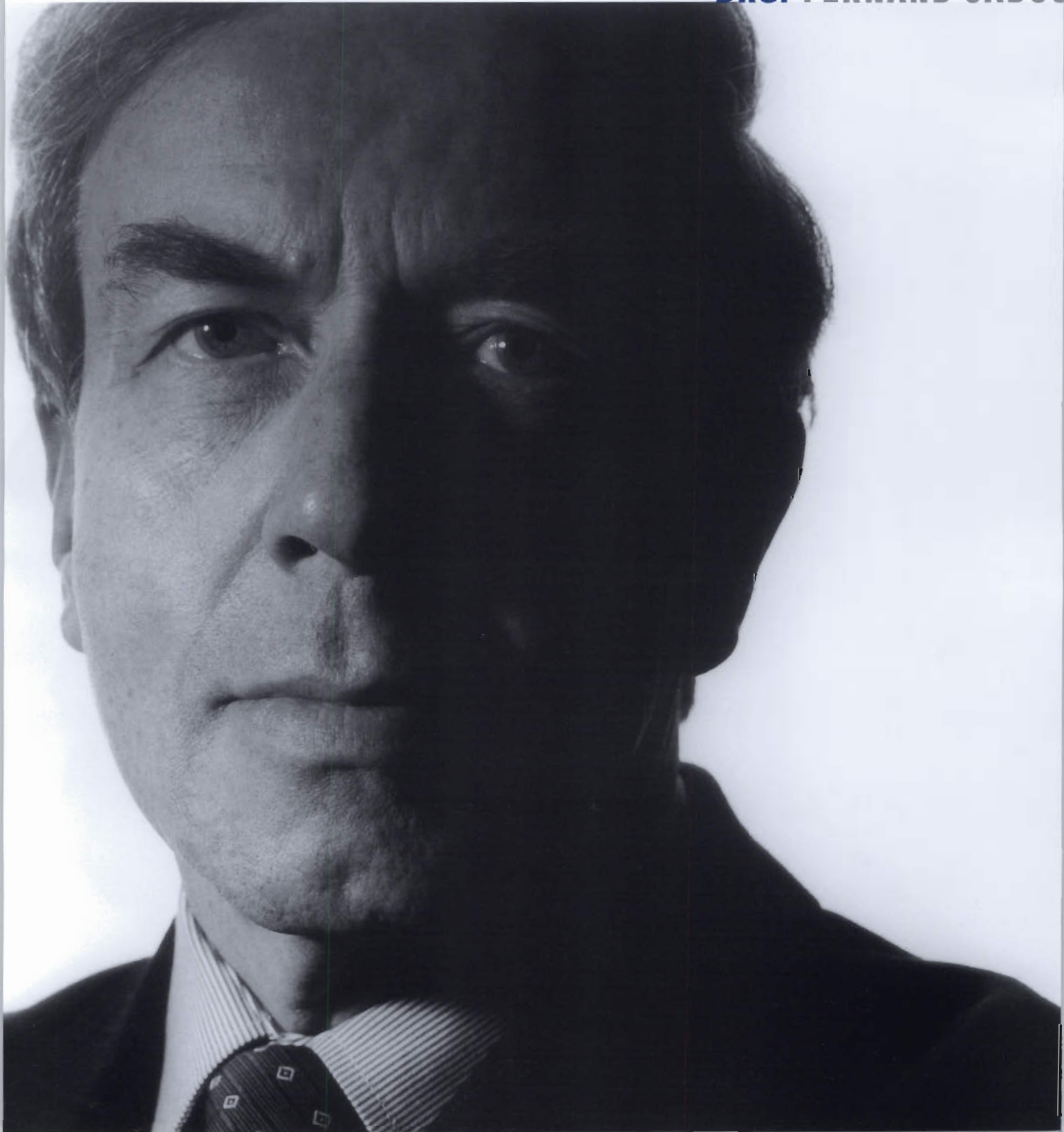
HOOFD JURIDISCHE EN FISCALE ZAKEN ABP VERMOGENSBEHEER

'Nu de herziene code voor zorgvuldig beleggingsbeleid van kracht wordt, moet ik iets kwijt. De term zorgvuldig beleggen wordt vaak geassocieerd met ethiek, goed en kwaad, sociaal verantwoord en goed voor de bloemen en de vogels. Dat wordt al snel misleidend als je praat over het zorgvuldig beleggen van een pensioenfonds. Dat heeft zélf een ethische doelstelling: op een professionele manier en tegen zo gering mogelijke kosten zoveel mogelijk geld te verdienen om te voorzien in uitkeringen voor de ouderdom. Voor alle deelnemers. Als een pensioenfonds zijn eigen ethiek waarmaakt, voldoet het aan zijn doelstelling. Doet het daarentegen dingen die afbreuk doen aan die doelstelling, dan belegt het niet-ethisch. Juist dat onderscheidt een pensioenfonds van een commerciële verzekeraar. Een prachtig voorbeeld van transparantie. Zorgvuldig beleggen en corporate governance staan bij ABP Vermogensbeheer in het teken hiervan. Onze oude code meldde dat we geen plaats inruimen voor beleggen met ideële doelstelling. Dat staat er nog steeds in, maar nieuw is wat we wél doen op dat terrein. Met behulp van experimentele portefeuilles willen we bekijken of het inderdaad zo is dat ondernemingen die in hun categorie meer aandacht schenken aan duurzaamheid, het ook werkelijk beter doen dan hun concurrenten. Zo krijg je een zuivere vergelijking die overigens moet aansluiten bij wat we verder doen met onze beleggingscategorieën. We betreden dus nergens gebied dat ons vreemd is. Binnen die sectoren gaan we op zoek naar ondernemingen die bijzonder goed presteren. We zoeken daarmee niet de publiciteit, denken uitsluitend aan het financiële belang op de lange termijn. Voor corporate governance hebben we dezelfde uitgangspunten. Ondernemingen moeten verantwoording blijven afleggen over hun beleid en hun financiële prestaties aan de kapitaalverschaffers. Blijft die achter, dan moeten correcties mogelijk zijn die moeten leiden tot verbetering. Het kan nodig zijn om daarvoor gebruik te maken van onze aandeelhoudersrechten.'

R. RENÉ MAATMAN

DRS. FERNAND JADOU

Nooit een garantie, altijd een schaakspel

LECTEUR PUBLIC AFFAIRS

'Je ziet dat er in Nederland vrij zelden in de Tweede Kamer een debat wordt gevoerd over een Europees onderwerp. Toch gebeurt er in Brussel heel wat dat ons ooit direct zal raken. Tal van Europese richtlijnen geven voorschriften die de lidstaten in nationale wetgeving moeten vertalen, en Europese aanbevelingen bevatten weliswaar geen bindende voorschriften, maar geven wel een duidelijke richting aan. Tal van beleids-terreinen worden vandaag de dag door een Europees kader beheerst en dat betekent dat Brussel en Straatsburg steeds belangrijker centra van beleid en besluitvorming zijn geworden. Ook de pensioenwereld zou zich nog veel actiever in Europa kunnen opstellen. Inmiddels heeft Frits Bolkestein een richtlijn voor aanvullende pensioenen voor afhandeling bij het Europees Parlement ingediend. Barrières slechten onder andere om de belemmeringen voor grensoverschrijdende mobiliteit van werknemers weg te nemen die nu nog bestaan vanwege verschillende fiscale systemen. De Commissie beziet, gezien de demografische ontwikkelingen, ook de duurzaamheid van pensioenstelsels op langere termijn. Daarbij heeft het Europees Parlement al - in een concept-verslag - uitgesproken de mededeling van de Commissie te onderschrijven dat de op solidariteit berustende Europese systemen van essentieel belang zijn. Het Parlement waarschuwt tegen iedere poging tot verzwakking daarvan en zegt dat de samenhang van pensioenregelingen binnen het pensioenstelsel moet blijven gewaarborgd.

De solidariteit die pensioenfondsen kenmerkt, zal ook in de toekomst hun specifieke positie in Europa meer dan rechtvaardigen. Heel wat Europese dossiers zullen van steeds grotere invloed worden naast de nationale wetgeving. Voor ons lobbywerk in Brussel geldt dat er - vooral tijdig -, meestal via de voorbereidende comités, invloed dient te worden uitgeoefend. Dat kan bijvoorbeeld door uitvoerige informatie-verstrekking, door het laten stellen van vragen, enz. Maar vooral tijdig, want op het moment dat een voorstel er al ligt, is het veel taaier te beïnvloeden dan een Nederlands wetsontwerp in dat stadium. Immers, de Europese Commissie heeft het recht van initiatief op wetgevingsgebied. Dus als je pas begint te lobbyen als een voorstel voor een verordening of een richtlijn in behandeling is op het niveau van Commissarissen, ben je (te) laat. Evenzeer is dat het geval als voorstellen in de Raad of het Europees Parlement worden besproken. Dan hebben de meeste arbitrages al lang op Commissieniveau plaatsgehad. In dit werk geldt nooit een garantie, het is altijd een schaakspel. Voordat je een zet doet, stel je de nodige vragen over de gevolgen voor het verdere verloop van het spel: vergroten de winstkansen bij de beïnvloeding van de politieke besluitvorming, kun je de bedreigingen langs deze weg beter pareren, etc. De slaagkansen van lobbyen hebben iets te maken met geloofwaardigheid en integriteit. Alle stappen dienen verder altijd goed georkestreerd te worden'.

Er zijn veel uitruilmogelijkheden denkbaar

BELEIDSDIRECTEUR PENSIOEN

'We zijn nu nog in het stadium van verkennen, maar nog dit jaar zullen de zaken in een stroomversnelling komen. In de Wet Privatisering ABP is voorzien dat vanaf het jaar 2001 de partijen kunnen sectoraliseren. Inmiddels hebben sociale partners verkend wat de consequenties daarvan zullen zijn. Een beslissing is nog niet genomen. De vraag is in welke mate je de solidariteit tussen sectoren wilt beperken. Een pensioenregeling is tenslotte niets anders dan het verdelen van risico's van overlijden en langlevens. Hoe groter die groep is, hoe meer je die risico's kunt spreiden en hoe goedkoper het is. De bedrijfstak overheid en onderwijs moet maximaal profiteren van zijn schaalgrootte. In het convenant Arbeidspensioenen hebben sociale partners afgesproken dat zal worden bekeken hoe de totale kosten kunnen worden beheerst. Tegen die achtergrond zullen eventuele verbeteringen in de pensioenaanspraken op andere onderdelen weer moeten leiden tot beperkingen. Zo kan bijvoorbeeld een combinatie van verlaging van de franchise en verhoging van het jaarlijkse opbouwpercentage tot op zekere hoogte worden uitgeruild met bijvoorbeeld de introductie van een middelloonsysteem. Maar er zijn veel uitruilmogelijkheden denkbaar. Wij onderzoeken bij ABP hoe dat in elkaar zit en hoe het kostenpatroon eruit ziet.

Er zijn bij overheid en onderwijs inmiddels twaalf sectoren, elk met zijn eigen risicoprofiel dat met name uitwerking heeft op invaliditeit en vervroegd uittreden. Ze willen allemaal het naadje van de kous weten als het gaat om de vraag wat het voor hen zou betekenen in termen van premiehoogte. Belangrijk bijkomend punt is ook of de FPU-uitkering niet op basis van kapitaaldekking kan worden geregeld. Geen sine-cure: het kost naar schatting zo'n 45 à 50 miljard. Zaken als de overdraagbaarheid van rechten en fiscale aspecten spelen daarbij een belangrijke rol. Er is afgesproken dat er in Nederland in het jaar 2022 geen VUT meer mag zijn tenzij die kapitaalgedekt is. Voor de startsituatie zal dan een overbrugging moeten worden gevonden. Per sector zou het pensioen van de toekomst dan na een gelijke startsituatie worden doorontwikkeld, afgestemd op de eigen behoeften waarbij de sector de gewenste extra's zelf betaalt. ABP heeft met name op het gebied van actuariaat en juridische zaken veel materiaal aangedragen. Er is hier voor de sociale partners heel wat afgecijferd. De politiek kijkt meer naar pensioenen dan je zou denken. Vergeet niet dat vier ministers tevens hoogstpersoonlijk over de arbeidsvoorwaarden van negen sectoren van overheid en onderwijs gaan.'

MR. DRS. WOUTER DE WINNE

Personalia, afkortingen en begrippen

Personalia

Bestuur

Voorzitter

prof. dr. B. de Vries

Leden van werkgeverszijde

W. Drees (tot 1-3-2000)

prof. dr. L. Koopmans

drs. J. Riezenkamp

A.F.P.M. Scherf

drs. D.M. Sluimers

prof. dr. R.J. in 't Veld

B.H.J.N. Völkers (m.i.v. 1-3-2000)

Leden van werknemerszijde

H.J. Albersen

mw. P.M. Altenburg

mr. H.M.L.M. de Macker

drs. C.L.J. van Overbeek

A.C. van Pelt

J. Witvoet

Directieraad

Voorzitter

drs. J.W.E. Neervens

Leden

prof. dr. J.M.G. Frijns

mr. drs. J.F. Maassen

prof. dr. J.H.R. van de Poel

drs. S.J. van Driel

Directeur Business Development en

Marktcommunicatie

mw. mr. J.C.J. Pluymaekers-Pessers

Hoofd Concern Bestuursbureau

mw. drs. N.J.M. Beuken

Externe actuaaris

Watson Wyatt Brans & Co,

raadgevende actuarissen

Externe accountant

PricewaterhouseCoopers NV

Beleggingscommissie

Voorzitter

mr. A. Timmermans

Leden

prof. drs. V. Halberstadt

mr. S.D. Kaempfer

P. Lambert (m.i.v. 1-1-2000)

W.R. Slee

mr. G. Wieringa

Commissie van Beroep

W. Drees (tot 1-10-2000)

mr. J.G.F.M. v. Kessel (m.i.v. 1-10-2000)

mr. M.A. van Middelaar

drs. C.L.J. van Overbeek

A.C. van Pelt

mr. M.J.F. Stelling

mr. J.A.P. Veringa (tot 1-10-2000)

mw. E. S.M. van Zadelhoff (m.i.v. 1-10-2000)

Raad van Advies per 31-12-2000

van werkgeverszijde

Sector Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

mr. B.J. Geerts

mr. E.H. Broekhuizen

mr. J. Brus

D.J. Houwen

mr. L.A.G. Melis

dr. Ch. Otten

dr. P.P.M. Raasveld

mr. T.J.W.M. Stals

P.A. Taapke

mr. N.M. Verbraak

mr. A.G. Wever

Sector Rijk

mw. mr. drs. C.L. Hoek

mr. E.W. Nijgh

P.W. de Nijs

mr. J.J.C. Somers

mr. J. Westhoff

Sector Defensie

mr. J.G.F.M. van Kessel

Cdre. A. Slierendrecht

W.G.A. van der Wansem

Sector Politie

H.C. Fienig

B.J.C. Schot

P.J.H.G. van den Ende

Sector Rechterlijke Macht

W.G. van Schie

mr. M.A.C. Ruimers

Sector Gemeenten

M.J. van Beem

mr. J.C. van Hasselt

W.F.M. Heijmans

N.G.M. van Os

mw. drs. E.I. van Tol

mr. drs. G.A. Verkerk

Sector Provincies

mw. H.M. Leemburg

mr. L.A.C.M. van Wayenburg

Sector Waterschappen

drs. E.F. van Bokhoven

drs. W.R. van Heemst

Werkgeversvereniging Energie- en

Nutsbedrijven (WENB)

mr. N.J.H. Sijben

L. Veerman

mr. P.C.F. van der Vlugt

Raad van advies van werknemerszijde**ACOP**

mw. E.J. van de Berg-Tieleman

A.G.J. van Bergen

J.H.M. Beurskens

dr. M.W.G. de Bolster

J. Custers

A.J.M. Debie

mw. J.A.R.M. van Egmond

G.H. Kocken

H.J. Nieuwenhuizen

J. Sikkema

R.W. Sriram

G. Visser

A.A.J. Vrieling

H. van der Woude

CCOOP

mr. E.J. Bos

T.J.M. Frerichs

J.A. de Heer

J.C.L. Huis in 't Veld

F.J.C. van der Looy

H.G. de Pee

P.C. Roeleveld

mw. M.J. de Sutter-Besters

CSPO

R. van Bodegraven

J.H.I.B. van Bree

drs. E. Nypels

R.J. Reitsma

AC

J. Brommer

prof. dr. M. Koster

G.N.H. Kuenen

R.H. Roggema

G.N.H. Smulders

CMHF

W. Hermans

mw. drs. M.L.G. Lijmbach

W.B.M. Treu

ir. A.W. Verburg

Klachteninstantie Raad van Advies**Voorzitter**

mr. H. Statema

Leden

G.A.W. van Dalen

L.G.L.M. Poek

mw. mr. M.G.W. Robbers-Van der Borg

drs. H. van der Walle

Afkorting en begrippen

ANW Algemene Nabestaanden Wet

BNU Bruto Netto Uitkeringen (systeem)

BPF Bedrijfs(tak)pensioenfondsen

CASO Centrale Administratie Salarissen
Overheid

CTSV College van Toezicht Sociale
Verzekeringen

CWI Centrum voor Werk en Inkomen

FPU Regeling Flexibel Pensioen en Uittreden

HRM Human Resources Management

ICT Informatie- en Communicatie Technologie

MSCI Morgan Stanley Capital International

NP Nabestaandenpensioen

OP Ouderdompensioen

PGGM Stichting Pensioenfondsen voor de
Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke
belangen

PSW Pensioen- en Spaarfondsen Wet

ROP Raad voor het Overheidspersoneels-
beleid

SUWI Structuur Uitvoering Werk en Inkomen

USZO Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid
voor Overheid en onderwijs

UWV Uitvoeringsorgaan Werknemers-
verzekeringen

VRW Vastrentende waarden

VUT Regeling Vervroegd Uittreden

WAO Wet Arbeidsongeschiktheid

WBN Winkel Beleggingen Nederland

WM World Markets Company

ZW Ziektewet

Asset Beleggingscategorie

Beschikbaar vermogen Aanwezig vermogen
na aftrek van de herwaarderingsreserve
zakelijke waarden

Co-investeringen Een investering/toezegging
om samen met een andere investeerder (lead
investor) te participeren in een (meest niet
beursgenoteerde) onderneming. De lead
investor initieert de transactie

Credits Alle niet-staatsobligaties

Credit default swaps Een overeenkomst tot
betaling van een fee door de ene partij in ruil
voor een uitkering door de andere partij zodra
zich een tevoren gedefinieerd risico voordoet.
De grootte van de uitkering is doorgaans
gekoppeld aan de daling van de onder-
liggende marktwaarde als gevolg van het
credit event

Credit spread Het renteverschil tussen
staatsobligaties en niet-staatsobligaties.
In feite de vergoeding voor het verschil in
kredietwaardigheid

Cross currency swaps Een overeenkomst
om rentestromen in verschillende valuta te
ruilen zonder uitwisseling van de hoofd-
sommen zelf

Data warehouse Gegevensbestand dat vanuit
diverse bronnen of systemen wordt gevoed.

Defined Benefit Pensioensysteem waarbij
de pensioentoezegging is uitgedrukt in een
percentage van het laatstverdiende of
gemiddelde salaris (dus een zekere uitkomst)

Defined Contribution Pensioensysteem
waarbij de pensioentoezegging bestaat uit
een jaarlijkse inleg die voor rekening en risico
van de pensioengerechtigde wordt belegd
(dus een onzekere uitkomst)

Dekkingsgraad De mate waarin de op-
gebouwde rechten zijn gedekt door het
beschikbaar vermogen

Direct investment Een investering/toezeg-
ging om als lead investor te participeren in
een (meestal niet beursgenoteerde) onder-
neming. Het is mogelijk dat een derde partij
mee participeert

Early-stage venture Ondernemingen met als
doel het ontwikkelen en markten van nieuwe
producten, maar nog geen positieve EBIT
(earnings before interest and taxes) laten zien.

Indexatie Aanpassing van de opgebouwde
rechten aan de algemene loonontwikkeling
in enig jaar. ABP doet dit voor actieven,
slapers en gepensioneerden

Interest rate swap Overeenkomst om
rentestromen in dezelfde valuta te ruilen
zonder uitwisseling van de hoofdsommen
zelf

Intergenerationeel Tussen generaties

MSCI De respectievelijke indices die Morgan
Stanley Capital International dagelijks
berekent en publiceert

Mortgage backed securities Obligaties
waarvan rente en aflossingen betaald worden
uit opbrengsten op hypothecaire leningen die
door de uitgevende instelling zijn afgesloten

Normportefeuille De vooraf gedefinieerde
samenstelling van de beleggingsportefeuille
met bijbehorende benchmarks, waaraan de
behaalde beleggingsrendementen achteraf
worden getoetst

Oudedagsparaplu Het maximum van toege-
stane pensioenvoorzieningen dat fiscaal
gefaciliteerd wordt

Peer group Groep collega-organisaties
waarmee je je vergelijkt

Pensioenconvenant Vrijwillig gesloten

overeenkomst tussen sociale partners en overheid tot het stabiliseren van de pensioenuitvoeringskosten

Pensioenhiaat Tekort in de pensioenopbouw, uitgaande van een pensioen gelijk aan 70% van het laatstverdiende salaris

Pensioenpijler Laag in de pensioenopbouw. Onderscheiden worden de eerste (wettelijke) pijler (AOW), de tweede pijler (collectief bedrijfstakpensioen) en de derde pijler (individueel aanvullend pensioen)

Private Equity Participatie in het risico-dragend vermogen van niet beurs-genoteerde ondernemingen

Reële rente De kapitaalmarktrente gecorrigeerd voor verwachte loon- of prijsinflatie

Slapers Deelnemers van een pensioenfonds die niet langer bij dit fonds pensioenrechten opbouwen

Spread locks Vastzetten ('locken') van een vergoeding voor kredietrisico door het verkopen van een 'risicoloze' staatsobligatie en het kopen van een niet-staatsobligatie ('credit')

State of the Art Voldoend aan de modernste inzichten

Structured finance Activiteit waarbij de nadruk ligt op leningen aan ondernemingen, projectfinancieringen, hypotheekportefeuilles en overige gestructureerde vastrentende financierings-arrangementen

Vastrentende waarden Beleggingen met een gegarandeerde rente-opbrengst, zoals onderhandse leningen, obligaties, pand- en spaarbrieven en hypothecaire leningen

Valutahedge Transactie om valutakoersrisico's af te dekken

Volatiliteit Beweeglijkheid

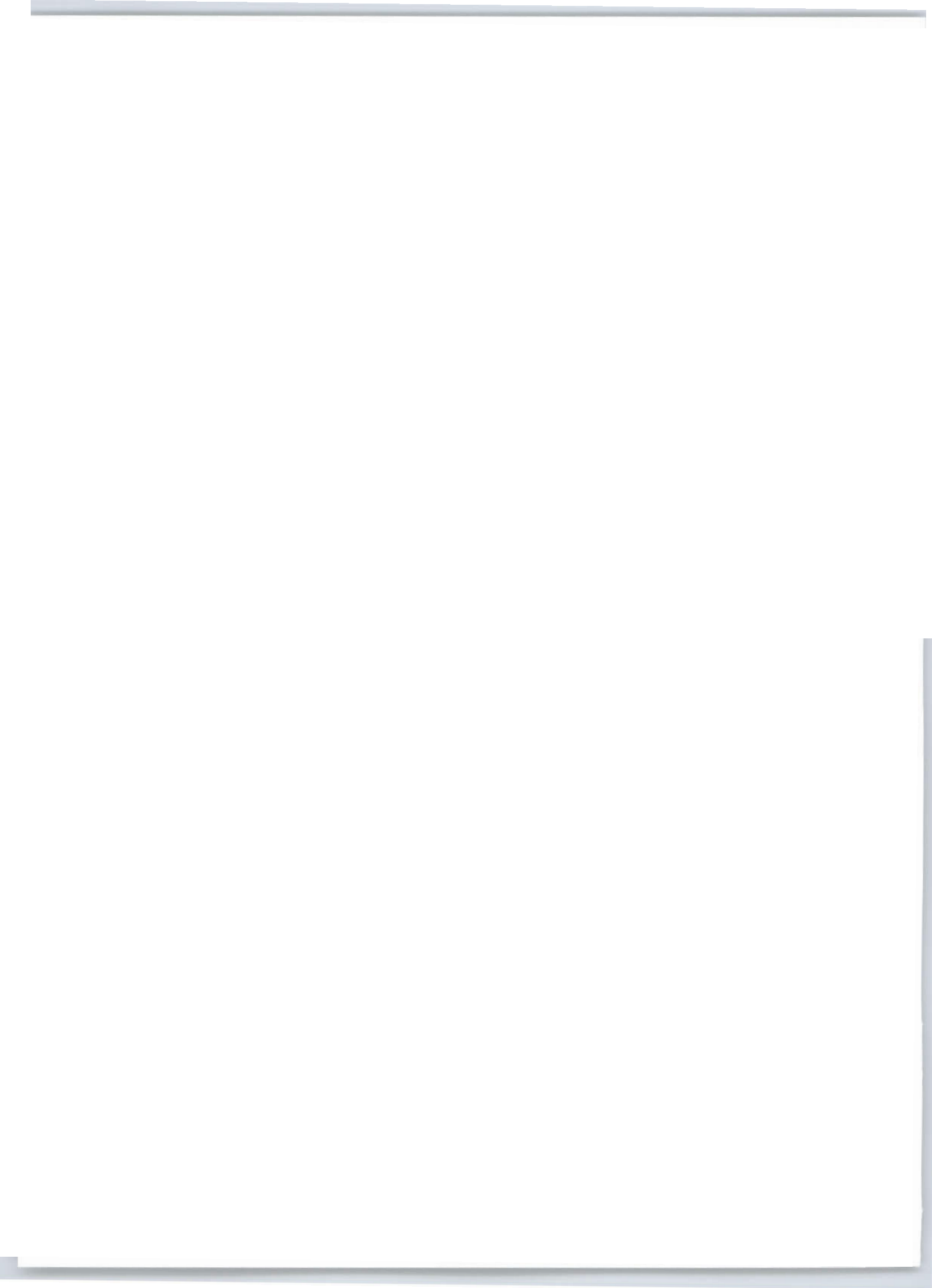
Werknemersverzekeringen De wettelijke regelingen bij ziekte (ZW), arbeidsongeschiktheid (WAO) en werkloosheid (WW)

Wet Bpf Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds

WM-Universum Door WM voor vergelijkingsdoeleinden berekende doorsnee beleggingsportefeuilles en -rendementen van Nederlandse Pensioenfondsen

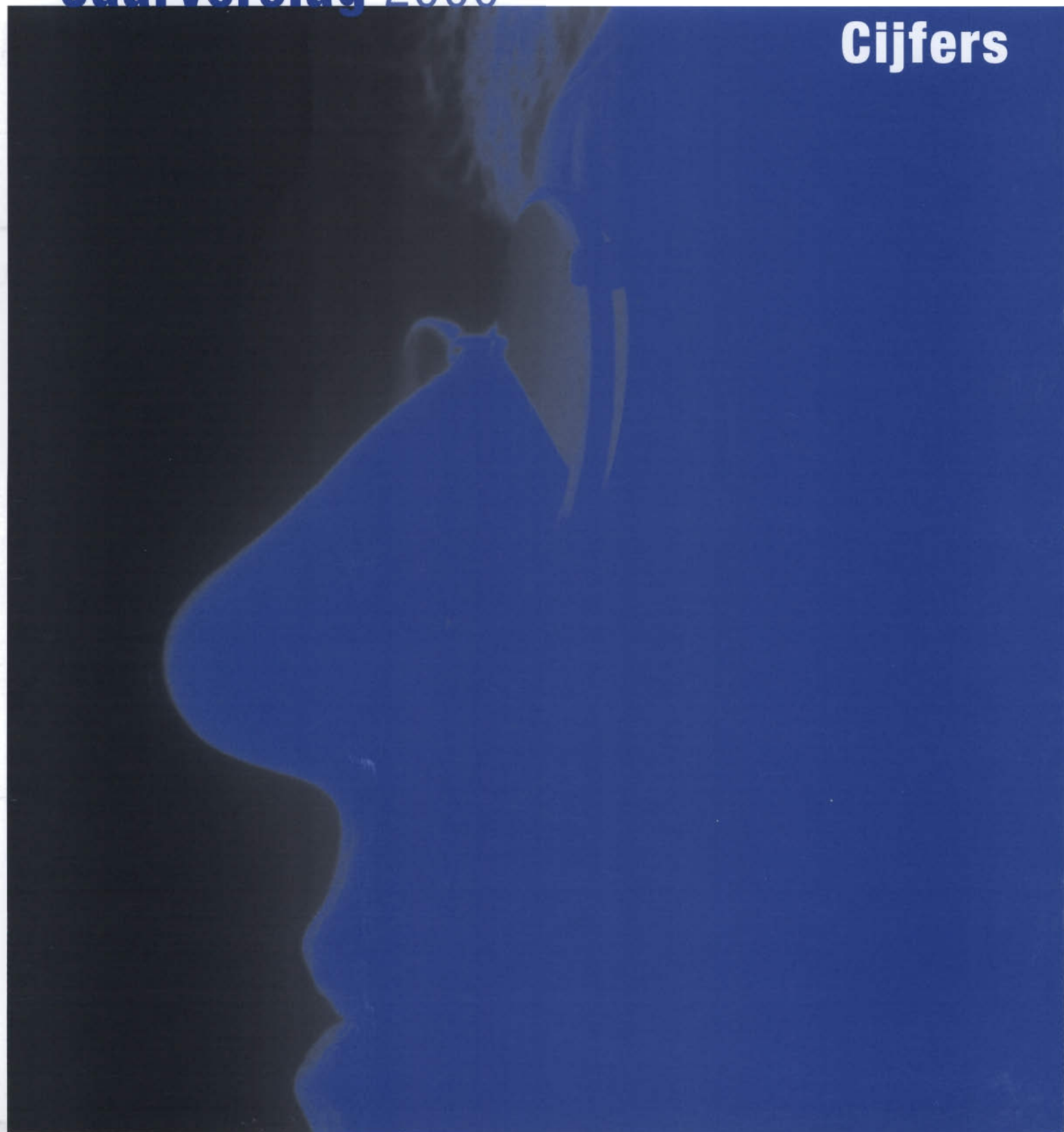
Zakelijke waarden Aandelen, private equity en onroerend goed

Z-score Een maatstaf die het verschil meet tussen het feitelijk behaald rendement en het rendement van de vooraf gedefinieerde normportefeuille, rekening houdend met kosten. De Z-score is één van de criteria op grond waarvan eventueel kan worden afgezien van de verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds

Jaarverslag 2000

Cijfers

Inhoud

Fondspositie 4

Jaarrekening 9

Grondslagen voor de financiële verslaggeving 10

Geconsolideerde financiële overzichten 13

Toelichting op de geconsolideerde financiële overzichten 16

Overige toelichtingen 27

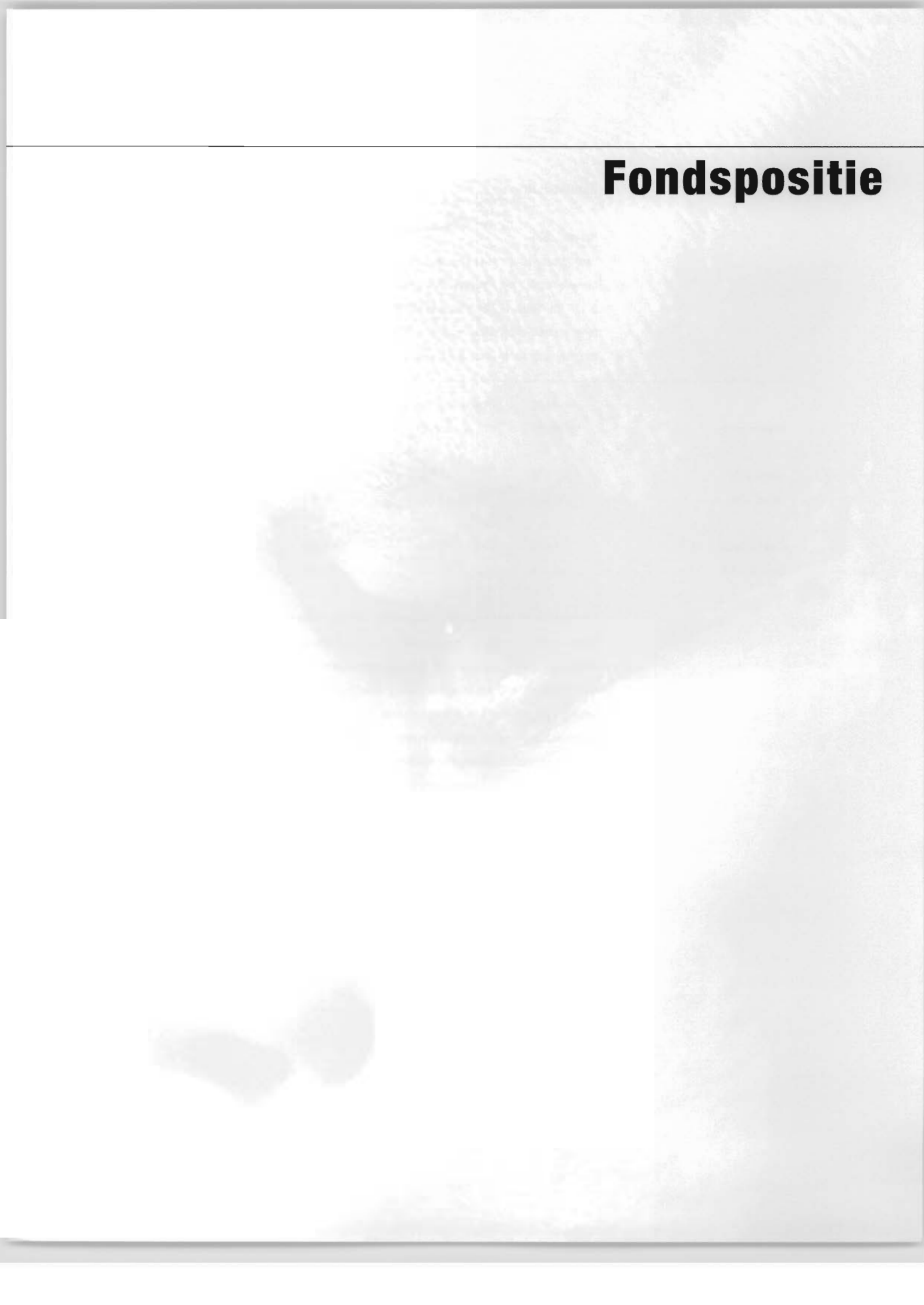
Overige gegevens 33

Accountantsverklaring 34

Actuariële verklaring 35

Afkortingen en begrippen 36

Addendum: Geconsolideerde overzichten in EURO 38

Fondspositie

Fondspositie

Het jaar 2000

Voor de beoordeling van de fondspositie is het van belang te constateren of de tot de balansdatum opgebouwde rechten zijn afgedekt door beschikbaar vermogen. De dekkingsgraad voor OP/NP/FPU ultimo 2000 is 116,9% (1999: 122,0%); dit is na aftrek van f 5,8 miljard vermogen en verplichtingen inzake invaliditeitspensioen en herplaatsingstoelage (IP/HPT). De ontwikkeling van de belangrijkste grootheden die aan de dekkingsgraad ten grondslag hebben gelegen is als volgt:

(miljoenen gulden)	Aanwezig vermogen	Herwaarderings- reserve	Beschikbaar vermogen	Voorziening opge- bouwde rechten	Marge
Ultimo 2000	327.098	38.538	288.560	247.580	40.980
Ultimo 1999	322.023	43.123	278.900	229.709	49.191
Groei in 2000	5.075	- 4.585	9.660	17.871	- 8.211
Groei in 1999	43.472	14.588	28.884	11.321	17.563

De ontwikkeling van de fondspositie verschilt in het jaar 2000 wezenlijk van die in 1999. Na jaren van goede beleggingsresultaten (en bijbehorende dotaties aan de herwaarderingsreserve zakelijke waarden) is het beleggingsresultaat over 2000 laag. De dalende aandelenkoersen hebben er toe geleid dat de herwaarderingsreserve met f 4,6 miljard is gedaald. Daarbij groeien de verplichtingen gestaag door: oprenting en indexatie gaan over steeds grotere bedragen.

De geringe groei van het aanwezig vermogen, de afnemende herwaarderingsreserve en de toenemende voorziening opgebouwde rechten resulteren in een daling van de marge, en daarmee in een lagere dekkingsgraad. Gezien de goede uitgangsspositie ultimo 1999 ligt deze, ondanks de daling met 5%-punten, nog 7%-punten boven de normdekkingsgraad van 110%.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de achterliggende oorzaken van de ontwikkelingen van het beschikbaar vermogen en de voorziening opgebouwde rechten in 2000 en 1999.

Ontwikkeling beschikbaar vermogen	2000	1999	Ontwikkeling opgebouwde rechten	2000	1999
Beleggingsresultaat, rekenrente	7.906	8.725	Rekenrente	9.138	8.725
Beleggingsresultaat, excedent	-	37.983	Indexatie en loondrift	9.890	5.985
Premies	6.897	6.413	Pensioenopbouw	7.720	7.383
Uitkeringen	- 9.408	- 8.985	Verwachte uitkeringen	- 8.942	- 8.900
			Actualisering grondslagen	615	1.337
Kosten/overige mutaties	- 320	- 664	Verwachte kosten/overige mutaties	- 550	- 3.209
Ontwikkeling aanwezig vermogen	5.075	43.472	Ontwikkeling opgebouwde rechten	17.871	11.321
Mutatie herwaarderingsreserve	- 4.585	14.588	Mutatie marge	- 8.211	17.563
Ontwikkeling beschikbaar vermogen	9.660	28.884		9.660	28.884

Het totale resultaat over 2000 is gelijk aan het verschil tussen de ontwikkeling van het aanwezig vermogen ad f 5,1 miljard en de ontwikkeling van de voorziening opgebouwde rechten ad f 17,9 miljard, in totaal dus negatief f 12,8 miljard (1999: + f 32,2 miljard). Van het saldo ad f 12,8 miljard is het negatieve indirecte resultaat van de portefeuille zakelijke waarden ad f 4,6 miljard onttrokken aan de herwaarderingsreserve. De resterende f 8,2 miljard leidt tot een daling van de marge tot f 41,0 miljard.

De samenstelling van het resultaat ad - f 12,8 miljard is als volgt:

- Het saldo van beleggingsresultaat en rekenrente, indexatie en loondrift is - f 11,1 miljard.

Het totale beleggingsresultaat ad f 7,9 miljard is onvoldoende voor de financiering van de oprenting van de opgebouwde rechten met de rekenrente van 4% (f 9,1 miljard) en de algemene salaris- en franchise-ontwikkelingen en loondrift op de pensioenverplichtingen (f 9,9 miljard), met als gevolg interen op de dekkingsgraad.

- Resultaat premies ten opzichte van de pensioenopbouw: - f 0,8 miljard.

Dit resultaat wordt in belangrijke mate verklaard door de systematiek van het synthesemodel. In dit model is de op lange termijn benodigde premie het uitgangspunt, terwijl daarnaast rekening wordt gehouden met de op de korte termijn benodigde additionele premie om de normdekkingsgraad te bereiken. De korte termijn premiecomponent is negatief, omdat de dekkingsgraad hoger is dan de normdekkingsgraad.

De post pensioenopbouw betreft het effect van één jaar diensttijddoortelling en backservice als gevolg van promotie.

- Resultaat op uitkeringen ten opzichte van de daarvoor voorziene bedragen: – f 0,5 miljard.

De werkelijke uitkeringen komen ten laste van het vermogen. Ter dekking daarvan valt een tevoren geraamd bedrag vrij uit de voorziening opgebouwde rechten. In deze post is ook begrepen het resultaat op kanssystemen.

- Resultaat uit hoofde van de actualisering van de actuariële grondslagen: – f 0,6 miljard.

ABP hanteert actuariële grondslagen die worden afgeleid van eigen waarnemingsmateriaal, zoals sterfte-kansen en partnerfrequenties. In 1999 heeft het periodiek (tweejaarlijks) onderzoek naar die grondslagen over de waarnemingsjaren tot en met 1997 plaatsgevonden en zijn deze geactualiseerd. Tussentijds, in 2000 zijn de grondslagen getoetst. In anticipatie op een mogelijke verder verlenging van de gemiddelde levensduur is de voorziening trendsterfte aangevuld. Voor het waarnemingsjaar 2000 is f 0,6 miljard gedoteerd aan de voorziening, zodat deze ultimo 2000 uitkomt op 0,75% van de voorziening opgebouwde rechten van onze populatie.

- Resultaat op kosten/overige mutaties: + f 0,2 miljard.

In de post overige mutaties zijn de waarde-overdrachten en -overnames van zowel de vermogenskant als de verplichtingenkant opgenomen. Het resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- een tegenvaller aan de verplichtingenkant van f 0,4 miljard, omdat de gerealiseerde loondrift over zowel 1998 als 1999 hoger is dan de loondrift die vorig jaar is vastgesteld over 1998 en de geraamde loondrift over 1999 op basis van de MEV-cijfers (0,92%).
- een verhoging van de voorziening opgebouwde rechten van f 0,2 miljard, omdat de aanpassing in het pensioenreglement inzake de halvering van de overlijdensuitkering is teruggedraaid. Vorig jaar veroorzaakte deze halvering een vrijval van f 0,2 miljard.
- de vrijval van de vorig jaar voorzichtigheidshalve bijgeschatte waarde-overnames van f 0,4 miljard.
- de overige f 0,5 miljard betreft administratieve correcties.

Premiestelling

OP/NP

In het financieringsstelsel van ABP, het zogeheten synthesesemodel wordt, om de verplichtingen OP/NP ook in de toekomst veilig te kunnen stellen, gestreefd naar een dekkingsgraad van 110% van de opgebouwde rechten, contant gemaakt tegen 4%. De wijze waarop dat plaatsvindt bewerkstelligt dat de feitelijke dekkingsgraad (beschikbaar vermogen na aftrek van de herwaarderingsreserve zakelijke waarden gedeeld door de voorziening opgebouwde rechten) zich telkens weer in de richting van die 110% beweegt. Dit wordt gerealiseerd door middel van verhogingen dan wel verlagingen van de lange termijn premie. Het mitigeringstraject voor de premie OP/NP, ingezet bij de privatisering van ABP, is afgesloten. Werkgevers en werknemers betalen nu de volle premie. Voor het jaar 2001 is de premie OP/NP vastgesteld op 11,2% (2000: 13,2%). Het werkgeversdeel is 8,4%; het werknemersdeel 2,8%.

Reparatie ANW-hiaten

De sociale partners hebben de tijdelijke reparatie van de belangrijkste inkomensgevolgen van de invoering van de nieuwe Algemene Nabestaanden Wet (ANW) per 1 juli 1996 omgezet in een structurele regeling, die ook voorziet in de compensatie van een eventuele korting voortvloeiend uit de inkomensvoet. Dit vergt in 2001 een premie van 0,6% (2000: 0,4%), gerekend over dezelfde premiegrondslag als die van de OP/NP-regeling. Het werkgeversdeel is 0,15%; het werknemersdeel 0,45%.

IP/HPT

De premie IP/HPT stijgt in de richting van de evenwichtspremie van ca. 2,0%. De premie van 1,6% in 2000 is in 2001 verhoogd naar 1,8%. Het werkgeversdeel is 1,35%; het werknemersdeel 0,45%.

FPU

Tot en met het jaar 2000 werd geen werkgevers- of werknemerspremie geheven voor de opbouw van de FPU binnen ABP. De financiering geschiedde tot die tijd uit de daartoe gevormde reductievoorziening FPU. In de periode 2001-2004 wordt echter fasegewijs overgegaan tot het heffen van de benodigde premie. Afgesproken is dat van 2001 t/m 2003 de premie voor 25, 50 respectievelijk 75 procent geheven gaat worden en met ingang van 2004 geheel. De volledige premie 2001 bedraagt 2,4% van het salaris. Het werkgeversdeel en het werknemersdeel zijn elk 1,2%.

Solvabiliteit en rekenrente

De verplichtingen, die het pensioenfonds is aangegaan moeten op ieder moment voldoende gedekt zijn door bezittingen. De dekkingsgraad – zoals in dit verslag gepresenteerd – bedraagt op de balansdatum 31 december 2000 116,9%. De norm is 110%. De beoordeling van de fondspositie is gebaseerd op een bestendige boekhoudkundige onderbouwing met een 'vaste' rekenrente van 4%. Hier kleven echter twee nadelen aan. In de eerste plaats gaat het om een momentopname – per balansdatum – die nog niet veel zegt over wat er gedurende het jaar of in de toekomst kan gebeuren. In de tweede plaats kan de actuele marktrente reden geven voor een nadere beoordeling van de 'vaste' rekenrente. In het hierna volgende wordt deze factor nader beschouwd.

De waardering van de verplichtingen wordt in ons verslag gebaseerd op een 'vaste' rekenrente van 4%. Deze factor wordt gebruikt om de toekomstige uitkeringen contant te maken. Hierdoor worden deze verplichtingen in één getal uitgedrukt, namelijk de waarde van de verplichtingen. Als de disconteringsfactor op grond van marktcondities kleiner is dan 4% stijgt de waarde van de verplichtingen navenant. Dit heeft een negatief effect op de solvabiliteit. De marktconforme rekenrente is ultimo 2000 inderdaad lager dan 4%, te weten 3,5%.

Hoe komen we aan die 3,5%? Gezien het reële karakter van pensioentoezeggingen dient bij een marktconforme waardering gerekend te worden met de reële Nederlandse rente. In Nederland wordt dit type vermogenstitels echter niet verhandeld, maar de reële rente kan wel afgeleid worden van de rente op Franse indexeringen. Ultimo 2000 is deze rente 3,5%.

De invloed van het toepassen van een marktconforme, en derhalve variabele rekenrente is in onderstaande tabel weergegeven.

(in f miljard)	Vaste rekenrente		Marktconforme rekenrente	
	2000	1999	2000	1999
Rekenrente	4%	4%	3,5%	3,5%
Verplichtingen	248	230	273	254
Vermogen (actuele waarde)	334	329	334	329
Herwaarderingsreserve resp. weerstandsvermogen	38	43	51	55
Stille reserve vastrentende waarden	7	7	-	-
Beschikbaar vermogen	289	279	283	274
Dekkingsgraad resp. toereikendheidstoets	117%	122%	104%	108%

De waarde van de verplichtingen ultimo 2000 tegen marktconforme rekenrente is met f 19 miljard gestegen tot f 273 miljard. De verplichtingen berekend tegen 4% zijn in 2000 gegroeid met f 18 miljard tot f 248 miljard.

In de kolommen marktconforme rekenrente wordt aangesloten bij de toereikendheidstoets van de externe actuaire, Watson Wyatt Brans & Co. Concreet betekent dit het volgende:

- bij het beoordelen van de toereikendheid is rekening gehouden met voortzetting van de trend dat verzekerden gemiddeld steeds ouder worden (langlevensrisico). Hiertoe zijn de verplichtingen verhoogd met f 4,6 miljard (1999: f 4,1 miljard);
- bij actuele waardering dient een weerstandsvermogen aanwezig te zijn van 35% van de zakelijke waarden, en wel over de hoogste koersen ooit op 31 december van enig jaar gemeten. Dit waren de koersen ultimo 1999. In de praktijk betekent dit een weerstandsvermogen van 32% van de zakelijke waarden ultimo 2000. Bij de marktwaarde van f 160 miljard is het gewenste weerstandsvermogen derhalve f 51 miljard (1999: f 55 miljard).

Bij de waardering van de assets tegen actuele waarde wordt het aanhouden van herwaarderingsreserves voor vastrentende waarden niet nodig geacht, gezien de relatief geringe risico's.

In de tabel zijn in de kolommen vaste rekenrente de stille reserves op vastrentende waarden meegenomen. In de balans zijn vastrentende waarden op aflossingswaarde gewaardeerd. De marktwaarde kan daarvan afwijken.

Conclusie uit het voorgaande is dat onder de huidige marktomstandigheden de solvabiliteit van het fonds toereikend is, althans voor de korte termijn. Voor de middellange termijn is hij echter aan de magere kant. Bij de huidige beleggingsmix is een marktconforme dekkingsgraad van 130% wenselijk (is nu 122%). Bij de door het fonds beoogde beleggingsmix van 60% zakelijke waarden en 40% vastrentende waarden dient deze norm te worden verhoogd naar 140%, eventueel via een geleidelijk groeipad.

Jaarrekening

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

ABP rapporteert op drie niveau's.

In de balans van het pensioenfonds, geconsolideerd met de beleggingsdochters (opgenomen op de bladzijden 13 t/m 26) wordt het verschil tussen het beschikbaar vermogen (aanwezig vermogen verminderd met de herwaarderingsreserve zakelijke waarden) en de voorziening opgebouwde rechten aangeduid als marge. Bij de berekening van de dekkinggraad wordt de herwaarderingsreserve dus niet meegenomen. Deze reserve, die een plafond kent van de som van 30% van de actuele waarde van de aandelen en 15% van de actuele waarde van onroerend goed (exclusief financiële lease), wordt noodzakelijk geacht voor het opvangen van waardefluctuaties in de beleggingen in zakelijke waarden.

Geconsolideerd zijn dus de beleggingsdochters. Strategische dochters zijn in deze balans opgenomen als deelneming en verantwoord als onderdeel van de post aandelen.

Behoudens de post onroerend goed en netto vlottend actief wijken de cijfers voor en na consolidatie niet of nauwelijks van elkaar af. Uit dien hoofde is conform art. 402 Boek 2 BW volstaan met het bij de overige toelichtingen opnemen van een enkelvoudige balans en een staat van baten en lasten (opgenomen op bladzijde 28).

Tenslotte is in de rubriek overige toelichtingen een balans en een staat van baten en lasten geconsolideerd met beleggingsdochters en strategische dochters opgenomen (opgenomen op de bladzijden 29 t/m 31). Activa, passiva en resultaat van deze dochters zijn daar dus volledig geconsolideerd. Onderlinge financiële verhoudingen zijn hierbij uiteraard geëlimineerd. In de balans en de staat van baten en lasten zijn geconsolideerd: NIB Capital NV, ABP Verzekeringsgroep NV, USZO Diensten BV, Centrum Maatwerk Administraties BV, BSA Schaderegeling BV, ABP Financial Services NV en Stichting Bewaring ABP Beleggingsfondsen II.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden de beleggingsgroepsmaatschappijen opgenomen met toepassing van de integrale methode van consolideren. De financiële gegevens van door ABP of groepsmaatschappijen aangegane joint-ventures worden geconsolideerd naar evenredigheid van het gehouden belang. De cijfers van de dochters zijn geconsolideerd op basis van concept jaarverslagen van deze dochters. Hun definitieve jaarverslagen kunnen hiervan afwijken. Eventuele verschillen zullen worden verwerkt in ons jaarverslag 2001.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta

De activa en passiva in vreemde valuta en de ter dekking van het valutarisico afgesloten transacties worden omgerekend in guldens tegen de koersen per balansdatum. De hieruit voortvloeiende omrekeningsverschillen worden verantwoord in de post beleggingsresultaat.

Baten en lasten in vreemde valuta worden omgerekend in guldens tegen de koersen per transactiedatum.

De verschillen tussen de transactiekoers en de koers van afwikkeling worden opgenomen in het beleggingsresultaat. De voor omrekening gehanteerde koersen zijn de WM-fixingkoersen 16.00 uur Lontentijd, zoals gepubliceerd via Reuters.

Waarderingsgrondslagen

Vastrentende waarden

Onderhandse leningen, hypothecaire leningen en obligaties worden gewaardeerd tegen de aflossingswaarde gecorrigeerd voor nog niet vrijgevallen agio/disagio, en bijbehorende vorderingen, schulden, transitoria en liquide middelen. Gerealiseerd agio/disagio wordt toegerekend aan het beleggingsresultaat. De klimleningen worden gewaardeerd inclusief geactiveerde rente en de spaarhypotheken onder aftrek van het opgebouwde spaarkapitaal.

Waar nodig wordt rekening gehouden met een, op basis van een beoordeling van de volwaardigheid, noodzakelijk geachte waardecorrectie.

Zakelijke waarden

De beleggingen in zakelijke waarden – zijnde aandelen, converteerbare obligaties, direct (eigendom) en indirect onroerend goed (participaties)– worden gewaardeerd tegen de actuele waarde en bijbehorende vorderingen, schulden, transitoria en liquide middelen. Indien geen beursnotering of taxatiewaarde voorhanden is, wordt de actuele waarde bij benadering bepaald, danwel de netto vermogenswaarde genomen. Eventueel bij de verwerving betaalde goodwill wordt geactiveerd en in 20 jaar afgeschreven.

Bij aandelen van startende ondernemingen vindt, gedurende de periode waarin aanloopverliezen worden verwacht, waardering plaats tegen tenminste het ingebrachte kapitaal. Na deze periode wordt overgegaan op de actuele waarde.

Vorderingen uit hoofde van financiële lease onroerend goed worden verantwoord als beleggingen in onroerend goed en gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige termijnen, waarbij de contractueel overeengekomen rentevoet geldt als disconteringsfactor.

Waar nodig wordt rekening gehouden met een, op basis van een beoordeling van de volwaardigheid, noodzakelijk geachte waardecorrectie.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die worden gebruikt voor het beheersen van beleggingsrisico's en het realiseren van de strategische beleggingsmix. Informatie omtrent de (off balance) derivatenposities ultimo jaar is opgenomen bij de toelichting van de betreffende activa.

Netto vlottend actief

Vlottende activa van materiële aard worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen berekend over de geschatte economische levensduur. Bedrijfsgebouwen voor eigen gebruik worden gewaardeerd tegen taxatiewaarde in verhuurde staat. Op deze bedrijfsgebouwen vinden geen jaarlijkse afschrijvingen plaats. Niet aan beleggingsportefeuilles toewijsbare vorderingen, kortlopende schulden, transitoria en liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde, evenals de overlopende rente vastrentende waarden.

Herwaarderingsreserve

De in de staat van baten en lasten verantwoorde positieve waarde-ontwikkelingen van zakelijke waarden worden bij de resultaatverdeling toegevoegd aan de herwaarderingsreserve zakelijke waarden. Deze reserve wordt aangelegd om negatieve waardefluctuaties op te kunnen vangen. De gewenste omvang is gelijk aan de som van 30% van de actuele waarde van de aandelen en 15% van de actuele waarde van het onroerend goed. Zodra de herwaarderingsreserve deze gewenste omvang te boven gaat wordt het meerdere toegevoegd aan de marge. Zodra de herwaarderingsreserve is uitgeput worden verdere negatieve waarde-ontwikkelingen onttrokken aan de marge.

Voorziening opgebouwde rechten

De voorziening opgebouwde rechten wordt bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen voor de onderscheiden pensioensoorten, rekening houdend met daarvoor benodigde excassokosten en uitsluitend voor de tot en met ultimo boekjaar opgebouwde (tijdsevenredige) rechten van de dan aanwezige deelgerechtigden. De berekeningen zijn gebaseerd op actuariële grondslagen ontleend aan waarnemingen op het eigen deelgerechtigdenbestand, onder meer sterftekansen en partnerfrequenties. De in de berekeningen gehanteerde rekenrente is 4%. De actuariële grondslagen worden iedere twee jaar geactualiseerd en in de tussentijd jaarlijks geëvalueerd.

Marge

De marge wordt gevoed vanuit de resultaatverdeling. Bij deze verdeling geniet, voor wat betreft de beleggingsresultaten uit waarde-ontwikkelingen, de toevoeging aan de herwaarderingsreserve zakelijke waarden (tot aan het gewenste maximum) voorrang boven toevoeging aan de marge.

Staat van baten en lasten

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten vloeien merendeels voort uit de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Beleggingsopbrengsten, premies, uitkeringen, reserve-overdrachten en kosten zijn opgenomen tegen nominale waarde en toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst en aanwending van kasmiddelen. De kasstromen zijn gerubriceerd naar kasstromen uit financieringsactiviteiten en operationele activiteiten. Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Alle posten in het kasstroomoverzicht zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

(× f miljoen)

31-12-2000

31-12-1999

Geconsolideerde financiële overzichten**Balans, geconsolideerd met beleggingsdochters**

Heerlen, april 2001

Aanwezig vermogen (1)

Vastrentende waarden (2)

158.397

165.490

Zakelijke waarden (3)

159.705

158.243

Netto vlottend actief (4)

8.996

- 1.710

327.098**322.023**

Herwaarderingsreserve zakelijke waarden (5)

- 38.538**- 43.123****Beschikbaar vermogen****288.560****278.900****Voorziening opgebouwde rechten (6)**

Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen

237.296

220.995

Invaliditeitspensioen en herplaatsingstoelage

5.781

5.620

Flexibel pensioen en uittreden

4.503

3.094

247.580**229.709****Marge (7)****40.980****49.191**

	(× f miljoen)	2000	1999
Staat van baten en lasten, geconsolideerd met beleggingsdochters			
Heerlen, april 2001			
Beleggingsresultaten, rekenrentedeel (8)		7.906	8.725
Benodigde rekenrente (12)		- 9.138	- 8.725
		- 1.232	-
Beleggingsresultaten, excedent (8)		-	37.983
Effect indexatie en loondrift (12)		- 9.890	- 5.985
		- 9.890	31.998
Premiebaten (9)		6.897	6.413
Pensioenopbouw (12)		- 7.720	- 7.383
		- 823	- 970
Werkelijke uitkeringen (10)		- 9.408	- 8.985
Verwachte uitkeringen (12)		8.942	8.900
		- 466	- 85
Actualisering grondslagen (12)		- 615	- 1.337
Werkelijke kosten/overige mutaties (11)		- 320	- 664
Verwachte kosten/overige mutaties (12)		550	3.209
		230	2.545
Fondsresultaat		- 12.796	32.151
Verdeling fondsresultaat			
Dotatie herwaarderingsreserve zakelijke waarden		- 4.585	14.588
Dotatie marge		- 8.211	17.563

(x f miljoen)

2000

1999

Kasstroomoverzicht, geconsolideerd met beleggingsdochters

Heerlen, april 2001

Beginstand liquide middelen exclusief kortgeldpositie

- 681

0

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

Inkomsten

Uit beleggingen/derivaten

9.828

8.868

Premies

5.531

4.898

Reserve-overnames

749

492

16.108**14.258**

Uitgaven

Uitkeringen

- 9.408

- 8.985

Reserve-overdrachten

- 819

- 774

- 10.227**- 9.759**

Mutatie liquide middelen uit financieringsactiviteiten

5.881

4.499

Kasstroom uit operationele activiteiten

Inkomsten

Aflossingen/verkoop vastrentende waarden

153.547

177.686

Verkoop zakelijke waarden

70.347

40.340

Aflossingen kortgeld u/g

129.424

62.428

Opgenomen kortgeld o/g

100.516

108.428

453.834**388.882**

Uitgaven

Verstrekingen/aankopen vastrentende waarden

- 144.877

- 168.606

Aankopen zakelijke waarden

- 74.055

- 61.025

Verstrekingen kortgeld u/g

- 132.820

- 62.374

Aflossingen kortgeld o/g

- 99.687

- 108.704

Saldo mutaties werkkapitaal

- 7.475

6.855

Kosten

- 171

- 208

- 459.085**- 394.062**

Mutatie liquide middelen uit operationele activiteiten

- 5.251

- 5.180

Totaal inkomsten

469.942

403.140

Totaal uitgaven

- 469.312

- 403.821

Mutatie liquide middelen (totaal)**630****- 681**

Eindstand liquide middelen exclusief kortgeldpositie

- 51

- 681

(x f miljoen)

31-12-2000

31-12-1999

Toelichting op de geconsolideerde financiële overzichten**Toelichting op de balans, geconsolideerd met beleggingsdochters****Aanwezig vermogen (1)****327.098****322.023****Beleggingen****318.102****323.733**

Algemeen

Van de totale beleggingen ad f 318,1 miljard (1999: f 323,7) is f 210,8 miljard (1999 f 187,2) belegd in het buitenland. De valutarisico's zijn gedeeltelijk afgedekt door middel van valutatermijncontracten en cross currency swaps. Voor de portefeuille als geheel staan ultimo 2000 de volgende rechten en verplichtingen in de vorm van derivaten uit:

Valutatermijncontracten	gekocht	verkocht
Contractuele waarde	7.741	64.042
Actuele waarde	7.886	60.463

Cross currency swaps	verkocht
Contractuele waarde	20.543
Actuele waarde	20.613

ABP beoordeelt de risico's van de derivatenpositie in samenhang met de positie van de onderlinge beleggingscategorieën. Deze integrale exposure past binnen de vastgestelde risicokaders, zowel in totaal als per afzonderlijke beleggingsportefeuille. Door diversificatie-effecten kan het totaalrisico een stuk lager zijn dan de som van de risico's per tijdklassen opgeteld. Onderstaande tabel geeft inzicht in de risicopositie van de derivaten:

Portfolio value at risk	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	totaal
Cross currency swaps	4.359	6	26	4.367
Interest rate swaps	206	213	199	184
Valutatermijncontracten	9.242	0	0	9.242

Vastrentende waarden (2)**158.397****165.490**

Vastrentende waarden betreffen onderhandse leningen, obligaties, pand- en spaarbrieven en hypothecaire leningen. Het verloop van de vastrentende waarden is als volgt geweest:

Verloop vastrentende waarden	Onderhandse leningen	Obligaties	Hypothecaire leningen	Totaal	Totaal
Beginstand	54.022	90.298	21.170	165.490	170.747
Verstrekkings/aankopen	1.953	140.623	2.301	144.877	168.606
Aflossingen/uitlatingen/overige	- 20.062	- 130.362	- 1.546	- 151.970	- 173.863
Eindstand	35.913	100.559	21.925	158.397	165.490

(x f miljoen)

31-12-2000

31-12-1999

In de post vastrentende waarden is f 1,0 miljard aan High Yield Credits begrepen.

Een gedeelte van de portefeuille vastrentende waarden staat niet ter vrije beschikking. Dit omdat bij De Nederlandsche Bank een intraday-kredietfaciliteit is aangegaan van f 1,5 miljard. De bijbehorende zekerheidsverschaffing ultimo 2000 bedraagt f 1,8 miljard.

Voor een gedeelte van de op de balans opgenomen obligatieportefeuille berust de juridische eigendom als gevolg van securities lending bij derden. Het betreft in bruikleen gegeven obligaties tot een bedrag van f 5,2 miljard. De bedongen vergoeding is verantwoord in de post beleggingsresultaten. ABP blijft economisch eigenaar van deze obligaties. Bij deze bruikleenovereenkomsten verlangt ABP adequate zekerheden van de tegenpartijen.

Het totaalbedrag van de nog niet geamortiseerde agio/disagio bedraagt ultimo 2000 f 1,0 miljard (1999: f 1,6 miljard).

ABP beschikt over een collateral fonds om bij lopende derivatentransacties onderpand te kunnen uitwisselen. Per balansdatum is de totale waarde van het collateral fonds f 4,6 miljard. Hiervan is f 1,5 miljard aan derden verpand. Het restant wordt als buffer aangehouden voor het geval er een mismatch optreedt.

De actuele waarde, gedefinieerd als de marktwaarde inclusief overlopende rente en bijbehorende voorde-
ringen, schulden en liquide middelen bedraagt ultimo 2000 voor de portefeuille vastrentende waarden
f 167,7 miljard (1999: f 172,6 miljard). Dit bedrag is als volgt te specificeren: onderhandse leningen
f 41,1 miljard (1999: f 61,1 miljard), obligaties f 103,0 miljard (1999: f 90,5 miljard) en hypothecaire
leningen f 23,6 miljard (1999: f 21,0 miljard).

Voor een juiste beoordeling van het verschil tussen actuele waarde en de aflossingswaarde is het nood-
zakelijk ook de actuele waarde van de verplichtingen in de beschouwing te betrekken. Ook de verplich-
tingen zijn immers gevoelig voor rentefluctuaties, gezien de duration zelfs in sterkere mate. De gemiddelde
duration van de vastrentende waarden is ongeveer 5 jaar; die van de verplichtingen ongeveer 17 jaar.

Niet uit de balans blijken verplichtingen:

Per balansdatum staan offertes voor het verstrekken van hypothecaire leningen uit tot een bedrag van
f 1,1 miljard en aan verplichtingen tot het verstrekken van obligaties f 0,1 miljard.

Derivatenpositie vastrentende waarden

Ultimo 2000 staan de volgende rechten en verplichtingen uit hoofde van derivaten open:

- interest rate swaps (onderliggende waarde van f 75,5 miljard) met een marktwaarde van +/- f 0,8 miljard.
- Interest rate swaps worden door ABP gebruikt in het kader van de beheersing van het renterisico bij beleg-
gingen in vastrentende waarden. Bij dit instrument worden uitsluitend rentestromen uitgewisseld.

• futures	gekocht	verkocht
Contractuele waarde	2.366	424
Actuele waarde	2.390	435

(x f miljoen)				31-12-2000	31-12-1999
Futures worden door ABP gebruikt in het kader van het handhaven dan wel corrigeren van de totale exposure op assetniveau naar de gewenste exposure, danwel de gewenste verdeling van de effectenportefeuille over de landen waarin wordt belegd. • Credit default swaps met een onderliggende waarde van f 1,2 miljard. Credit defaults swaps kunnen worden beschreven als de betaling van een fee door de ene partij, in ruil voor een uitkering door de andere partij zodra zich een tevoren gedefinieerd risico voordoet. De grootte van de uitkering is normaal gesproken gekoppeld aan de daling van de marktwaarde van de onderliggende waarde als gevolg van het credit event.					
Zakelijke waarden (3)				159.705	158.243
Zakelijke waarden betreffen aandelen, converteerbare obligaties en beleggingen in onroerend goed, inclusief bijbehorende vorderingen, schulden en liquide middelen en – voor zover van toepassing – geactiveerde goodwill. De wijziging van de actuele waarde, zijnde beurswaarde casu quo marktwaarde in verhuurde staat, is als volgt verlopen:					
Verloop zakelijke waarden	Aandelen	Onroerend goed eigendom	Onroerend goed participaties	Totaal	Totaal
Actuele waarde primo	130.634	14.902	12.707	158.243	102.449
Aankopen	69.359	571	4.125	74.055	61.025
Verkopen/aflossingen	- 66.060	- 2.672	- 162	- 68.894	- 40.078
Waarde-ontwikkeling	- 6.464	1.061	1.704	- 3.699	34.847
Actuele waarde ultimo	127.469	13.862	18.374	159.705	158.243
In de post aandelen zijn begrepen beleggingen in private equity voor f 4,9 miljard (ultimo 1999: f 1,7 miljard), alsmede de niet geconsolideerde strategische dochters NIB Capital NV voor f 3,2 miljard, inclusief betaalde goodwill ad f 0,3 miljard en opwaardering naar marktconforme waardering ad f 0,2 miljard (1999: f 2,6 miljard), ABP Verzekeringsgroep NV ad f 93,7 miljoen (1999: f 59,5 miljoen) en overige strategische dochters f 34 miljoen (1999: f 30 miljoen). Het aandeel van de interne taxaties van het onroerend goed in eigendom bedraagt ± 40%. De ouderdom van de externe taxaties is < één jaar. Niet uit de balans blijvende verplichtingen: Voor een gedeelte van de op de balans opgenomen aandelenportefeuille berust de juridische eigendom als gevolg van securities lending bij derden. Het betreft in bruikleen gegeven aandelen tot een bedrag van f 11,6 miljard (ultimo 1999: f 5,2 miljard). De bedongen vergoeding is verantwoord in de post beleggingsresultaten. ABP blijft economisch eigenaar van deze aandelen. Bij deze bruikleenovereenkomsten verlangt ABP adequate zekerheden van de tegenpartijen.					

(x f miljoen)

31-12-2000

31-12-1999

Voor beleggingen in onroerend goed zijn per balansdatum verplichtingen aangegaan tot een bedrag van f 1,1 miljard.

Ook zijn terzake van beleggingen in private equity verplichtingen aangegaan om desgevraagd stortingen te verrichten. Per balansdatum bedragen deze potentiële verplichtingen aan nog niet opgevraagde stortingen f 3,5 miljard.

Derivatenpositie zakelijke waarden

Ultimo 2000 zijn de volgende rechten en verplichtingen in de vorm van derivaten aangegaan:

Indexfutures	gekocht	verkocht
Contractuele waarde	5.038	637
Actuele waarde	4.988	628

Deze transacties worden door ABP gebruikt in het kader van het handhaven dan wel corrigeren van de totale exposure op assetniveau naar de gewenste exposure, danwel de gewenste verdeling van de effectenportefeuille over de landen waarin wordt belegd.

Netto vlottend actief (4)

Het netto vlottend actief bestaat uit – niet aan beleggingen toewijsbare – vlottende activa, vlottende passiva en voorzieningen, alsmede overlopende rente vastrentende waarden. Gelet op de aard van een pensioenfonds zijn de bedrijfsgebouwen in eigen gebruik en overige materiële activa opgenomen in de post materieel actief. Het minderheidsbelang van derden in deelnemingen waarvan ABP een meerderheidsbelang heeft, is opgenomen in de post schulden en overlopende posten.

8.996

– 1.710

Vlottende activa	11.040	5.561
Vorderingen en overlopende posten	7.356	5.076
Vorderingen op werkgevers	357	446
Materieel actief	175	166
Liquide middelen, inclusief kortgeldpositie	3.152	– 127

In de post vorderingen en overlopende posten zijn per saldo begrepen ongerealiseerde positieve valutatermijnresultaten van nog niet geëxpireerde contracten ad f 3,3 miljard.

Per balansdatum staan aan verplichtingen uit hoofde van lopende huurcontracten nog open f 64,6 miljoen.

Derivatenpositie liquide middelen

Ultimo 2000 staan voor f 1,7 miljard gekochte forward rate agreements (fra's) en voor f 0,6 miljard verkochte fra's open. Deze instrumenten worden gebruikt om renteposities in te nemen. Het ongerealiseerd resultaat ultimo 2000 bedraagt per saldo -/- f 1,5 miljoen.

	(× f miljoen)	31-12-2000	31-12-1999
Vlottende passiva		-1.913	- 5.527
Schulden en overlopende posten		-1.282	- 5.010
Leningen		- 631	- 517
Voorzieningen		- 131	- 1.744
Mitigeringsvoorziening OP/NP en VUT		0	- 278
Reductievoorziening FPU		0	- 1.171
Overige voorzieningen		- 131	- 295

De mitigeringsvoorziening OP/NP en VUT had betrekking op de verplichtingen die voortvloeiden uit de wet financiële voorzieningen privatisering ABP (FVP/ABP). Daarin was geregeld de mitigering van het werkgeversaandeel in de premie OP/NP en het werknemersaandeel in de door de Stichting VUT-fonds te incasseren VUT-premie, beide tot en met het jaar 2000.

Eenzelfde soort voorziening voortvloeiend uit de regeling FPU, was opgenomen voor de opbouwpremie voor flexibel pensioen en uittreden.

Na 2000 zullen in principe de volle premies worden geheven. Alleen voor de FPU zal dit gefaseerd gebeuren: 25% in 2001, 50% in 2002, 75% in 2003 en vervolgens de volle premie na 2003. De premiekortingen zullen in die jaren rechtstreeks op het resultaat drukken. De voorzieningen zijn nu, conform planning, volledig uitgeput.

De overige voorzieningen ad f 0,1 miljard betreffen een voorziening voor het project Euro en een voorziening voor wachtgelden.

Herwaarderingsreserve zakelijke waarden (5)	38.538	43.123
--	---------------	---------------

Het verloop van de herwaarderingsreserve zakelijke waarden is als volgt geweest:

Beginstand	43.123	28.535
Mutatie	- 4.585	14.588
Eindstand	38.538	43.123

In 2000 is een bedrag ad f 4,6 miljard onttrokken aan de herwaarderingsreserve vanwege negatieve waardeontwikkeling van de portefeuille, alsmede resultaten op verkopen en derivaten van zakelijke waarden (1999: toevoeging + f 14,6 miljard). Daarmee heeft deze niet meer het niveau van het gewenste maximum, zijnde de som van 30% van de actuele waarde van de aandelen en 15% van de actuele waarde van het onroerend goed (exclusief financiële lease). Uitgedrukt in geld is dit een gewenste omvang van f 42,9 miljard.

Voorziening opgebouwde rechten (6)	247.580	229.709
---	----------------	----------------

Het recht op pensioenaanspraken is vastgelegd in het pensioenreglement en is gerelateerd aan dienstja-

			(× f miljoen)	31-12-2000	31-12-1999
ren, eindloon, franchise en indexaties tot balansdatum; de wijze van financiering is statutair vastgelegd en geschiedt volgens het zogenoemde synthesepremiemodel. Een en ander is conform voorschrift van de Pensioen- en Verzekeringskamer vastgelegd in de actuair bedrijfstechnische nota (ABTN).					
De voorziening opgebouwde rechten op basis van een rekenrente van 4% is als volgt samengesteld:					
	OP/NP	IP/HPT	FPU	Totaal	Totaal
Actieven	97.854		4.236	102.090	92.643
VUT-ers	3.511			3.511	5.741
FPU-ers	12.410		120	12.530	6.596
Wachtgelders	7.461		21	7.482	7.227
Slapers	10.555		126	10.681	10.134
Invaliden	10.448	5.781		16.229	17.952
Gepensioneerden	63.159			63.159	59.507
Nabestaanden	22.796			22.796	21.571
Voorziening toeslagen	7.302			7.302	7.223
Voorziening trendsterfte	1.800			1.800	1.115
	237.296	5.781	4.503	247.580	229.709
De voorziening toeslagen heeft betrekking op de in artikel 18 van het pensioenreglement genoemde overgangstoeslagen. Deze toeslagen maken onderdeel uit van de in het kader van de privatisering uitgevoerde neutrale omrekeningsoperatie van ABP-wet naar ABP-pensioenreglement voor alle (toekomstige) pensioengerechtigden.					
De gehanteerde grondslagen (hoofdzakelijk sterftekansen en partnerfrequenties) zijn vastgesteld in het grondslagenonderzoek uitgevoerd in 1999, betrekking hebbend op de waarnemingsjaren tot en met 1997. Voor de excassokosten wordt een opslagpercentage gehanteerd op de pensioenverplichtingen. Deze opslag bedraagt 1,55%. De incassokosten worden gedekt uit een opslag die is begrepen in de premies. Deze opslag bedraagt 0,3%-punt.					
Marge (7)				40.980	49.191
De marge is het verschil tussen het beschikbaar vermogen en de voorziening opgebouwde rechten. Het verloop van de marge is als volgt:					
Beginstand				49.191	31.628
Mutatie				- 8.211	17.563
Eindstand				40.980	49.191
Na compensatie van de negatieve waardeontwikkeling van de beleggingen in zakelijke waarden ad f 4,6 miljard is het restant van het negatieve fondsresultaat, zijnde f 8,2 miljard, ten laste van de marge gebracht. Dit laatste heeft een verlagend effect op de dekkingsgraad.					

Toelichting op de staat van baten en lasten, geconsolideerd met beleggingsdochters

Onderstaand geven wij een toelichting op de mutaties in het aanwezig vermogen en vervolgens op de mutaties in de voorziening opgebouwde rechten. Dit is een andere volgorde dan in de staat van baten en lasten, doch makkelijker leesbaar.

Mutaties aanwezig vermogen (8 t/m 11)

5.075

43.472

Beleggingsresultaten (8)

7.906

46.708

De beleggingsresultaten zijn als volgt te specificeren:

Resultaat vastrentende waarden	Onderhandse leningen	Obligaties	Hypothecaire leningen	Totaal	Totaal
direct	3.650	5.065	1.604	10.319	11.929
indirect	- 1.619	152	10	- 1.457	2.339
	2.031	5.217	1.614	8.862	14.268
kosten				- 117	- 88
Netto resultaat vastrentende waarden				8.745	14.180

Het resultaat vastrentende waarden is t.o.v. 1999 door twee factoren beïnvloed: enerzijds waren er lagere rente-opbrengsten vanwege een afnemende portefeuille, terwijl er anderzijds vanwege de sturing op de duration van de portefeuille swapcontracten zijn beëindigd met een negatief resultaat als gevolg. De waardeverandering van de portefeuille op actuele basis is echter niet in deze resultaten opgenomen.

De kosten betreffen zowel zakelijke kosten als de kosten van het eigen beleggingsbedrijf. De kosten zijn gestegen wegens upgradering van de organisatie en systemen in onze buitenlandse vestiging.

Resultaat zakelijke waarden	Aandelen	Onroerend goed eigendom	Onroerend goed participaties	Totaal	Totaal
direct	1.976	746	1.051	3.773	3.426
indirect	- 7.926	1.338	2.003	- 4.585	29.415
	- 5.950	2.084	3.054	- 812	32.841
kosten				- 154	- 114
Netto resultaat zakelijke waarden				- 966	32.727

(x f miljoen)				2000	1999
In tegenstelling tot voorgaande jaren is 2000 voor aandelen geen goed jaar geweest. De koersen daalden gemiddeld met 4%.					
De kosten betreffen zowel zakelijke kosten als de kosten van het eigen beleggingsbedrijf. De kosten zijn gestegen door hogere kosten van datavendors en meer marktconforme beheersfee's.					
Overige beleggingsresultaten				127	- 199
De post overige beleggingsresultaten bevat met name nagekomen baten en lasten voorgaande jaren.					
Premiebatens (9)				6.897	6.413
Premies naar categorie	OP/NP	IP/HPT	FPU	Totaal	Totaal
werkgeversdeel	3.551	431	-	3.982	3.504
werknemersdeel	1.365	142	42	1.549	1.394
vrijval uit voorziening	146	-	1.220	1.366	1.515
totaal	5.062	573	1.262	6.897	6.413
premiegrondslag	38.331	35.887	n.v.t.		
premiepercentage	13,2	1,6/1,35	2,0		
premiepercentage reparatie ANW	0,4	-	-		
aantal verzekerden	1.046.000	935.000	935.000		
aantal aangesloten werkgevers				5.421	5.596
Het premiebedrag OP/NP is gelijk aan de som van de door werkgevers verschuldigde netto premies ad f 4,9 miljard en de vrijval uit de mitigeringsvoorziening OP/NP ad f 0,1 miljard. De premie OP/NP is inclusief premie NP voor militairen.					
De premie FPU heeft betrekking op deelnemers die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid te kiezen voor vrijwillige deelneming, voortzetting, aanvullende voortzetting of aanvullende individuele regeling, zoals die geboden wordt in artikel 16 van ons pensioenreglement.					
Werkelijke Uitkeringen (10)				9.408	8.985
De post uitkeringen omvat ouderdoms- en nabestaandenpensioenen, alsmede invaliditeitspensioenen, herplaatsingstoelagen en uitkeringen flexibel pensioen en uitreden. Deze zijn als volgt te specificeren:					
Uitkeringen naar soort	OP/NP	IP/HPT	FPU	Totaal	Totaal
uitkeringen	8.612	765	31	9.408	8.985
aantal gepensioneerden ultimo	467.000	82.000	41.000		

	(× f miljoen)	2000	1999
Kosten (netto) (11)		201	228
Salarissen en sociale lasten		260	251
Afschrijvingen op 'materieel actief'		28	18
Overige bedrijfskosten		217	280
Af: doorbelasting werkzaamheden voor derden		– 238	– 249
Kosten totaal		267	300
Kosten vermogensbeheer (intern)		– 66	– 72
 Kosten pensioenbeheer		 201	 228

De interne kosten van vermogensbeheer zijn in mindering gebracht op de beleggingsresultaten.

Het gemiddelde personeelsbestand van het pensioenfonds bedraagt:

	2000	1999
in personen	2.218	2.404
in fta's	2.069	2.235

De verdeling van het gemiddeld personeelsbestand is als volgt:

directie en staven	221	230
bedrijfseenheden	830	1.007
dienstverlenende eenheden	1.167	1.167

Bovengenoemde bedragen en aantallen zijn exclusief gedetacheerd personeel en personeel rechtstreeks in dienst van dochters. Gedetacheerd zijn medewerkers naar de volgende eenheden (gemiddelden):

	2000	1999
ABP Verzekeringsgroep NV	233	233
USZO Diensten BV	828	890
BSA Schaderegeling BV	38	31
Centrum Maatwerk Administraties BV	147	-

Overige mutaties (11)	119	436
Oprenting reductievoorziening FPU	49	154
Reserve-overdrachten	819	774
Reserve-overnames	– 749	– 492

	(x f miljoen)	2000	1999
Mutaties voorziening opgebouwde rechten (12)		17.871	11.321
Effect benodigde rekenrente		9.138	8.725
De benodigde rekenrente bedraagt 4% van de voorziening opgebouwde rechten. Deze oprenting dient te worden gedekt uit de behaalde beleggingsresultaten.			
Effect indexatie en loondrift		9.890	5.985
De indexatie wordt bepaald door de ontwikkeling van de overheidssalarissen en de franchise. De loondrift is gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau. Deze lasten dienen in beginsel te worden gedekt uit de behaalde beleggingsresultaten.			
Pensioenopbouw		7.720	7.383
De pensioenopbouw weerspiegelt het effect van één jaar diensttijdtoetelling en backservice als gevolg van promotie op de verplichtingen opgebouwde rechten.			
Verwachte uitkeringen		- 8.942	- 8.900
De post verwachte uitkeringen is vooraf actuair berekend. Deze post valt vrij uit de voorziening opgebouwde rechten en dient ter financiering van de werkelijke uitkeringen. In deze post is tevens begrepen het resultaat op kanssystemen.			
Actualisering grondslagen		615	1.337
De dotatie voor 2000 aan deze voorziening bedraagt f 0,6 miljard. Daarmee is tot de balansdatum geanticipeerd op het volgende grondslagenonderzoek.			
Kosten en overige mutaties		- 550	- 3.209
De belangrijkste componenten van de post overige mutaties zijn de vrijval van de vorig jaar voorzichtigheidshalve bijgeschatte waarde-overnames van f 0,4 miljard en een tegenvaller aan de verplichtingenkant van f 0,4 miljard, omdat de gerealiseerde loondrift over zowel 1998 als 1999 hoger is dan de loondrift die vorig jaar is vastgesteld over 1998 en de geraamde loondrift over 1999. Daarnaast heeft er een verhoging van de voorziening opgebouwde rechten van f 0,2 miljard plaatsgevonden, omdat de aanpassing in het pensioenreglement inzake de halvering van de overlijdensuitkering is teruggedraaid. De overige f 0,5 miljard betreft administratieve correcties.			

Toelichting op het kasstroomoverzicht, geconsolideerd met beleggingsdochters

Bij het kasstroomoverzicht is de directe methode toegepast. Onderstaand geven wij een toelichting op de afwijkingen tussen de mutaties in de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht.

Beleggingsopbrengsten

In het kasstroomoverzicht zijn de waarde-ontwikkelingen van de beleggingen niet meegenomen.

Premies

In het kasstroomoverzicht zijn de onttrekkingen uit de mitigeringsvoorziening OP/NP en de reductievoorziening FPU ad f 1,4 miljard niet meegenomen.

Kosten

Mutaties in voorzieningen en de afschrijvingen op het materieel actief zijn geëlimineerd.

Liquide middelen

De eindstand ad f 0,1 miljard negatief heeft betrekking op kas-, bank- en girosaldi (KBG) behorend tot de net asset value van zakelijke – en vastrentende waarden, alsmede KBG-saldi die niet toerekenbaar zijn aan assets en zijn opgenomen in het netto vlottend actief.

Overige toelichtingen

Vergoedingen

Uit hoofde van de daartoe vastgestelde vergoedingsregeling ontvangen de leden van de Beleggingscommissie, de Raad van Advies en het Bestuur over 2000 een bedrag van f 1,7 miljoen (1999: f 1,2 miljoen); de bezoldiging van de directieraad over 2000 bedraagt f 3,1 miljoen (1999: f 2,8 miljoen); de vergoedingen aan de Raden van Commissarissen van de geconsolideerde beleggingsdochters bedragen over 2000 f 0,2 miljoen (1999: f 0,3 miljoen).

Omzet

De omzet volgens de definitie van de Richtlijn Pensioenfondsen bedraagt over 2000 f 19,6 miljard (1999: f 20,3 miljard).

Overzicht van in de consolidatie betrokken beleggingsdochters

Dochtermaatschappij	Vestigingsplaats	Belang in %	Kernactiviteit
Onroerend goed			
Kantoren Fonds Nederland BV	Maastricht	100	Beleggen in onroerend goed
Winkel Beleggingen Nederland BV	Utrecht	100	Beleggen in onroerend goed
Holding Dutch Residential Fund BV	Maastricht	100	Beleggen in onroerend goed
(NIH) Netherlands International Hotels BV	Heerlen	83	Crownplaza hotel, Amsterdam
USA Holding BV	Rotterdam	100	Houdstermaatschappij van partnerships in • E/R Associates • Rolim Hotel Partners
ABP Investments US, Inc.	Delaware	100	Beheersmaatschappij voor beleggingen in de Verenigde Staten
Beleggingsmij Proprium I BV	Rotterdam	100	Beleggingen in vastgoedfondsen
BRD Vastgoed Holding BV	Heerlen	100	Beheersmaatschappij voor beleggingen in Duitsland
Tooronga LLC	Delaware	100	Beleggingsinstelling in Australië
Hypotheke			
Externe Hypothecaire Beleggingen Heerlen BV	Heerlen	100	Het houden van belangen in dochter-vennootschappen

Een volledige lijst van geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen is gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Maastricht.

	(× f miljoen)	31-12-2000	31-12-1999
Enkelvoudige balans			
Aanwezig vermogen			
Vastrentende waarden		158.397	165.490
Zakelijke waarden		159.032	157.584
Netto vlottend actief		9.669	- 1.051
		327.098	322.023
Herwaarderingsreserve zakelijke waarden		- 38.538	- 43.123
		288.560	278.900
Voorziening opgebouwde rechten			
Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen		237.296	220.995
Invalideitspensioen en herplaatsingstoelage		5.781	5.620
Flexibel pensioen en uittreden		4.503	3.094
		247.580	229.709
Marge		40.980	49.191

Enkelvoudige staat van baten en lasten

	(× f miljoen)	2000	1999
Resultaat deelnemingen (na belasting)		2.496	2.022
Overige baten en lasten		- 15.292	30.129
Fondsresultaat		- 12.796	32.151
Verdeling fondsresultaat			
Dotatie herwaarderingsreserve zakelijke waarden		- 4.585	14.588
Dotatie marge		- 8.211	17.563

Hierna volgt het verloop van de post netto vermogenswaarde deelnemingen. Deze post is begrepen in het onderdeel zakelijke waarden.

	(× f miljoen)	31-12-2000	31-12-1999
Verloop netto vermogenswaarde deelnemingen			
Waarde primo	14.224		
Aankopen	321		
Mutatie goodwill	-14		
Verkopen	-1.225		
Waardeontwikkeling	2.815		
Ontvangen dividend	-2.027		
Waarde ultimo	14.094		
Balans, geconsolideerd met beleggingsdochters en strategische dochters			
Aanwezig vermogen			
Vastrentende waarden		174.979	182.860
Zakelijke waarden		158.702	156.381
Netto vlottend actief		9.912	- 605
Vreemd vermogen lang		- 15.821	- 16.227
		327.772	322.409
Herwaarderingsreserve zakelijke waarden		- 38.538	- 43.123
Beschikbaar vermogen		289.234	279.286
Voorziening opgebouwde rechten			
Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen		237.296	220.995
Invalideitpensioen en herplaatsingstoelage		5.781	5.620
Flexibel pensioen en uittreden		4.503	3.094
Leven- en schadeverplichtingen		674	386
		248.254	230.095
Marge		40.980	49.191

	2000	1999
Staat van baten en lasten, geconsolideerd met beleggingsdochters en strategische dochters		
Beleggingsresultaten, rekenrentedeel	7.916	8.731
Benodigde rekenrente	- 9.162	- 8.731
	- 1.246	-
Beleggingsresultaten, excedent	-	37.972
Effect indexatie en loondrift	- 9.896	- 5.986
	- 9.896	31.986
Premiebaten	7.250	6.681
Pensioenopbouw	- 8.037	- 7.606
	- 787	- 925
Werkelijke uitkeringen	- 9.459	- 9.010
Verwachte uitkeringen	8.997	8.925
	- 462	- 85
Actualisering grondslagen	- 615	- 1.337
Werkelijke kosten/overige mutaties	- 345	- 700
Verwachte kosten/overige mutaties	555	3.212
	210	2.512
Fondsresultaat	- 12.796	32.151
Verdeling fondsresultaat		
Dotatie herwaarderingsreserve zakelijke waarden	- 4.585	14.588
Dotatie marge	- 8.211	17.563

Toelichting op balans en staat van baten en lasten, geconsolideerd met beleggingsdochters en strategische dochters

In de balans en de staat van baten en lasten zijn naast het pensioenfonds en zijn beleggingsdochters ook de strategische dochters geconsolideerd, uiteraard na eliminatie van de onderlinge financiële verhoudingen. Geconsolideerd zijn: NIB Capital NV (50%), ABP Verzekeringsgroep NV, USZO Diensten BV, Centrum Maatwerk Administraties BV, ABP Financial Services NV, Stichting Bewaring Beleggingsfondsen ABP II en BSA Schaderegeling BV.

Uit deze geconsolideerde cijfers blijkt dat de balanspost vastrentende waarden f 16,6 miljard hoger is en de post zakelijke waarden f 1,0 miljard lager. Daar staat tegenover een (nieuwe) post vreemd vermogen lang ad f 15,8 miljard.

Gesegmenteerde informatie

Balans over het jaar 2000 (in f mln)

	Pensioenfondsen	NIB-Capital	Verzekerings- groep	Overige	Eliminaties	Geconsolideerd
Activa						
Beleggingen	318.102	18.044	700	-	- 3.165	333.681
Werkkapitaal	8.996	802	68	34	12	9.912
	327.098	18.846	768	34	- 3.153	343.593
Passiva						
Eigen vermogen	79.518	2.695	94	34	- 2.823	79.518
Leven- en Schade- verplichtingen	247.580	-	674	-	-	248.254
Vreemd vermogen lang	-	16.151	-	-	- 330	15.821
	327.098	18.846	768	34	- 3.153	343.593

Resultatenrekening ultimo 2000 (in f mln)

Baten						
Premies	6.897	-	353	-	-	7.250
Beleggingsopbrengsten	7.906	225	37	- 1	- 251	7.916
Overige baten	-	-	-	189	- 189	-
	14.803	225	390	188	- 440	15.166
Lasten						
Mutatie Leven- en schade verplichtingen	17.871	-	287	-	-	18.158
Uitkeringen	9.408	-	51	-	-	9.459
Overige lasten	320	-	38	158	- 171	345
	27.599	-	376	158	- 171	27.962
Resultaat voor Vpb	- 12.796	225	13	30	- 268	- 12.796
Vennootschapsbelasting	-	- 13	- 3	- 10	26	-
Resultaat na Vpb	- 12.796	212	10	20	- 242	- 12.796

Namens het Bestuur

prof. dr. B. de Vries, voorzitter

dhr. H.J. Albersen, secretaris

dhr. drs. J. Riezenkamp, eerste vice-voorzitter

Heerlen, april 2001

Overige gegevens

Afkortingen en begrippen

Addendum

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening 2000 van de Stichting Pensioenfonds ABP te Heerlen gecontroleerd.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het Bestuur van de Stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het Bestuur van de Stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 2000 en van het fondsresultaat over 2000 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 boek 2 BW.

Amsterdam, 4 april 2001

PricewaterhouseCoopers NV

Actuariële verklaring

Deze verklaring heeft betrekking op de actuariële positie ultimo 2000 van de Stichting Pensioenfonds ABP.

De voor 2000 geldende premie is vastgesteld overeenkomstig de in de Statuten van de Stichting neergelegde methodiek. Deze methodiek is nader beschreven in de door het Bestuur van de Stichting vastgestelde Actuariële en bedrijfstechnische nota.

Voor de waardering van de verplichtingen in de jaarrekening is aangesloten bij de in de methodiek van premievaststelling vastgelegde berekeningswijze en grondslagen van de 'Voorziening Pensioenverplichtingen'.

De berekeningen van de in de Jaarrekening 2000 verantwoorde verplichtingen zijn gebaseerd op de administratieve gegevens zoals deze door de administratie van de Stichting zijn verstrekt. Het bedrag aan berekende verplichtingen ultimo 2000 ad f 247.580 miljoen, dat in de Jaarrekening 2000 is verantwoord, is door ons gecontroleerd en akkoord bevonden.

De toereikendheidstoets die werd uitgevoerd in het kader van de door de Pensioen- & Verzekeringskamer uitgevaardigde Actuariële Principes Pensioenfonds brengt ons tot het oordeel dat het vermogen voldoende toereikend is om de tot en met het boekjaar verworven verplichtingen na te komen.

In samenhang met de geldende methodiek van premievaststelling, waarin in beginsel gelijkheid geldt tussen de benodigde en feitelijke premie, is de actuariële positie ultimo 2000 van de Stichting Pensioenfonds ABP gezond te noemen.

Amsterdam, 4 april 2001

Watson Wyatt Brans & Co.

ANW Algemene Nabestaanden Wet

FPU Flexibel Pensioen en Uittreden

HPT Herplaatsingstoelage

IP Invaliditeitspensioen

NP Nabestaandenpensioen

OP Ouderdompensioen

Backservice Aanpassing van de opgebouwde pensioenaanspraken aan de individuele loonontwikkeling in enig jaar

Datavendor Leverancier van (actuele) markt-informatie

Dekkingsgraad De mate waarin de opgebouwde rechten zijn gedekt door het beschikbaar vermogen

Contante waarde De op basis van de tijd-voorkeursoet berekende huidige waarde van toekomstige kasstromen (b.v. verplichtingen)

Derivaten Financiële instrumenten waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere, meer fundamentele variabelen als valuta's, effecten en rentes

Duration Grootte ter kwantificering van de gevoeligheid voor rentefluctuaties, rekening houdend met de restant looptijd

Exposure Een bedrag waarover risico wordt gelopen. Voor de beleggingen kunnen dit valuta-, rente- en koersfluctuaties zijn, voor de verplichtingen kan gedacht worden aan indexatie, vergrijzing en renterisico's

Forward rate agreement Een contract waarbij nu de rentevergoeding wordt vastgelegd die in de toekomst wordt ontvangen of moet worden betaald

Franchise Deel van het salaris dat niet meetelt voor het pensioen, omdat hiertegenover de AOW-uitkering staat

Future Een gestandaardiseerd termijncontract waarmee via de financiële markten risico's kunnen worden verhandeld. Futures stellen ABP in staat beleggingsrisico's af te dekken

Grondslagenonderzoek Tweejaarlijks onderzoek naar de actuariële grondslagen. Dit zijn de parameters die, gegeven de pensioenverplichtingen, de hoogte van de actuariële voorziening bepalen. Een voorbeeld is het onderzoek naar de sterftekans per leeftijdscategorie. Daalt deze, dan neemt de uitkeringsduur toe. Dit leidt tot een hogere actuariële voorziening

Indexatie Aanpassing van de opgebouwde rechten aan de algemene loonontwikkeling in enig jaar. ABP doet dit voor actieven, slapers en gepensioneerden

Intraday-kredietfaciliteit Een met De Nederlandsche Bank vastgelegde afspraak voor het laten doorgaan van dagelijkse betalingsopdrachten ook bij een eventuele nul- of debetstand van het banksaldo, onder de conditie dat het saldo diezelfde dag nog wordt aangevuld

Klimlening Een lening waarbij gedurende een bepaalde periode een deel van de aflossing op de hoofdsom kan worden bijgeschreven

Loondrift Salarissen per werkgever kunnen sterker stijgen dan op basis van de algemene en (verwachte) individuele loonontwikkeling. We spreken van loondrift wanneer dit verschijnsel zich voordoet

Oprenting Het toevoegen van intrest aan de actuariële voorziening. De hoogte van de toevoeging is gebaseerd op de gehanteerde rekenrente

Mitigeringsvoorziening Bij de privatisering van ABP ontstonden vermogensoverschotten, omdat er geen verplichtingen meer waren voor het IP en de Vut. Overeengekomen is dat van 1995 tot en met 2000 een – aflopende – korting op de werkgeverspremie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gegeven, en op de werknemersbijdrage aan het Vut-fonds. Voor deze kortingen heeft ABP de zogenaamde mitigeringsvoorziening gevormd

Reductievoorziening FPU Afgezonderd vermogen ter financiering van de tot 2001 premievrije FPU-regeling

Rekenrente Disconteringsvoet waarmee toekomstige pensioenuitkeringen contact gemaakt worden, dat wil zeggen uitgedrukt worden in guldens van nu

Securities lending Dit is het tijdelijk in bruikleen geven van effecten

Synthesepremie De premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt bepaald volgens het zogenaamde synthesemodel. De premie kent een lange termijn- en een korte termijncomponent

Swap Overeenkomst waarin twee partijen besluiten tot de ruil of verrekening van kas/rentestromen

Tijdvoorkeursoet Percentage waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat een in de toekomst te vorderen of te betalen gulden nu minder waard is dan een gulden

Valutatermijncontract Een overeenkomst tussen twee partijen, waarbij op het moment van het sluiten van de overeenkomst valuta gekocht worden tegen een nu afgesproken prijs met levering of afname op een moment in de toekomst

Vastrentende waarden Beleggingen met een gegarandeerde opbrengst, zoals onderhandse leningen, obligaties, pand- en spaarbrieven en hypothecaire leningen

Value at Risk een schatting van het bedrag dat met een zekere waarschijnlijkheid in één jaar verloren kan gaan als gevolg van ongunstige ontwikkelingen in de markt

WM-fixingkoersen Gehanteerde standaard valutakoersen bij performance-berekeningen

Zakelijke waarden Aandelen en onroerend goed

(x EUR miljoen)

31-12-2000

31-12-1999

Geconsolideerde financiële overzichten in EURO

Met het oog op de implementatie van de euro, welke per 1 januari 2002 een feit zal zijn, treft u onderstaand aan de cijfers uit dit jaarverslag in euro's. Deze cijfers zullen in het volgende jaarverslag 2001, dat geheel in euro's zal worden opgesteld, als vergelijkend cijfer worden opgenomen.

Balans, geconsolideerd met beleggingsdochters**Aanwezig vermogen**

Vastrentende waarden	71.877	75.096
Zakelijke waarden	72.472	71.808
Netto vlottend actief	4.082	- 776
	148.431	146.128

Herwaarderingsreserve zakelijke waarden

- 17.488 **- 19.569**

Beschikbaar vermogen

130.943 **126.559**

Voorziening opgebouwde rechten

Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen	107.680	100.283
Invalideitpensioen en herplaatsingstoelage	2.623	2.550
Flexibel pensioen en uittreden	2.043	1.404
	112.346	104.237

Marge

18.597 **22.322**

(x EUR miljoen)

2000

1999

Staat van baten en lasten, geconsolideerd met beleggingsdochters

Beleggingsresultaten, rekenrentedeel	3.588	3.959
Benodigde rekenrente	- 4.147	- 3.959
	- 559	-
Beleggingsresultaten, excedent	-	17.236
Effect indexatie en loondrift	- 4.488	- 2.716
	- 4.488	14.520
Premiebaten	3.130	2.910
Pensioenopbouw	- 3.503	- 3.350
	- 373	- 440
Werkelijke uitkeringen	- 4.269	- 4.078
Verwachte uitkeringen	4.058	4.039
	- 211	- 39
Actualisering grondslagen	- 279	- 607
Werkelijke kosten/overige mutaties	- 145	- 301
Verwachte kosten/overige mutaties	249	1.456
	104	1.155
Fondsresultaat	- 5.806	14.589
Verdeling fondsresultaat		
Dotatie herwaarderingsreserve zakelijke waarden	- 2.081	6.620
Dotatie marge	- 3.725	7.969

	(x EUR miljoen)	2000	1999
Kasstroomoverzicht, geconsolideerd met beleggingsdochters			
Beginstand liquide middelen exclusief kortgeldpositie		- 309	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Inkomsten			
Uit beleggingen/derivaten		4.460	4.024
Premies		2.510	2.223
Reserve-overnames		340	223
		7.310	6.470
Uitgaven			
Uitkeringen		- 4.269	- 4.077
Reserve-overdrachten		- 372	- 351
		- 4.641	- 4.428
Mutatie liquide middelen uit financieringsactiviteiten		2.669	2.042
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Inkomsten			
Aflossingen/verkoop vastrentende waarden		69.676	80.631
Verkoop zakelijke waarden		31.922	18.305
Aflossingen kortgeld u/g		58.730	28.329
Opgenomen kortgeld o/g		45.612	49.202
		205.940	176.467
Uitgaven			
Verstrekkings/aankopen vastrentende waarden		- 65.742	- 76.510
Aankopen zakelijke waarden		- 33.605	- 27.692
Verstrekkings kortgeld u/g		- 60.271	- 28.304
Aflossingen kortgeld o/g		- 45.236	- 49.328
Saldo mutaties werkkapitaal		- 3.391	3.110
Kosten		- 78	- 94
		- 208.323	- 178.818
Mutatie liquide middelen uit operationele activiteiten		- 2.383	- 2.351
Totaal inkomsten		213.250	182.937
Totaal uitgaven		- 212.964	- 183.246
Mutatie liquide middelen (totaal)		286	- 309
Eindstand liquide middelen exclusief kortgeldpositie		- 23	- 309

Colofon

Uitgave

ABP Public Affairs

Postbus 4911, 6401 JS Heerlen

Oude Lindestraat 70, 6411 EJ Heerlen

telefoon (045) 579 81 00

fax (045) 579 21 94

e-mail public.affairs@abp.nl

www.abp.nl

Fotografie

Kim Zwarts, Maastricht

Lithografie en drukwerk

Lecturis, Eindhoven

Bindwerk

Van Mierlo, Nijmegen

Heerlen, 2001 ABP